

NEW CHALLENGES AND THREATS IN SCIENCE

Abstracts of XI International Scientific
and Practical Conference
Canada, Vancouver

16 – 17, November 2020

Canada, Vancouver
16 – 17, November 2020

UDC 001.1

BBK 29

The 11th International scientific and practical conference “New Challenges and Threats in Science” (November 16-17, 2020) Pegas Publishing, Canada, Vancouver. 2020. 196 p.

ISBN 978-1-75881-206-0

The recommended citation for this publication is:

Petrov P. Learning Styles and Strategies // New Challenges and Threats in Science. Abstracts of the 11nd International scientific and practical conference. Pegas Publishing, Canada. 2020. Pp. 39-43. URL: <http://el-conf.com.ua/>

Science editor:

Solodka N.V.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Reviewers:

Monique Carnaghan

*Associate Professor in Economics in the Department of Economics,
University of Lethbridge, Canada*

Ostin Koonin

Professor of Information, Operations & Management Sciences, NYU Stern

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine, Russia and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: el-conf@ukr.net

homepage: <http://el-conf.com.ua>

©2020 Pegas Publishing

©2020 Authors of the articles

CONTENT

<i>Baikova K.O.</i> RECONSTRUCTIVE PLASTIC SURGERY OF THE AURICLE	7
<i>Dekhtiarova O.</i> INVERTEBRATE ZOOLOGY SCIENTIFIC-FIELD PRACTICE IN THE CONDITIONS OF A PANDEMIC.....	10
<i>Panova A.R.</i> THE UKRAINIAN DIASPORA OF CANADA: ASPECTS OF POLITICAL ORGANIZATIONS IN ACHIEVING THE INDEPENDENCE OF UKRAINE (1945-1991).....	13
<i>Solovei O., Solovei B.</i> COMPARE IMAGES METHOD TO IDENTIFY TYPE OF FUNCTIONAL RELATION BETWEEN VARIABLES IN LARGE DATASET	17
<i>Tkachenko V.V.</i> FEATURES OF RHETORICAL REPRESENTATIONS OF THE PHENOMENON OF VIOLENCE IN THE DIGITAL SPACE.....	23
<i>Tkachenko I.V.</i> THEORETICAL ASPECTS OF DEVELOPMENT OF SOCIAL ACTIVITY OF STUDENTS IN TECHNICAL UNIVERSITY	27
<i>Filon M.M., Borsuk Y.H.</i> PROBLEMS OF SOCIAL PROTECTION OF WORKING DISABLED PEOPLE IN UKRAINE	32
<i>Yusteniuk O.</i> THE IMPORTANCE OF CRITICAL THINKING IN PRIMARY SCHOOL	35
<i>Байкова І.С.</i> СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ЕТНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МУЗИЧНИХ КЕРІВНИКІВ ЗДО (ДІАГНОСТИЧНИЙ АСПЕКТ).....	39
<i>Буйвало В.П.</i> ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ХВОРИХ З ІШЕМІЧНИМ ІНСУЛЬТОМ ПІСЛЯ СИСТЕМНОГО ТРОМБОЛІЗИСУ В УМОВАХ СТАЦІОНАРУ	45
<i>Ващенко М.А.</i> РОЗУМНІ СТРОКИ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	53
<i>Волошенюк Ю.Ю., научный руководитель Азаров А.А.</i> ВОЗМОЖНЫЕ ЭТИОПАТОГЕНЕТИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ КСЕРОСТОМИИ ПРИ ТИРЕОИДЭКТОМИИ.....	57

<i>Волошенюк Ю.Ю., научный руководитель: Азаров А.А.</i> ОБЗОР СРЕДСТВ ПРИМЕНЯЕМЫХ ПРИ КСЕРОСТО- МИИ	60
<i>Чубрей О.С., Герещун І. В., Поліщук Б.О.</i> ФОРМУ- ВАННЯ СИСТЕМИ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ м. КИЄВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.....	64
<i>Герич Б.М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ В ОЦІНЮВАННІ ЯКОСТІ ЗНАНЬ УЧНІВ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ	67
<i>Гонгало В.О.</i> СТРАТЕГІЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕ- МИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ПІДПРИ- ЄМСТВІ.....	70
<i>Грабович Т.А.</i> ВІДШКОДУВАННЯ ЗАВДАНОЇ МІЖ- НАРОДНО-ПРОТИПРАВНИМ ДІЯННЯМ ШКОДИ (ПРОСТІ ТА СКЛАДНІ ВІДСОТКИ).....	73
<i>Данілова О.М., Шенішевська І.М.</i> АНТИКРИЗОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ У ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID-19	77
<i>Довганюк О.В.</i> ПРОБЛЕМАТИКА КОНФІДЕНЦІЙНОЇ ІНФОРМАЦІЇ У БАНКІВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇЇ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ НАСЛІДКИ.....	81
<i>Єрхова А.В., Катинська М.Г.</i> ПРЕДСТАВЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ РОБОТИ З ОГЛЯДУ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПРЕПАРАТІВ В ФОРМІ ПЕЛЕТ, СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО МЕТОДІВ ВИРОБНИЦТВА, ДОСЛІДЖЕННЯ МІКРОСТРУКТУРИ ТА ВЛАСТИВОСТЕЙ ПЕЛЕТ ОМЕПРАЗОЛУ	87
<i>Захарченко М.І., Чухліб А. В.</i> АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ЗЕРНОВОГО РИНКУ	89
<i>Іценко А.С.</i> НАБУТТЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНА- ЧЕННЯ В УКРАЇНІ.....	92
<i>Климова Т.В., Колісниченко Т.О.</i> РОЗВИТОК ХОСПІСІВ ДЛЯ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ ЯК РІЗНОВИДУ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ В Україні.....	98

<i>Конін П.Р., науковий керівник Шекета Є.Ю.</i> ІНФОРМАТИЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА: ЕКОНОМІЧНИЙ, ЕКОЛОГІЧНИЙ ТА НАУКОВИЙ АСПЕКТИ	101
<i>Коробчей А.Ю.</i> ПРОБЛЕМА РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ «ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ОБОВ’ЯЗОК» ТА «ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВЕ ЗОБОВ’ЯЗАННЯ».....	104
<i>Короленко Л.Є., науковий керівник Воловенко І.В.</i> ВПЛИВ КОНСТРУКТИВНО-БУДІВЕЛЬНИХ ІГОР НА РОЗВИТОК ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	108
<i>Кулеша А.В., Чухліб А.В.</i> СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ РИНКУ КОНДИТОРСЬКИХ ВИРОБІВ	114
<i>Купрата Н.Я.</i> САМООСВІТА СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ.....	117
<i>Ляховецька М.В.</i> ЮРИДИЧНА КОНСТРУКЦІЯ ДОГОВОРУ ПРО ВИКОНАННЯ ТРЕТІЙ ОСОБИ.....	121
<i>Мельник В.Є., науковий керівник Панченко І.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФРІЛАНСУ НА РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ	125
<i>Михайленко А.М.</i> ЗАСТОСУВАННЯ ДИНАМІЧНОГО ПРОГРАМУВАННЯ В РОЗРОБЦІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ДОРОЖНІМ ТРАФІКОМ.....	128
<i>Мізіна О.В., Кошовець А.С.</i> РОЗРОБКА КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ.....	130
<i>Мірошніченко Л.В., Максимов О. М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ЛІТЕРАТУРИ НА РОЗВИТОК І ВИХОВАННЯ СУЧАСНОГО МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ	135
<i>Могила К.О.</i> ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧО-ПРАВОВИЙ РОЗСЛІД ЮРИДИЧНОЇ КАТЕГОРІЇ «ЧАС ВІДПОЧИНКУ» (на прикладі України та трьох німецькомовних країн).....	137
<i>Олішевська М.М.</i> МІЖНАРОДНІ МЕДІА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ МОЛОДІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ	142
<i>Подолук М.В.</i> МОРФОЛОГІЧНІ ЗМІНИ ОРГАНІВ ЖІНОЧОЇ РЕПРОДУКТИВНОЇ СИСТЕМИ ЗА УМОВ ВПЛИВУ ОПОЇДІВ	146

<i>Романчук А.Г.</i> ПРОЦЕДУРА РОЗГЛЯДУ ТА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ ПРО СХВАЛЕННЯ АБО ВІДХИЛЕННЯ ПЛАНУ САНАЦІЇ КРЕДИТОРАМИ: ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ РИСИ.....	151
<i>Самофалова Ю.А.</i> ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЩОДО УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ОБОВ'ЯЗКОВОСТІ СУДОВИХ РІШЕНЬ.....	156
<i>Соловей В.М., Боришкевич В.С., Кривецька А.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗМІН ІМУННОГО СТАТУСУ У ВАГІТНИХ ПРИ ПІЗНІХ ГЕСТОЗАХ.....	161
<i>Татарко С.В., Азаров А.А., Слінченко К.М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИНИКНЕННЯ І ПЕРЕБІГУ ПСИХООРГАНІЧНИХ РОЗЛАДІВ ПРИ ЦУКРОВОМУ ДІАБЕТІ	166
<i>Улицький А.О., науковий керівник Федорчук Є.Н.</i> АЛГОРИТМИ І ЗАСОБИ ДЛЯ НЕЧІТКОГО ОЦІНЮВАННЯ РЕЙТИНГУ УЧАСНИКІВ ВИБОРЧОЇ КОМПАНІЇ	171
<i>Устименко О.О., науковий керівник Лисько Т. Д.</i> АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «ДОБРОВІЛЬНОЇ ЗГОДИ НА СТАТЕВИЙ АКТ» ЗА УКРАЇНСЬКИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ.....	174
<i>Фурман А.В.</i> ЗАБЕПЕЧЕННЯ ЄДНОСТІ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ—ЯК ЗАПОРУКА ПІДТРИМАННЯ СТАБІЛЬНОСТІ СУДОВОЇ ГІЛКИ ВЛАДИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ПРАВОВОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ.....	177
<i>Хачатурян К.Р.</i> ТИПОЛОГІЯ ХУДОЖНЬОГО ЧАСУ І ПРОСТОРУ В РОМАНІ ПАНАСА МИРНОГО «ПОВІЯ».....	181
<i>Шумський О.А.</i> ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАПРОВАДЖЕННЯ СТАНДАРТУ ВІРОГІДНОСТІ ДОКАЗІВ У ГОСПОДАРСЬКОМУ ПРОЦЕСІ	187
<i>Яндола К.О., Годованець Р.С.</i> ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	192

RECONSTRUCTIVE PLASTIC SURGERY OF THE AURICLE

Baikova K.O.*student of 1 medical faculty**Kharkiv National Medical University**Kharkiv, Ukraine*

Annotation: *the paper presents the most important methods of correcting lop-eared, their description and recommendations for practicing surgeons.*

Key words: *lop-eared, methods, defect, correction, otoplasty.*

As a result of the action of increased radiation, teratogenic, genetic and various other factors on the intrauterine development of the child, all kinds of morphological disorders and deviations of anatomical structures from the norm occur. Today, a common problem is anomalous development of the auricle (3.5: 1000 newborns) [1, p.18-21], which makes people feel uncomfortable in society. If we talk about the child population, we can say that often as a result of visible defects in the auricle, they may have misunderstandings in the team in the form of ridicule, with the further formation of an inferiority complex of the child himself. Since the number of such pathology is not decreasing, we understand that this topic is relevant and requires various surgical solutions.

There are many different anomalies of the auricle: lop-eared, macrotia, "coagulation" of the auricle, deformation of the earlobe and curl, microtia, etc. One of the most common abnormalities is lop-eared. Lop-eared is a congenital anatomical feature of a person, which is characterized by an increase in the angle of the auricle lagging behind and is an aesthetic defect. The classification of lop-eared is very large, but we will single out three types of lop-eared that are most used in practice: underdevelopment of the antihelix (the angle of the ear lagging behind the head is 90°); an increase in the height and depth of the auricle (the angle of the ear lag from the head is different); mixed form (underdevelopment of the antihelix, an increase in the height of

the bowl and protrusion of the lobe). Lop-eared can also be one- or two-sided, symmetrical or asymmetric.

Treatment of such a defect is possible only by surgery otoplasty, which has a huge number of methods. It has two main directions: reconstructive (formation of the auricle after injury, correction of congenital anomalies) and aesthetic (elimination of defects that spoil the appearance). In practice, surgeons choose methods of operations based on the nature and scale of the defects, combining all this with the well-known techniques of Mustard, Etenstorm and Furnas.

The technique of performing the operation according to the Mustard method is aimed at correcting the lack of antihelix. An incision is made along the back of the ear, and the cartilage of the auricle is removed from the skin to obtain the anterior surface of the cartilage. It is on this surface that cartilage thinning will occur. A through cartilage incision is made at a distance of 3 mm from the edge, along the peripheral part of the ear. After, having exposed the cartilage, you can start creating a new ear shape. Notches are made on the anterior surface of the cartilage, to loosen the tension, and then, with the help of sutures, an antihelix is formed and fixed with sutures.

The technique of performing the operation according to the Etenstorm method is aimed at reducing the size of the auricle. An incision is also made on the back of the ear in a downward direction, then a small section of the ear cartilage is excised. Usually this area depends on how much the auricle needs to be reduced. It often takes on an oval shape. Then sutures are applied from absorbable material [2, p.5-9].

The technique of performing surgery according to the Furnas method is aimed at reducing the angle between the skull and the ear body. An incision is made at the back of the ear, from where excess skin is removed, thus pulling the ear cartilage towards the periosteum of the mastoid process.

The most important thing in otoplasty, whether it is performed with a laser or a scalpel, is to achieve the main goals, namely:

correction of proportions, deformation of the curl and antihelix, the creation of beautiful contours of the fold of the antihelix, the correct angle of pressing to the head, the shape and deepening of the ear groove [3, p.17], formation symmetry of the ears.

Thus, there is no single and unique technique for the surgical treatment of lop-eared, but we can achieve good results with various techniques. Therefore, it is very important for each surgeon to find exactly the technique that will be convenient for him, and for the patient will give the least number of complications and an excellent cosmetic result.

Literature:

1. Кириллова Е.А. Мониторинг врожденных пороков развития у новорождённых / Е.А.Кириллова и др. // Рос. вестник перинатологии и педиатрии. - 2000. - № 1.- С. 18-21.
2. Теодор Велш // «Тело человека: снаружи и внутри» // Полный справочник по медицине и клинической практике №85. – 2010. - с.5-9
3. McDowell A.J. Goals in otoplasty for protruding ears// Plastic and Reconstructive Surgery. -1968. -Vol.41. - P. 17

INVERTEBRATE ZOOLOGY SCIENTIFIC-FIELD PRACTICE IN THE CONDITIONS OF A PANDEMIC

Dekhtiarova Olena

*Ph.D., Associate Professor
Municipal Establishment "Kharkiv
humanitarian-pedagogical academy"
of the Kharkiv Regional Council*

Due to the outbreak of COVID-19, most countries around the world completely closed higher education institutions and switched to distance education. Scientific fieldwork in all disciplines was under threat. The professors of natural sciences faced a new challenge - how to organize field research, how to collect insect collections and study their species composition. In this article, we shared the experience of organizing and realization of invertebrate zoology scientific-field practice in the conditions of a pandemic.

Keywords: *invertebrate zoology, scientific-field practice, distance education, online practice*

Summer practice in invertebrate zoology for first-year students is an important part of studying the course of zoology and occupies an important place in the system of professional training of future biology teachers.

The practice is conducted after studying the theoretical course and performing laboratory work and provides consolidation of theoretical knowledge. Previously, the initial practice in invertebrate zoology was conducted in the Gomilshansky Forests National Park, the Kharkiv Forest Park Zone, and the adjacent forests and reservoirs located within the city of Kharkiv and its environs.

The practice of invertebrate zoology took place through excursions to study aquatic fauna, soil fauna, and terrestrial fauna of invertebrates. Routes of thematic excursions were established by professors of the department, according to the program approved at the department of Natural sciences of the Municipal Establishment "Kharkiv Humanitarian-Pedagogical Academy" of the Kharkiv Regional Council.

During the practice, the students got acquainted with the specifics of expeditionary work in natural conditions, had the opportunity to conduct a longer period of animal observation, as well as to gather collection material. Field trips alternated with laboratory classes, which allowed for the initial processing of the collected material.

Practice in invertebrate zoology included the study of species diversity of animals through the use of a full range of methods that can be used in the wild and did not violate the Law "On Protection of Fauna". Students were carrying out a special set of works provided by the program of research works of the department of Natural Sciences, mastering the elements of biogenocenological research.

Nevertheless, due to the outbreak of COVID-19, most countries around the world completely closed higher education institutions and switched to distance education. Scientific fieldwork in all disciplines was under threat. The professors faced a new challenge - how to organize field research, how to collect insect collections, and study their species composition? Therefore, the field practice was organized so that each student passes it individually at his place of living.

At the same time, students studied the theoretical part of online lectures using Zoom, Google Hangouts, Skype:

- invertebrates in the soil (soil as a habitat; conditions of movement, respiration, nutrition, and reproduction in the soil);
- invertebrates in terrestrial ecosystems (conditions of their existence in the air; studied methods of collection and accounting of invertebrates forests; collection, collection, and identification of dominant groups of invertebrates; place of invertebrates in forest ecosystems, acquainted with measures to control pests);
- invertebrates in meadows (conditions of existence of invertebrates in meadow ecosystems; methods of their collection and accounting; fauna and features of invertebrates adaptation, their connection with other components of biogeocenoses, the practical value of separate species; insects as pollinators of flowering plants);
- invertebrates in aquatic ecosystems (studied freshwater protozoa, sponges, hydra, ciliated and small-bristled worms, rotifers, mollusks, crustaceans, insects).

Sharing resources with students has become an integral part of online learning success. Groups in WhatsApp, Viber, Telegram were first created for coordination, became forums where students can support and help each other, and professors can give advice and share their knowledge. First-year students learned how to choose methods, ways to study specific animals and phenomena of their lives. They learned how to conduct observations that ensure the study of invertebrates both in the wild and when kept in the laboratory, learned to set soil traps, collect biological material, and fill in a practice diary. Independently, the first-year students learned the fauna and flora of their native places, learned to conduct their first research work, mastered the methods of collecting scientific material, and became real biologists.

The collection of insects was organized under the guidance of a professor. Each first-year student passed field practice individually at his place of residence, placing soil traps, collecting biological material, and fill in a diary of practice.

As a result of the online practice, students filled in diaries with field and laboratory notes, lists, and drawings of studied animals, their characteristics, and traces of activity. During the online field practice, students learned the necessary ways and methods of catching and collecting; fixing and labeling of material; how to make and store collection samples and visual aids, while ensuring the preservation of the scientific value of the collected material and the possibility of its quantitative processing.

After the practice, students also got the skills to maintain scientific documentation; are able to draw up research results in the form of a scientific report or scientific report; practically implement various forms of environmental activities. The first-year students proved themselves to be inquisitive and responsible students, capable of independently completing assignments on educational field practice during the pandemic time.

THE UKRAINIAN DIASPORA OF CANADA:
ASPECTS OF POLITICAL ORGANIZATIONS IN ACHIEVING
THE INDEPENDENCE OF UKRAINE (1945-1991)

Panova A.R.,

student of the historical faculty

Taras Shevchenko National University of Kyiv,

Kyiv, Ukraine

Abstract. *The article highlights the main aspects of the activities of political organizations of the Ukrainian diaspora in Canada, aimed at gaining independence of Ukraine from the end of World War II until 1991. The directions of struggle for defending the Ukrainian question are revealed, and also results of lobbying of interests of Ukraine in the Canadian politicum are noted.*

Keywords: *Ukrainian diaspora, political organizations, Canada, Ukraine, independence.*

Living in a democratic country and having freedom of speech, the Ukrainian diaspora in Canada painfully perceived the injustice that was taking place in their overseas homeland. There, in Eastern Europe and Asia, raged a brutal Soviet storm of imperialism. It was difficult for Western capitalist countries to imagine and believe that their neighbors had never tasted such a desirable democracy for the whole world. And this is in the second half of the twentieth century, when, it would seem, humanity has reached its apogee of development, including in perfect state-building.

Realizing the complexity of the situation in Ukraine, the community of Canadian Ukrainians in the postwar years and until 1991 sought all methods and initiated many political processes in the prospect of liberating Ukraine from Soviet oppression. Various unions and organizations of the Ukrainian community in Canada were involved in this. But the Canadian parliament, parties, and ministries, which the community turned to lobby for Ukraine's interests, became an influential lever for solving this problem.

Undoubtedly, the undisputed leader among the first

organizations was the Canadian League of the Liberation of Ukraine (CLLU), which was established in 1949. In addition, there were a number of other organizations that stood on the political platform of the national liberation of Ukrainian lands. Among them were the Association of Women of CLLU, the Society of Former Soldiers of the Ukrainian Insurgent Army, the Society of Ukrainian Studying Youth named after Mikhnovsky and other [1, p.158-161].

Indeed, these organizations soon merged into the Ukrainian Liberation Front of Canada (ULFC). ULFC organizations became part of the Committee of Ukrainians of Canada (CUC), established on November 7, 1940 in Winnipeg to coordinate the work of Ukrainian organizations in Canada and to represent the Ukrainian community abroad, primarily before the Canadian government.

As a result, the ULFC initiated the creation of the World Ukrainian Liberation Front (WULF) in 1967. The main goal of this organization was the revival of the Ukrainian sovereign conciliar state. The resolution of the Second World Congress of the WULF stated: "In all countries of our settlement, we must launch comprehensive mass actions in defense of arrested and convicted fighters for the freedom and rights of the Ukrainian nation, their persecuted families and all Ukrainian patriots and mobilize world opinion – all freedom-loving people against tyranny, violent Russification, ruthless economic exploitation of slaves" [2, p.145]. Accordingly, WULF set itself the urgent task to resolutely seek for Ukraine a free, sovereign and state life in the Soviet Union.

In general, at the end of the 1960s and 1970s, directions for assistance to the liberation forces in Ukraine and abroad were identified among Ukrainian public organizations in Canada. In particular, the main goal was to defend the Ukrainian people from national and cultural enslavement, appealing to the advanced authorities of Canada. In most cases, the main call was:

1. to terminate the policy of cooperation with the USSR;
2. to begin the policy of liberation of Ukraine and other nation, providing political support to the national liberation movements in the USSR;

3. to raise at the UN General Session the issue of condemnation of national, cultural and linguistic genocide against Ukraine and other enslaved nation, the issue of persecution of religion and Russification;

4. to terminate economic and technological scientific cooperation with the Soviet Union;

5. to terminate the religious cooperation of the Western countries with the USSR and the Russian Orthodox Church, given the liquidation and persecution of the Ukrainian Autocephalous Orthodox Church and Ukrainian Catholic Church [2, p.147, 148].

Furthermore, one of the most influential organizations fighting for the national liberation of Ukraine was the World Congress of Free Ukrainians, founded in 1967 in New York. As early as 1969, an official congress of the organization was held, which developed a plan of action in the further struggle for the recognition of Ukraine's independence:

1. to help those forces that oppose the Soviet practice and seek their own ways;

2. to direct cultural work and struggle in Ukraine accordingly;

3. to spread the principles of the national enzyme;

4. to mobilize assistance to convicted figures of the Ukrainian cultural process and their families [3, p.141,143].

At the same congress, the Commission on Human Rights of the World Congress of Free Ukrainians (CHR WCFU) was established. It was headed by Canadian Senator Pavlo Yuzyk. The permanent office of the Commission was opened in New York. The main task of the CHR WCFU was the protection of human rights and the nation in Ukraine, defense at international forums of convicted Ukrainian political prisoners, patriots and fighters for independence and democracy [4, p.193,194].

Under the circumstances, the Union of Ukrainians – Victims of Russian Communist Terror was ideologically similar. The main goal of this organization was to oppose the communist regime as dangerous to the lives of Ukrainian public and cultural figures and ordinary citizens. At each of its congresses the Union of Ukrainians – Victims of Rus-

sian Communist Terror expressed indignation about the situation in the USSR and was ready for drastic action to change the situation [5, p. 8].

Besides, the persecution and arrest of some writers greatly outraged Ukrainian Canadians. The culmination of the anger was a rally on May 28, 1966 in Ottawa in front of the country's parliament with the participation of more than four thousand Ukrainians from Ontario and Quebec. As a result of active actions, on March 31, 1982, the Parliament of Canada unanimously adopted a resolution introduced by the ambassadors of the Progressive Conservative Party M. Wilson and the Conservative Party S. Paprotsky on the release of Ukrainian political prisoners [2, p.157,158].

Hence, this fact demonstrated the political support of the Ukrainian diaspora initiatives by the Canadian authorities, emphasizing the effectiveness of Canadian Ukrainians in protecting human rights in Ukraine.

However, the most active actions of Canadian Ukrainian organizations were directed against the policy of the government led by the leader of the Liberal Party of Canada Pierre Trudeau, who was forced to react to the position of the Ukrainian community and change the attitude to Ukrainian political prisoners in the USSR. Given the favorable policy of Western countries towards the Soviet Union during this period, it was a victory for Ukrainians in Canada [6, p. 6].

Therefore, we can conclude that among the main areas of political activity of the Ukrainian public in Canada in the postwar years and until 1991 were: the organization of pressure on the Canadian authorities to refuse to cooperate with the USSR; holding mass protests in defense of Ukrainian political prisoners and the idea of restoring Ukraine's independence; organization of speeches against official visits of Soviet delegations, cultural exchange, etc.

Finally, such high activity of various unions and organizations of the Ukrainian community in Canada became a certain result of lobbying tendencies for defending the interests of Ukraine in the Canadian Parliament, ministries, and political institutions. Accordingly, the Ukrainian diaspora has successfully accumulated all the forces and means in the struggle for the future declaration of independence of Ukraine.

References:

1. Borovik M. Age of Ukrainian settlement in Canada (1981 – 1991) / M. Borovik. – Montreal, Ottawa. Ukrainian Mohyla-Mazepa Academy of Sciences (UMMAS), 1991. 485 p.
2. Outline of History of LLU (Liberation League of Ukraine) / ed. V. Soloninka. Toronto, 1984. 719 p.
3. Vasylykovich G. Socio-political situation in Ukraine and attempts to help the liberation struggle of the Ukrainian people // Proceedings of the First World Congress of Free Ukrainians. – Winnipeg - New York - London, 1969.
4. Proceedings of the Second World Congress of Free Ukrainians. Publication of the Secretariat of the World Congress of Free Ukrainians. – Toronto - New York - London, 1986. 470 p.
5. Central State Archive of Public Organizations of Ukraine (hereinafter TSDAHO Ukraine). – F.273. – Des.1. – Act.2. – P.8.
6. TSDAHO Ukraine. – F. 273. – Des.1. – Act.2. – P.6.

UDK 303

Information Technologies

COMPARE IMAGES METHOD TO IDENTIFY TYPE OF FUNCTIONAL RELATION BETWEEN VARIABLES IN LARGE DATASET

Solovei Olga

PhD,

Kyiv University of Civil Building and Architecture

Solovei Bohdan

student of the 1st year of magistracy

National Technical University of Ukraine

"Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

Keywords: scatter plot diagram, regression model, mean square error, model image.

Introductions.

Before starting any statistical analysis it is essential to understand whether relation between two variables (x_i, y_i) exists and if so to

identify the type of relation. Scatter plots are used to observe relationships between variables based on the form of scatter plot cloud. [1]

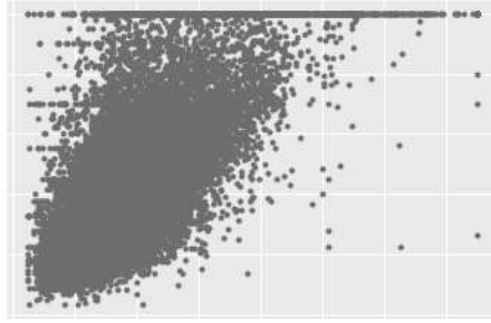

Figure 1 Scatter plot diagram of large dataset

However, when dataset includes large set of independent variables then it becomes difficult to read scatter plot graph (Figure1) and almost not possible to suggest the type of function relation between variables (x_i, y_i) .

Thus, research of alternative methods of identification of types of relation on scatter plot diagram for the large dataset becomes a topical task.

Aim. The goal of current research is to study the possibility to use compare images methos to identify the type of functional relation between two variables (x_i, y_i) in the large dataset.

Materials and methods.

To reach the goal of the research let's define the image of scatter plot diagram to be a “model” when it's coefficient of determination R^2 exceeds 0.9.[2]

Let's split the study research into steps:

1. Select “model” images of scatter plot diagrams that correspond to different functional relation types: linear relation which can be approximated with equation (1), polynomial – equation (2), exponential- equation (3).

$$f(X) = \alpha X + \alpha_0 \quad (1)$$

where $X = (x_i)$ is a row vector of observed values of independent variable, $\alpha = (\alpha_i)$ is a column vector of coefficients, and α_0 value learned by the model during training.

$$f(X) = \sum_{i=0}^k a_k x^k \quad (2)$$

where a_k are coefficients learned by the model during training; k -exponent of polynomial equation.

$$f(X) = ae^{bX} \quad (3)$$

where a, b are coefficients learned by the model during training

2. Build regression models of type: linear, polynomial and exponential for dataset from Figure 1.

3. Identify “best fit” model for dataset on Figure 1 as a model with minimum value of mean square error (MSE). MSE to be calculated based on formula (4)

$$MSE = \frac{1}{n} \sum_{i=0}^{n-1} [(y_i - \hat{y}_i)]^2 \quad (4)$$

where n - number of independent variable in dataset; y_i - observed value; $\hat{y}_i$ - predicted value;

4. Compare image (Figure 1) with each “model” image from database.

5. Select “most similar” model image based on criteria: the smallest valued of MSE calculated during images’ comparison according to formula (5)

$$MSE = \frac{1}{m \cdot n} \sum_{i=0}^{m-1} \sum_{j=0}^{n-1} [A_{ij} - B_{ij}]^2, \quad (5)$$

where A_{ij} - intensity of pixel of model image; B_{ij} - intensity of corresponding pixel of picture on Figure 1.

6. Conclude the possibility to use compare images method to identify type of relation if type of “best fit” model identified on step 3 is equal to type of “most similar” model image from step 5.

Results and discussion

To conduct the research we include in dataset three “model” images of scatter plot diagrams: Figure 2 – model image for linear relation; Figure 2 – model image for polinomial relation; Figure 3 – model image for exponential relation.

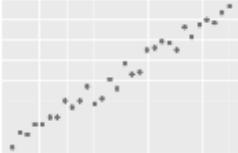

Figure 2. Model image1

Figure 3. Model image 2

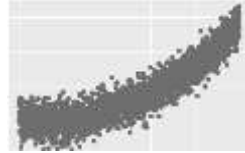

Figure 4. Model image 3

For each model from Figures 2-4 in dataset we stored calculated coefficients for equations (1-3) as specified below:

Model image1 for linear relation: $f(x) = 4.77 + 1.85x$.

Model image2 for polinomial relation:
 $f(x) = 6.67 + 5.27x - 0.78x^2 - 0.002x^3$.

Model image3 for exponential relation: $f(x) = -0.43e^{0.55x}$.

For scatter plot from Figure 1 let's build machine learning models Figures 5-7 to receive coefficients for equations and MSE of approximation (Table1). Regression models Figures 5-7 are built using python functions: `LinearRegression.fit()`; `numpy.polyfit()`; `numpy.log()`; `numpy.poly1d().[3]` Coefficient of determination R^2 and MSE are calculated using python functions: `metrics.mean_squared_error()`, `metrics.r2_score().[4]`

Given that the smallest MSE in Table1 is obtained for the polynomial model allows to conclude that “polynomial” model is the “best fit” model to approximate scatter plot from Figure1.

Figure5. Linear trendline

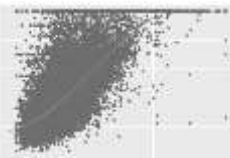

Figure6.Polynomial trend line

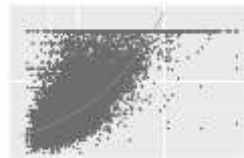

Figure7.Exponential trendline

Table 1

Approximation model for dataset on Figure 1

Model type	Model coefficients	R^2	MSE
Linear	$f(x) = 0.46 + 0.41x$	0.42	~ 0.83 ;
Polynomial	$f(x) = 0.86 + 0.07x + 0.07x^2 - 0.003x^3$	0.41	~ 0.81 ;
Exponential	$f(x) = 0.82e^{0.19x}$	0.05	~ 1.36 ;

Now compare image Figure 1 with each “model” image from Figures 2-4. For images comparison first to convert images from RGB color space to gray using function `cvtColor()` then compare images pixel by pixel using function `compare_images` [5]. Calculate MSE of comparison (formula 5) in order to determine the “most similar” model image. The results of comparison are presented in Table 2.

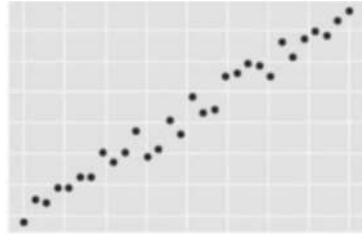
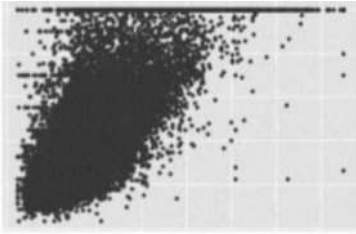

Figure8. Image comparison –Figure1 vs “model” image1

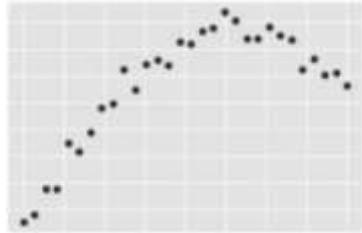
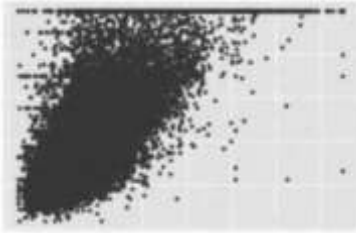

Figure9. Image comparison –Figure1 vs “model” image2

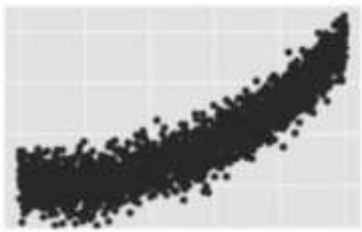
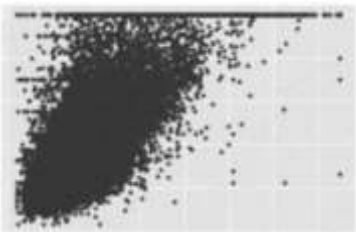

Figure9. Image comparison –Figure1 vs “model” image3.

Table 2

Calculated MSE during image comparison procedure

Images to compare	MSE
Figure1 vs “model” image1	5124
Figure1 vs “model” image2	5096
Figure1 vs “model” image3	5999

The results obtained in Table 2 show that the “most similar” image is “model” image2 for polinomial relation with MSE equal to 5096.

Conclusions.

The results received from conducted research confirm that the type of “best fit” regression model mathematically calculated matches the type of “most similar” image received by compare images procedure. That allow to propose compare images method to be used to identify the type of functional relation between two variables (X_i, y_i) in the large dataset.

Having wide dataset of model images would allow not just identify the type of functional relation but also to get already calculated coefficients for “best fit” regression model.

References:

- [1] Ali Grami. Probability, Random Variables, Statistics, and Random Processes. April 2019, Publisher: John Wiley & Sons Inc. ISBN: 9781119300816
- [2] A. K. Md. Ehsanes Saleh, Mohammad Arashi, B. M. Golam Kibria. Theory of Ridge Regression Estimation with Applications. February 2019, Publisher: Wiley. ISBN: 9781118644614
- [3] Giuseppe Bonaccorso, Machine Learning Algorithms - Second Edition, 2018, Publisher: Packt Publishing
- [4] Sarah Guido, Andreas C. Müller. Introduction to machine learning with Python, 2016, O'Reilly Media, Inc.
- [5] Daniel Lélis Baggio, Shervin Emami, David Millán Escrivá, Khvedchenia Ievgen, Jason Saragih and Roy Shilkrot. Mastering OpenCV 3 - Second Edition. April 2017 Publisher Packt Publishing. ISBN: 9781786467171

FEATURES OF RHETORICAL REPRESENTATIONS OF THE PHENOMENON OF VIOLENCE IN THE DIGITAL SPACE

Tkachenko V.V.

post-graduate student of V.N. Karazin

Kharkiv National University

Kharkiv city, Ukraine

Abstract: *the article considers rhetorical representations of the topic of violence in the digital space at the philosophical level.*

Keywords: *the phenomenon of violence, rhetorical representations, digital space, modern philosophy.*

The modern world is undergoing rapid transformations in any aspect of human life, which requires adequate measurements and assessments from science in categories and concepts that are understandable to modern people. In the age of the information society, digital technologies, and the development of science and technology, it is philosophy that fulfills its primary vocation in serving with its knowledge and interpretations of the latest problems facing society and, in fact, man. The rapid development of digital content indicates that a person is often unable to establish its authenticity, truth, correlate it with the existing categories and concepts in his/her picture of the world, moral guidelines, which actualizes the need to develop critical thinking, theoretical worldview, actualizing public philosophy. [3] The study of the phenomenon of violence, its nature, essence, typology is reflected in science and philosophical thought, is actualized today in the context of the digitalization of the surrounding world, the strengthening of the importance of virtuality, the discovery of new aspects of latent and explicit violence that lies in the plane of the digital space and set new tasks for sociology, psychology, economics, philosophy to study this phenomenon and the processes around it.

The study of rhetorical representations in the digital space and various forms of its existence is due to the development of

linguistic and cognitive studies, requires a rethinking of new positions to traditional approaches to language and discourse, which is manifested in the formation of new research areas (cognitive grammar, cognitive stylistics, cognitive poetics, cognitive rhetoric (the latter synthesizes the postulates of cognitive semantics, which studies the general principles of human understanding of reality, imagination and thinking, and rhetoric that connects perception, imagination and communication with specific situations)). The rapid development of digital technologies and the digitalization of human space and life activity at the present stage of social and historical development determine interest in rhetorical representations of the most acute, socially and psychologically significant topics, which is the topic of violence as a certain moral marker of society.

The study of the social phenomenon of violence is carried out within the framework of many humanities: philosophy, psychology, political science, pedagogy, sociology, ethics, etc. Despite the constant interest of scientists in this issue, there are still isolated attempts to carry out its systematic philosophical analysis. In the Western European philosophical tradition, the problem of social violence has been the subject of numerous reflections by thinkers (in the works of Heraclitus, Cicero, John Chrysostom, Clement of Alexandria, Cyprian of Carthage, Augustine Aurelius, P. Bale, J. Vico, T. Hobbes, J. Locke, I. Kant, G. Hegel, Voltaire, A. Schopenhauer, F. Nietzsche, H. Ortega y Gasset). In the XIX century the attempts were made to develop a theory of violence (L. Gumplowicz, E. Duhring, K. Kautsky). In response to attempts to absolutize the role of violence in the early twentieth century, a tradition of critical analysis of the latter was formed (J. Sorel, E. Bloch, W. Benjamin, G. Arendt, J. Agamben, J. Derrida). A number of historical events in the twentieth century, accompanied by extermination, revealed the possibility of total use of violence. This highlighted the need for an interdisciplinary approach to understanding violence as a social phenomenon. On the border of philosophy and psychology, the analysis of the topic of violence unfolded in the context of studies of aggression and cruelty (A.

Adler, A. Bandura, L. Berkowitz, J. Dollard, K. Lorenz, Z. Freud, W. Frankl, E. Fromm, K. Horney).

In the discourse of philosophy, political science and sociology, the study of violence concerned its technological characteristics as an instrument of power (G. Arendt, N. Luhmann, G. Mosca, T. Payne, P. Sorokin, J. Schumpeter). At the same time, new approaches to the analysis of violence are being sought, in particular, F. Fanon in the theory of postcolonialism considers violence as a value for the oppressed, as a way to his freedom and a reason for pride; J. Agamben explores the sovereign's right to violence in his theory of "naked life"; J. Derrida - in the context of the analysis of the idea of justice; F. Hayek comes to this issue in the comparative analysis of liberal, fascist and socialist political and socio-economic doctrines.

Today, social violence is increasingly studied as devoid of ideological motivation (G. Enzensberger), structural violence (J. Galtung), a manifestation of evil for the self-preservation of a democratic society (L. Svendsen), the anthropological constant of human existence (V. Sofsky), the standard of "normal nonviolent situations" (S. Zizek). Along with this, there are attempts at systematic research on social violence (collective monographs "Violence: trends, structures, problems of analysis" (edited by W. Heitmeyer and G.-G. Zoffner, "International Handbook on Violence" (edited by V. Heitmeyer and J. Hagan, etc.).

In the conditions of the information society, the development of digital technologies, scientific studies are transferred to the digital space that is relevant for modern people and society, which has special laws, principles, mechanisms of influence, etc., providing "old" problems and phenomena with a "new" understanding, awareness, projection. [5] Digital space is a free space that carries many gigabytes of information, a new reality, laws, mechanisms and principles of the existence of a person or groups of people in it. Freedom, responsibility, morality, violence/nonviolence, ethics, authorship – these and many other topics are of scientific interest in humanitarian knowledge,

requiring delving into their nature, interpretation, and clarification at an empirical level (for example, in law).

So, the digital space at the present stage of society's development acts as a certain opportunity for philosophy to get out of the "academic ghetto" to public existence, to become a pointer to the transience of human development, changes in ethics and morality, and transformations of the values of being. In fact, the popularity of philosophy, the trendiness of philosophical knowledge are due to the humanization of society; they reveal a new type of thinking for humanity in the context of digitalization.

Citations:

1. Bezdvernyi, Y. Y., Kolinko, M. V. (2010). Historical and philosophical foundations of the social violence problem. Science. Religion. Society. No. 3, 175 - 183.

2. Haliona, Y. O. (2011). Aggression and cruelty in the context of the anthropology of violence. (Extended abstract of dissertation of Cand. Sc. Philosophy). V.N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv city.

3. Popova N.V. Rhetorical strategies and construction of reality [Electronic resource] / N.V Popova, Y. I. Artemenko. - 2014. - Resource access mode: <https://cyberleninka.ru/article/n/ritoricheskie-strategy-i-konstruirovaniye-realnosti/viewer>.

4. Sliusar, V. M. (2010). Violence in the era of globalization: a socio-philosophical aspect. Bulletin of Zhytomyr Ivan Franko State University. No. 54. 17 - 21.

5. Khazaherov H.H. Rhetoric of totalitarianism: formation, golden age, collapse (Soviet experience). Rostov-on-Don: Foundation, 2011. 278 p.

THEORETICAL ASPECTS OF DEVELOPMENT OF SOCIAL ACTIVITY OF STUDENTS IN TECHNICAL UNIVERSITY

Tkachenko I.V.

*Senior lecturer at the Department
of Philosophy and Pedagogy
Kharkov National Automobile and
Highway University (KNAHU)
Kharkov, Ukraine*

Annotation: *The article considers the principles of development of social activity of students at the Technical University. Under social activity is understood the main quality in the characterization of the individual-subject of social relations, manifestations of social capacity of the student, responsible and interested attitude of the individual to work, society, spiritual and social life. The focus is on the structural-functional model and pedagogical conditions of social students' development at the technical university.*

Key words: *social activity, technical university, social environment.*

In-depth study of the process of development of social activity of students at the Technical University of Ukraine becomes extremely relevant.

Social activity at the present stage is mainly considered as a process of active adaptation of the individual to the conditions of the social environment and the type of interaction of an individual or social group with the social environment. It is a set of various forms, means and methods of educational influence on children, as well as the organization of their interaction, which provide the most favorable conditions for the development of social activity of students.

The success and effectiveness of this process depends on many factors: the degree of acquisition of social knowledge, skills, abilities; the level of development of the child's self-awareness; the degree of manifestation of the student's active position in relation to his immediate environment; degree of participation in the

educational process of teachers, etc. In general, the effectiveness of the development of social activity of students directly depends on the meaningful and purposeful educational process.

A significant contribution to the development of socio-pedagogical theory and practice of the process of development of social activity was made by such foreign scientists as A. Disterweg, D. Dewey, E. Durkheim, P. Natorp, A. Ivanov, T. Vasilkova and others.

The foundations of the theory of social activity were laid in the works of such researchers as D. Andreeva, T. Verishinina, E. Wittenberg, L. Korel, I. Milostavova, A. Nalchadjian, B. Parigin, L. Rostova, L. Shpak, V. Jadov and others.

The problem of social activity as one of the key in modern domestic social pedagogy is the object of constant scientific attention of such scientists as I. Bekh, O. Bezpalko, A. Boyko, O. Bondarenko, M. Gomanyuk, V. Zadiora, I. Zvereva., A. Kapska, L. Mishchyk, A. Mudryk, E. Nazaruk and others.

The process of development of social activity of students at the Technical University today requires new approaches to the organization of their activities, based on solving socio-moral problems aimed at the spiritual growth of the child, its socio-emotional development, etc. (I. Bekh, O. Bezpalko, O. Bezkorovina, O. Kononko, T. Sushchenko and others).

The main and main process of inclusion of the individual in society is socialization, during which the child masters a certain social role or several roles, finds his place in society, his opportunities for self-realization [4]. A characteristic feature of adolescents, compared to other social (demographic) strata, is that this group is characterized by extreme instability of interests, greater dependence on the opinions and views of others, a high degree of perception of negative social experience of interaction with others and relatively little sociocultural experience [2].

In this context, one of the key is the concept of "social activity", which means the main quality in the characterization of the individual subject of social relations (T. Konnikov, T. Malkovskaya, etc.), manifestations of human social capacity

(N. Anikeev, E. Malakh, etc.), responsible and interested attitude of the individual to work, society, spiritual and social life (L. Arkhangelsky, L. Gordin, I. Rezanovich, etc.).

In our opinion, the concept of "social activity" should be considered on the basis of systemic, individual-oriented, culturological, activity and axiological approaches as a complex, continuous, multifunctional process of development of socio-cultural values, which takes place in interaction with the world and orients the individual. Formation of the ability to find understanding with nature, the world, society, oneself.

Considering the role of technical universities in modern conditions, scientists identify their various priority ideas: 1) free choice of types and areas of activity; 2) focus on personal interests, needs, abilities; 3) the possibility of free self-determination and self-realization of the individual; 4) unity of education, upbringing and development; 5) practical and activity basis of the educational process [5].

Under such conditions, developmental opportunities are created for intellectual, spiritual, physical development, meeting the creative and educational needs of students.

Thus, the "social activity of the student" should be understood as a complex process of mastering socio-cultural values in interaction with the outside world, which is manifested in the unity of cognitive (Yu. Aksonov, E. Golubev, J. Piaget, V. Yurkevich), motivational and value (O. Bodalev, O. Zaporozhets), activity-creative (E. Anufriev, V. Sile), reflexive-evaluative components (V. Vechnikov, I. Kin, I. Semenov).

The activity approach is based on the idea that a multifaceted personality is formed in various activities. The process of education at a technical university is considered from the standpoint of personal conditionality of all its participants. Conceptual general scientific bases of this approach are presented in researches by scientists L. Vygotsky, A. Leontiev and others.

The analysis of the available theoretical approaches to the problem of development of social activity of students at the technical

university allowed us to build our own view on this category. The development of social activity of the individual, in our opinion, is a holistic process (psychobiological, social and pedagogical) of active interaction of the individual with the environment, adaptation of the individual to successful functioning in it, active development of the environment for life, professional, social self-development.

Thus, based on value priorities, universities are able to create the most favorable conditions for the development of social activity of students, and at the heart of the process of development of social activity of the student should be the principles of value orientation, pedagogical support etc. That is why the concept of "socio-cultural activities of the technical university" should be considered as a specially organized process that ensures the socio-cultural development of student youth.

To reflect the understanding of the process of development of social activity of students at the Technical University, a structural-functional model has been developed, which includes the following blocks: target, procedural, functional, organizational and evaluative-reflexive.

The target block represents the relationship of social order with the tasks and includes approaches (systemic, individual-oriented, culturological, activity, axiological) and motivational-value, cognitive, activity-creative and reflexive-evaluation components of students' social activity development.

The procedural block is represented by the forms of organization of the process of development of social activity. When choosing the forms, methods and technology of development of social activity of students at the Technical University, it is advisable to focus on their optimal combination.

The functional block defines the functions of development of social activity, which educates, forms, adapts.

To ensure the successful functioning of the developed model in the organizational unit, the pedagogical conditions are defined, which connect the target unit with the procedural one, defining its content features. It includes pedagogical conditions, the selection of

which should be carried out taking into account scientific approaches and the results of experimental work.

The evaluation-reflexive block of the model should be built in accordance with the structure of social activity and contain levels (low - acceptable, medium - executive, high - initiative), criteria (self-esteem, reflection on personal growth, social and civil position).

Thus, based on the theoretical analysis, we can determine a set of pedagogical conditions for the effectiveness of the model of social activity of students at the Technical University: 1) inclusion of adolescents in the socio-cultural educational space of the summer children's health center; 2) development and implementation of the program "Development of social activity of students"; 3) formation of students' focus on self-knowledge, self-realization and self-improvement in socio-cultural activities.

Literature:

1. Bezpalko O. Social pedagogy: schemes, tables, comments / O. Bezpalko. - Kyiv: Center for Scientific Literature, 2009. - 300 p.
2. Bovt O. Socio-psychological causes of aggressive behavior of adolescents / O. Bovt // Native school. - 1999. - № 2. - P.17–19.
3. Bogdanovska O. Assimilation of social norms as a component of school socialization / O. Bogdanovska // Pedagogy and psychology. - 1999. - № 4. - P.98–104.
4. Vasilkova T. Social pedagogy: A course of lectures / T. Vasilkova, Yu. V. Vasilkova. - M.: Academy, 2000. - 440 c.
5. Malko A. Social pedagogy in school: Culturological aspect / A. Malko // Native school. - 2001. - № 3. - P.36–40.
6. Social pedagogy: a textbook / ed. A. Kapskaya. - K.: CUL, 2006. - 468 c.

PROBLEMS OF SOCIAL PROTECTION OF WORKING
DISABLED PEOPLE IN UKRAINE

Filon M.M.,

*Ph.D., lecturer at the Department
of Political Science and Law
South Ukrainian National Pedagogical
University named after K. D. Ushynsky,
Odessa, Ukraine*

Borsuk Y.H.,

*student of the 1st year of magistracy
South Ukrainian National Pedagogical
University named after K. D. Ushynsky,
Odessa, Ukraine*

Annotation. *The analysis of actual problems of social protection of invalids during employment is carried out and their reasons are revealed. Ways to overcome problems at the level of different actors are suggested.*

Key words: *social protection, disabled people, employment.*

One of the main directions of socio-economic policy of many countries in recent years is the realization of the right of persons with disabilities to decent work. Currently, job search is carried out through structural units of the State Employment Service.

Although the employment rate of people with disabilities is gradually increasing, unfortunately, it is only 15.9% of their total number.

This problem is becoming relevant because the number of disabled people is constantly growing. Their right to decent work and wages gives them the opportunity to increase their social status, their importance and improve their financial situation.

Today in Ukraine there are a number of vocal problems on this issue, namely:

- barrier environment for people with disabilities (society does not accept people with disabilities), which does not contribute to their integration with public life;

- insignificant involvement of disabled people in business activities;
- creation of insufficient number of jobs for employment of disabled people.

The low level of social protection in Ukraine does not fully meet the basic needs of people with special needs, who suffer not only from material deprivation, but also from the realization that they are unable to realize themselves as individuals and from social unclaimedness in society.

It should be noted that the main reasons that hinder the employment of people with disabilities are the following:

- small number of specialized jobs for the disabled;
- lack of levers to motivate employers to employ people with disabilities;
- mostly low level of education of the disabled;
- transport accessibility of jobs;
- insufficient attention from employees of employment services.

The existing standard of employment of the disabled is determined depending on the average number of full-time employees of the accounting staff of enterprises for the year and is: one job - for enterprises, institutions, organizations and individuals, which employs from 8 to 25 people; 4% - if more than 25 people work [1].

However, studies have shown that the employment rate of people with disabilities in Ukraine (about 16%) is significantly lower compared to countries such as the United Kingdom (40.0%), Italy (55.0%), Sweden (60.1%) [2].

In addition to the organizational and institutional component, solving the problem of employment of people with disabilities requires improvement of the existing procedure and criteria for establishing the appropriate standard of jobs.

Studies have shown that in foreign countries, the quota for the employment of people with disabilities applies to businesses, where the number of employees is 20 people or more (in Ukraine - 8 people). This allows small businesses not to impose an additional burden of maintaining jobs for people with disabilities.

I would like to mention that there is a concept that is common in the Scandinavian countries, the United States, Britain, Canada, Australia and others. This concept provides for the legislative enshrinement of the principle of equality of all citizens in their involvement in the sphere of social and labor relations and judicial liability for non-compliance with this principle. Therefore, the minimum quota of places for disabled people according to this concept is not set.

Despite the fact that the mechanism of these two approaches is completely different, the goal is common - to increase the employment of people with disabilities.

Thus, the completed research and study of international experience have suggested a number of measures to improve the employment of people with disabilities in Ukraine, including: 1) empowering local authorities to set standards for jobs for people with disabilities in each community depending on the number of disabled people, and the number of jobs that are suitable for their working skills; 2) to introduce a differentiated approach to filling the quota of disabled people with different nosologies; 3) extend the standard for employment of disabled people to employers with more than 25 employees; 4) provide for the possibility of filling the standard not only on the basis of employment of disabled people on full, but also part-time employment (subject to the minimum number of hours worked per week); 5) involvement of specialists who promote better communication with people with disabilities (translators, psychologists); 6) disabled people who want to start their own business, provide advisory, organizational, financial and economic assistance in starting and supporting their own business.

Literature:

1. Law of Ukraine "On the Fundamentals of Social Protection of Persons with Disabilities in Ukraine" of March 21, 1991 № 875.

2. Kravchenko NV Actual problems of social protection of invalids in Ukraine [electronic resource]. M. Kravchenko. Public Administration: Theory and Practice. 2010. № 2. Access mode: <http://academy.gov.ua/ej/ej12/txts/10kmvziu.pdf>.

THE IMPORTANCE OF CRITICAL THINKING IN PRIMARY SCHOOL

Olena Yusteniuk,

*Gymnasium №117 named after Lesya Ukrainka
Kyiv, Ukraine*

Modern life requires the using of new information and educational technologies. The essence of education is no longer limited to the assimilation of knowledge, abilities and skills. Modern life requires from the school, from the teacher new views on the methods and techniques of teaching subjects in primary school. The technology for the development of critical thinking through reading involves the renewal of the role of the teacher and pupil.

It is shown that critical thinking not only teaches the student, forces him to search for information, appeal to personal observations, but also radically changes the approaches to the presentation of theoretical material by the teacher, regardless of which lesson it is: math, reading or science. This is due to the fact that the primary task for teachers is not "automatic" reproduction of information that should be conveyed to pupils, but of finding ways to make students think, analyze, find the only right solution that faces them. We believe that critical thinking radically changes not only a particular lesson, but also transforms the actual view of the process of education and training.

We believe that critical thinking opens new opportunities for all participants in the educational process. The first is for the teacher to learn, to listen to each child, to find out why he or she holds this view (if the answer is wrong), to re-analyze the answering algorithm with him or her, and to help him or her understand his or her mistake. Secondly, for a pupil – an opportunity to express himself in primary school, to reveal this individuality, abilities, talents.

The relevance of our study of critical thinking is due to its need to teach pupils in primary school, as the number of new

developments in this area is constantly increasing. This indicates the importance and effectiveness of the use of tools and techniques of critical thinking. And as a result, a high level of success of primary school pupils.

The history of critical thinking dates back to antiquity. It is believed that the ancient Greek philosopher Socrates, when teaching his students, first asked them a question, the answer to which they had to find on their own. That is, Socrates understood that the student must find the answer independently through various judgments. In the Middle Ages and the Renaissance, we find the idea of critical thinking in the work of F. Bacon "Learning Successes". However, we meet serious scientific approaches at the beginning of the XX century. In particular, J. Dewey, based on Pierce's theoretical model, proposed a five-step method. He believed that each of them aims to help those who are learning to acquire new knowledge, while revealing themselves as individuals. D. Cluster, D. Halpern, A. Crawford, M. Lipman, K. Meredith, S. Matthews, R. Paul, R. Sternberg, D. Steele, C. Temple, and others also studied the problems of the development of critical thinking.

The first attempts to implement critical thinking in domestic pedagogy can be observed in the scientific works of G. Skovoroda, I. Franko, B. Hrinchenko, V. Sukhomlinsky and others. Among modern scientists who have thoroughly studied and continue to study critical thinking, it is worth noting M. Bokhan, A. Karpenko, N. Moiseyuk, O. Pometun, Y. Saenko, I. Sushchenko, S. Terno, O. Tyaglo. Each of them presents their own vision of the concept of "critical thinking".

For example, N. Moiseyuk believes that critical thinking (Gr. Kritike - the art of disassembling, judging) is manifested in the ability to independently indicate the cause of generally accepted standards or to deny them, to put forward substantial and convincing arguments. This thinking is not standard. It cannot be based on algorithms or other mechanical procedures. It is based on the ability of students to independently logically competent thoughts and judgments; that is, the ability not to be influenced by other people's thoughts [2, p. 414-415].

M. Bokhan notes that the essence of the technology of critical thinking is as follows: voluntariness, lack of categorical and authoritarian on the part of the teacher, giving the pupil the opportunity to know himself in the process of acquiring knowledge. This methodological system, introduced into the educational process, creates conditions that allow teachers to manage the learning of pupils. It gives an opportunity to activate thinking, to form the purposes of training; involve pupils in fruitful discussion; motivate pupils' learning; actively involve in the educational process; stimulate change; show different points of view; help pupils ask their own questions; provide information processing; acquire critical thinking skills. This educational technology helps to solve the following tasks: educational motivation (increasing interest in the learning process and active perception of educational material); information literacy (development of the ability to independent analytical and evaluation work with information of any complexity); speech culture (formation of skills of writing texts of different genres); social competence (formation of communication skills and responsibility for knowledge) [1, p. 8].

A study of scientific and critical literature in the field of psychology, philosophy, pedagogy and personal experience suggests that the use of critical thinking in primary school accumulates independent thinking in pupils, develops creative imagination, self-confidence, prepares for more difficult tests, and develops the need for activities that are a feature of the mental development of every healthy child. Because, answering the question or asking it, the pupil learns about the world around him and tries to act in this world. And the primary task of the teacher is to develop this ability.

It should be noted that critical thinking must be developed from primary school, when only the process of personality formation is formed. For pupils of the first and second grade is characterized by the perception of information through images, games, games. However, it is extremely important that these game methods are saturated with appropriate material, that the game constantly develops memory and imagination, and, most importantly, the desire and readiness for further learning. Of course, younger students implement their game methods

according to their children's logic. And the conditions of interference in children's play depend on the ability to take into account the position of the child, who considers his actions the most serious and passionate thing. At the same time, this form of teaching simultaneously allows the teacher to hide his pedagogical position and influence learning. During the game, the adult takes the place of the pupil, it is easier for him to understand the world of children's experiences, spiritual values, and so on.

We consider it necessary to emphasize that in general classes with the use of critical thinking techniques are different from ordinary classes. First of all, there is a difference in the behavior of pupils, their interest, they are not passive listeners, but, on the contrary, become active researchers of either a literary tale or a natural phenomenon. Also, such lessons unite them, because quite often pupils work in pairs, discussing their thoughts.

I think the use of critical thinking helps to form and develop all kinds of universal learning activities: cognitive, personal, regulatory, communicative, logical, individual, which are necessary for further work of pupils in senior classes. However, the technology of critical thinking is a set of various techniques aimed at first interest the pupil (to activate research, creative activity, to use existing knowledge), then – to provide him with conditions for understanding new material and, finally, to help to him to creatively improve and generalize the received knowledge.

Література:

1. Бохан М., Башинська Н. Розвиток критичного мислення у процесі навчання дітей та молоді / М. Бохан, Н. Башинська // Нова українська школа. – 2018. С. – 8
2. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 4-є видання, доповнене, 2003 р. – 615 с.

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ЕТНОПЕДАГОГІЧНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МУЗИЧНИХ КЕРІВНИКІВ ЗДО
(ДІАГНОСТИЧНИЙ АСПЕКТ)

Байкова І. С.,

музичний керівник

*Комунальний заклад «Дошкільний
навчальний заклад (ясла-садок) № 2
Харківської міської ради»*

м. Харків, Україна

Анотація. У статті розглянуто зміст основних методів педагогічної діагностики, які можуть використовуватися для визначення рівня розвитку етнопедагогічної компетентності музичних керівників закладів дошкільної освіти. А також проаналізовані результати проведеного нами діагностування, які відображають сучасний стан розвитку етнопедагогічної компетентності музичних керівників.

Ключові слова: етнічна різноманітність, етнопедагогічна компетентність, структурні складники етнопедагогічної компетентності, музичний керівник, діагностика, дошкільники.

Етнічна різноманітність сучасного суспільства актуалізує проблему співіснування різних етнокультурних громад у межах однієї держави. Це зумовлює потребу у формуванні в підростаючого покоління міжкультурної толерантності, взаємоповаги до представників інших культур, навичок ефективної взаємодії та комунікації з ними через заклади освіти різних рівнів (формальну та неформальну освіту), зокрема дошкільні (ЗДО). З огляду на вікові особливості дошкільників, «процес їх залучення до культурної спадщини свого та інших народів доцільно здійснювати через мистецтво (оскільки «мистецтво/мистецька діяльність чинить комплексний вплив на дитину, глибоко проникає в душу дитини і залишає там яскравий емоційний слід» [1, с.25]), зокрема у ході музично-естетичного виховання шляхом використання засобів народної педагогіки, ознайомлення з фольклором різних етнічних груп» [2, с.58-59]. Результативність процесу залучення

дошкільників до кращих надбань народної педагогіки свого та різних народів через музичне мистецтво залежить від професіоналізму музичного керівника, який має усвідомлювати значимість впровадження надбань народної педагогіки різних народів у процес музично-естетичного розвитку дітей, бути етнопедагогічно компетентним. Тому, проблема розвитку етнопедагогічної компетентності музичних керівників ЗДО в умовах етнокультурного різноманіття сучасного соціуму на сьогодні є досить актуальною.

В цьому контексті слід зазначити, що в нашому розумінні етнопедагогічна компетентність – це здатність педагога-музиканта до ефективного творчого застосування прогресивних надбань народної педагогіки свого та інших народів у процесі музично-естетичного розвитку дошкільників. Структурними складниками досліджуваної компетентності ми обрали – когнітивний, функціональний, особистісний.

Для здійснення процесу розвитку етнопедагогічної компетентності музичного керівника в системі післядипломної педагогічної освіти (ППО), зокрема в міжкурсовий її період, необхідним є визначення вихідного рівня розвитку досліджуваного феномену у фахівців цього спрямування, яке можливе на базі аналітичних даних здобутих за допомогою діагностики.

Серед методів, що ввійшли до розробленого нами діагностичного інструментарію відзначимо – тестування, анкетування, самоаналіз музичним керівником власної діяльності спрямованої на етнопедагогізацію музичного розвитку дошкільників, експертне оцінювання адміністрацією (вихователь-методист, завідувач) діяльності педагога-музиканта з даного спрямування тощо (табл.1).

Таблиця 1

**Діагностичні методики для визначення рівнів розвитку
структурних складників етнопедагогічної компетентності
музичних керівників ЗДО**

Критерії	Діагностичні методики
Когнітивний складник	
Етнографічні знання соціально-побутових особливостей різних етносів	Анкети, тестові завдання (авторські розробки)

Знання фольклору різних народів, зокрема, музичного	
Етнопедагогічні знання виховної та розвивальної сутті засобів народної педагогіки різних етносів	
Функціональний складник	
Уміння співпрацювати із соціальним середовищем із приводу впровадження народнопедагогічного змісту в музичний розвиток дошкільників	Тест «Оцінка комунікативних і організаторських здібностей» (за Б. Федоришиним). Спостереження за вмінням організовувати співпрацю з представниками інших культур
Уміння визначати результативність (аналіз і адекватна (само)оцінка) процесу етнопедагогізації музичної діяльності з дошкільниками	Самоаналіз музичними керівниками своєї діяльності. Експертне оцінювання (колегами, адміністрацією ЗДО, батьками вихованців). Методика діагностичної рефлексивності А. Карпова.
Особистісний складник	
Зацікавленість у вивченні, відновленні, збереженні та популяризації культурного спадку свого та інших народів в умовах етнокультурної строкатості сучасного соціуму	Анкетування з питань спрямованості на етнопедагогізацію, спостереження (І. Байкова)
Толерантність до проявів інокультурності	Тест для вимірювання толерантних установок у сфері міжнаціональних відносин (В. Собкин, Д. Адамчук). Експрес-опитувальник «Індекс толерантності» (Г. Солдатова, О. Кравцова, О. Хухласв, Л. Шайгерова; 2002 р.). «Методика діагностики загальної комунікативної толерантності» (А. Бойко; 1988 р.). Спостереження за поведінкою, емоційним станом педагога під час спілкування з представниками інших культур і віросповідань, ролевих ігор, проблемних дискусій, групової рефлексії, тренінгів тощо
Спрямованість на толерантну взаємодію з представниками інших етнічних культур	

Проаналізуємо більш детально діагностичні методики вимірювання рівня розвитку етнопедагогічної компетентності музичного керівника за кожним складником досліджуваного

феномену. Відтак, рівень розвитку в учасників експерименту *когнітивного* складника досліджуваної компетентності вимірювався нами за допомогою авторських анкети та тесту, які містять запитання щодо виявлення об'єму етнографічних та етнопедагогічних знань. Після кожної анкети та тестів підраховувалася сума балів із яких вираховувався середній бал за цим складником – сума отриманих балів ділилася на кількість запитань (критеріїв). На наступному кроці на кожного музичного керівника вираховувалося середнє арифметичне із середніх балів усіх діагностичних методик. Для когнітивного складника середній бал в інтервалі 0–1 відповідає початковому рівню, 1,1–2 – достатньому, 2,1–3 – оптимальному рівню розвитку цього складника етнопедагогічної компетентності.

Результати діагностування дали змогу зрозуміти, що переважна більшість музичних керівників мають початковий рівень розвитку когнітивного складника етнопедагогічної компетентності (71,8%). Осіб із оптимальним рівнем розвитку когнітивного складника не виявлено. Це не дивно, оскільки зміст когнітивного складника передбачає специфічні знання з етнографії та етнопедагогіки, з якими педагоги-музиканти ще не знайомі. Достатній рівень проявили 28,2% освітян.

Рівень розвитку в музичних керівників *функціонального* складника етнопедагогічної компетентності вимірювався нами за допомогою тесту «Оцінка комунікативних і організаторських здібностей» (за Б. Федоришиним), методики діагностичної рефлексивності (А. Карпова), самооцінки музичними керівниками своєї діяльності наповненої етнопедагогічним змістом, методу експертного оцінювання педагога-музиканта адміністрацією ЗДО. Щодо останнього слід зазначити, що у дошкільних закладах, які брали участь у педагогічному експерименті, на констатувальному етапі було сформовано такі групи експертів: адміністрація ЗДО, на контрольному етапі – крім адміністрації – колеги та батьки вихованців.

Результати діагностування функціонального складника засвідчили, що переважна більшість музичних керівників

проявляють достатній рівень наявних умінь (57,7%). Це пояснюється тим, що педагоги-музиканти працюють у сфері, яка сама по собі вже передбачає уміння співпрацювати із різними учасниками освітнього процесу (незалежно від того якої вони національності) та навички аналізувати та (само)оцінювати взагалі процес власної професійної діяльності. Оптимальний рівень цього складника у педагогів не виявлено. Це цілком зрозуміло, адже фахівці цього профілю частково або зовсім не впроваджували фольклор свого та різних народів у власну професійну діяльність, а отже, у них не було нагоди працювати у цьому спрямуванні, тому вони не мали змоги набути професійних педагогічних умінь, зокрема вмінь співпрацювати із соціальним середовищем із приводу впровадження народної творчості в музичний розвиток дошкільників та визначати результативність процесу етнопедагогізації музичної діяльності.

Для полегшення процесу самооцінювання нами було розроблено оцінні (опитувальні) листи, анкети з уніфікованими параметрами самоаналізу рівня професійної діяльності щодо здійснення її в етнопедагогічному спрямуванні, що дозволяють оцінювати всіх за єдиними критеріями. Стосовно методу експертного оцінювання слід зазначити, що для експертів нашого дослідження нами були розроблені спеціальні бланки оцінювання.

Рівень розвитку в педагогів-музикантів особистісного складника етнопедагогічної компетентності вимірювався нами за допомогою застосування тесту для вимірювання толерантних установок у сфері міжнаціональних відносин (В. Собкин, Д. Адамчук), експрес-опитувальника «Індекс толерантності» (Г. Солдатова, О. Кравцова, О. Хухлаєв, Л. Шайгерова; 2002 р.), методики діагностики загальної комунікативної толерантності» (А. Бойко) та авторського анкетування з питань спрямованості на етнопедагогізацію професійної діяльності тощо.

У цілому музичні керівники проявили як загальну толерантність, так і окремі її види переважно на достатньому рівні. Середній показник загальної толерантності по вибірці

також відповідав достатньому рівню цієї властивості і складав 60,7% опитуваних. Такі результати засвідчують, що для педагогів характерним є поєднання як толерантних, так й інтолерантних рис. Тобто, в окремих випадках вони можуть проявляти толерантність, в інших – нетерпимість. Крім того, толерантність може мати місце у ставленні до однієї категорії осіб, і не виявлятися у ставленні до інших.

Отже, переважна кількість фахівців виявила достатній рівень (51,3%) розвитку особистісного складника етнопедагогічної компетентності. Незначна кількість педагогів-музикантів продемонструвала оптимальний рівень (20,5%) наявності особистісного складника досліджуваної компетентності. Та все ж є педагоги у яких даний складник етнопедагогічної компетентності на початковому рівні (28,2%), оскільки такі фахівці байдуже або негативно ставляться до представників інших культур, не розуміють соціальної важливості використання надбань народної педагогіки не лише свого, а й інших народів у власній професійній діяльності.

Проведене діагностування сучасного стану розвитку етнопедагогічної компетентності музичних керівників уможливило/підтверджує висновок про актуальність проблеми щодо розвитку у педагогів-музикантів досліджуваного феномену. В подальшому ми плануємо спеціальну роботу спрямовану на розвиток етнопедагогічної компетентності музичних керівників у системі ППО, зокрема у міжкурсовий її період.

Література:

1. Тіщенко О.М. Формування міжкультурної компетентності майбутніх учителів хореографії в освітньому середовищі університету : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / Тіщенко Олена Миколаївна; Харківський нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків, 2020. 310 с.

2. Байкова І. С. Технологія розвитку етнопедагогічної компетентності музичних керівників ЗДО у міжкурсовий період післядипломної педагогічної освіти / І. С. Байкова // Засоби

навчальної та науково-дослідної роботи : зб. наук. праць / ред. кол.: акад. І. Ф. Прокопенко (голов. ред.) та інші; Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. – Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2018. – Вип. 51. – С.57-76.

УДК 657

Медичні науки

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ХВОРИХ З ІШЕМІЧНИМ ІНСУЛЬТОМ ПІСЛЯ СИСТЕМНОГО ТРОМБОЛІЗИСУ В УМОВАХ СТАЦІОНАРУ

Буйвало В.П.,

*викладач-стажист кафедри фізичної терапії,
ерготерапії та спортивної медицини
Сумського державного університету*

На сьогоднішній день є тенденція до зростання неврологічних захворювань в Україні. У структурі неврологічних хвороб найпоширенішими є судинні захворювання головного мозку, серед яких провідне місце посідає мозковий інсульт [1, с.18-19].

З 2012 р. в Україні впроваджено клінічні рекомендації «Ішемічний інсульт» та «Реабілітація, профілактика і лікування ускладнень та планування виписки при ішемічному інсульті», уніфіковані клінічні протоколи медичної допомоги (УКПМД) «Ішемічний інсульт» і «Системний тромболізис при ішемічному інсульті» (Наказ МОЗ України від 3.08.2012 р. №602) [6, с.24].

На сьогодні при ішемічному інсульті, частка якого становить близько 80% у загальній структурі захворювання, доведено ефективність трьох лікарських втручань, що підвищують вірогідність гарного наслідку (вижити й не залишитися інвалідом). Це — госпіталізація в спеціалізоване інсультне відділення (Stroke Unit); призначення з метою профілактики розвитку повторного інсульту ацетилсаліцилової кислоти (АСК) у перші 48 годин від початку захворювання; проведення внутрішньовенного тромболізику препаратом альтеплаза в перші 4,5 години з моменту появи симптомів інсульту [5, с.68].

При цьому різні втручання при інсульті по-різному впливають на наслідки захворювання: так, внутрішньовенний тромболізис, проведений у перші 3 години від початку інсульту, — 143 випадкам, внутрішньовенний тромболізис, виконаний у межах 4,5-годинного вікна, — 71 випадку, лікування в інсультному відділенні — 63 випадкам на 1 тис. пролікованих пацієнтів з ішемічним інсультом.

Успішність проведення ТЛТ залежить від того, як швидко встановлено діагноз ішемічний інсульт, викликаного тромбоемболією, з оцінкою усіх показів та протипоказів для її застосування. Останнє визначається консилиумом спеціалістів, і після їхніх висновків за згодою хворого або його родичів можливе проведення тромболізису.

Пацієнт, якому виконано процедуру сТЛТ, після проведення контрольної СКТ та 48 год. інтенсивного спостереження, може бути переведений для подальшої терапії та реабілітації в судинне неврологічне, а згодом в реабілітаційне відділення. Пацієнт після проведення процедури сТЛТ не повинен вставати (постільний режим) не менше 12 год. Пацієнт може бути оглянутий фахівцем із реабілітації з дозволу лікуючого лікаря в перші 24–48 год. після проведення процедури сТЛТ. Мобілізація пацієнта після проведення сТЛТ виконується у разі відсутності протипоказань через 48 год. з дозволу лікуючого лікаря [8, с. 42].

Основними принципами постінсультної реабілітації є: 1) максимально ранній початок реабілітаційних заходів (якщо дозволяє стан здоров'я пацієнта, то починають з перших днів); 2) систематичність і тривалість; 3) адекватність і комплексність (завдяки синхронній роботі міждисциплінарної команди можливе найбільш повноцінне відновлення утрачених функцій після перенесеного інсульту).

У перебігу інсульту виділяють декілька періодів: 21 день від початку захворювання складає гострий період, у межах якого виділяють найгострішу фазу – перші сім днів, протягом яких хворий повинен знаходитися в палаті інтенсивної терапії спеціалізованого інсультного центру [7, с.158-162]. Основна

мета – збереження життя, початок реабілітаційних заходів за стабілізацією життєво важливих функцій (може ковати, стабільний кров'яний тиск і ЧСС, самостійно дихає, при свідомості). У цьому періоді передбачається фармакологічна корекція порушених функцій серцево-судинної, дихальної, нервової системи; лікувальна фізкультура, лікування положенням, дихальні вправи, пасивні рухи кінцівок, а також ранню вертикалізацію хворого з урахуванням його стану.

В процесі фізичної реабілітації хворих на ішемічний інсульт після тромболітичної терапії на стаціонарному етапі застосовують лікувальну корекцію положенням, вправи на розслаблення м'язів, з посиленням імпульсів до скорочення паретичних м'язів, активні та пасивні вправи для паретичних кінцівок, вправи на пасивну й активну протидію сінкінезіям, ідеомоторні вправи. Для ефективного відновлення функціонального стану хворих на ішемічний інсульт після тромболізу важливим є визначення найбільш вигідного вихідного положення, дозування темпу й тривалості окремої вправи та всього заняття, частота повторень вправ, постійне ускладнення вправ та занять.

Перспективи подальших досліджень пов'язані із розробкою та науковим обґрунтуванням програми фізичної реабілітації для хворих на ішемічний інсульт похилого віку після проведення системного тромболізу в умовах стаціонару.

Література:

1. Вінничук С.М. Гострий ішемічний інсульт / С.М. Вінничук, М.М. Прокопів.- Київ, Наукова думка, 2006.- 159 с.
2. Головченко Ю.И., Адаменко Р.Я., Усатенко А.Г. Восстановительная терапия и социально-трудовая реабилитация больных, перенесших инсульт // Журн. практ. лікаря. — 2002. — № 2. — С. 14-17.
3. Епифанов В. А. Реабилитация больных перенесших инсульт / Епифанов В. А. – М. : МЕДпрес-информ, 2006. – 256 с.
4. Зозуля І.С., Мошенська О.П. Гострий період ішемічного інсульту: сучасний погляд на проблему // Укр. мед. часопис. — 2009. — 4(72). — С. 67-73.

5. Ковальчук В.В. и др. Значение психотерапии в реабилитации больных, перенесших инсульт // Медико-социальная экспертиза и реабилитация. — 2007. — № 4. — С. 21-24.

6. Лисенюк В.П. Сучасні стандарти та критерії в галузі реабілітаційної медицини: Навч. посібник. — К., 2001. — 70 с.

7. Мерхольц Я. Ранняя реабилитация после инсульта / Я. Мерхольц; пер. с англ.: под ред. проф. Г.Е. Ивановой.- М.: МЕДпресс-информ, 2014.-248с.

8. Самосюк И.З., Самосюк Н.И., Думин П.В., Владимиров А.А. и др. Медицинская реабилитация постинсультных больных — К.: Здоров'я, 2010. — 424 с.

9. Ntaios G., Bornstein N.M., Caso V. et al. The European Stroke Organisation guidelines: a standard operating procedure // International Journal of Stroke. — 2015 Oct. — 1, 10(A100). — P. 128-135.

10. O'Sullivan E.J. et al. Access to in-patient stroke services and multidisciplinary team (MDT) rehabilitation: current demands and capacity // Irish medical journal. — 2014.

ФИЗИЧЕСКАЯ ТЕРАПИЯ БОЛЬНЫХ С ИШЕМИЧЕСКИМ ИНСУЛЬТОМ ПОСЛЕ СИСТЕМНОГО ТРОМБОЛИЗИСА В УСЛОВИЯХ СТАЦИОНАРА

Буйвало В.П.,

*преподаватель-стажер кафедры физической
терапии, эрготерапии и спортивной медицины
Сумского государственного университета*

На сегодняшний день наблюдается тенденция к росту неврологических заболеваний в Украине. В структуре неврологических болезней наиболее распространенными являются сосудистые заболевания головного мозга, среди которых ведущее место занимает мозговой инсульт [1, с.18-19].

С 2012 в Украине внедрены клинические рекомендации «Ишемический инсульт» и «Реабилитация, профилактика и лечение осложнений и планирования выписки при ишемическом инсульте», унифицированные клинические протоколы

медицинской помощи (УКПМД) «Ишемический инсульт» и «Системный тромболизис при ишемическом инсульте» (Приказ МЗ Украины от 3.08.2012 г.. №602) [6, с.24].

На сегодня при ишемическом инсульте, доля которого составляет около 80% в общей структуре заболевания, доказана эффективность трех лекарственных вмешательств, которые повышают вероятность хорошего последствия (выжить и не остаться инвалидом). Это - госпитализация в специализированное инсультное отделение (Stroke Unit); назначения с целью профилактики развития повторного инсульта ацетилсалициловой кислоты (АСК) в первые 48 часов от начала заболевания; проведение внутривенного тромболизиса препаратом альтеплазой в первые 4,5 часа с момента появления симптомов инсульта [5, с.68].

При этом различные вмешательства при инсульте по-разному влияют на последствия заболевания: так, внутривенный тромболизис, проведенный в первые три часа от начала инсульта, - 143 случаев, внутривенный тромболизис, выполненный в пределах 4,5-часового окна - 71 случая, лечение в инсультном отделении - 63 случаев на 1 тыс. пролеченных пациентов с ишемическим инсультом.

Успешность проведения ТЛТ зависит от того, как быстро поставлен диагноз ишемический инсульт, вызванного тромбоэмболией, с оценкой всех показаний и противопоказаний для его применения. Последнее определяется консилиумом специалистов, и после их выводов с согласия больного или его родственников возможно проведение тромболизиса.

Пациент, которому выполнена процедура сТЛТ, после проведения контрольной СКТ и 48 ч. интенсивного наблюдения, может быть переведен для дальнейшей терапии и реабилитации в сосудистое неврологическое, а затем в реабилитационное отделение. Пациент после проведения процедуры сТЛТ не должен вставать (постельный режим) не менее 12 часов. Пациент может быть осмотрен специалистом по реабилитации с разрешения лечащего врача в первые 24-48 часов после проведения процедуры сТЛТ. Мобилизация пациента после

проведения сТЛТ выполняется при отсутствии противопоказаний через 48 часов с разрешения лечащего врача [8, с. 42].

Основными принципами постинсультной реабилитации являются: 1) максимально раннее начало реабилитационных мероприятий (если позволяет состояние здоровья пациента, то начинают с первых дней); 2) систематичность и длительность; 3) адекватность и комплексность (благодаря синхронной работе междисциплинарной команды возможно наиболее полноценное восстановление утраченных функций после перенесенного инсульта).

В ходе инсульта выделяют несколько периодов: 21 день от начала заболевания составляет острый период, в рамках которого выделяют острую фазу - первые семь дней, в течение которых больной должен находиться в палате интенсивной терапии специализированного инсультного центра [7, с.158-162]. Основная цель - сохранение жизни, начало реабилитационных мероприятий по стабилизации жизненно важных функций (может глотать, стабильное кровяное давление и ЧСС, самостоятельно дышит, в сознании). В этом периоде предполагается фармакологическая коррекция нарушенных функций сердечно-сосудистой, дыхательной, нервной системы; лечебная физкультура, лечение положением, дыхательные упражнения, пассивные движения конечностей, а также раннюю вертикализацию больного с учетом его состояния.

В процессе физической реабилитации больных с ишемическим инсультом после тромболитической терапии на стационарном этапе применяют лечебную коррекцию положением, упражнения на расслабление мышц, со ссылкой импульсов к сокращению паретических мышц, активные и пассивные упражнения для паретических конечностей, упражнения на пассивное и активное противодействие синкинезиям, идеомоторные упражнения. Для эффективного восстановления функционального состояния больных с ишемическим инсультом после тромболитического лечения важным является определение наиболее выгодного исходного положения, дозировка темпа и продолжительности отдельного упражнения

и всего занятия, частота повторений упражнений, постоянное усложнение упражнений и занятий.

Перспективы дальнейших исследований связаны с разработкой и научным обоснованием программы физической реабилитации для больных с ишемическим инсультом пожилого возраста после проведения системного тромболизиса в условиях стационара.

PHYSICAL THERAPY OF PATIENTS WITH ISCHEMIC STROKE AFTER SYSTEMIC THROMBOLYSIS IN A HOSPITAL

Buivalo V.P.,

*Trainee teacher at the Department of Physical Therapy,
occupational therapy and sports medicine
Sumy State University*

Today, there is a tendency towards an increase in neurological diseases in Ukraine. In the structure of neurological diseases, the most common are vascular diseases of the brain, among which the leading place is taken by cerebral stroke [1, p. 18-19].

Since 2012, Ukraine has introduced the clinical guidelines "Ischemic stroke" and "Rehabilitation, prevention and treatment of complications and planning of discharge in ischemic stroke", unified clinical protocols of medical care (UCPMD) "Ischemic stroke" and "Systemic thrombolysis in ischemic stroke" (Order of the Ministry of Health Ukraine dated 3.08.2012 No. 602) [6, p. 24].

Today, with ischemic stroke, whose share is about 80% in the overall structure of the disease, the effectiveness of three drug interventions has been proven, which increase the likelihood of good consequences (to survive and not remain disabled). These are hospitalization in a specialized stroke unit (Stroke Unit); prescribing acetylsalicylic acid (ASA) in the first 48 hours from the onset of the disease in order to prevent the development of repeated stroke; carrying out intravenous thrombolysis with alteplase in the first 4.5 hours after the onset of stroke symptoms [5, p. 68].

At the same time, various interventions for stroke have different effects on the consequences of the disease: for example,

intravenous thrombolysis performed in the first three hours after the onset of stroke - 143 cases, intravenous thrombolysis performed within a 4.5-hour window - 71 cases, treatment in stroke department - 63 cases per 1,000 treated patients with ischemic stroke.

The success of TLT depends on how quickly the diagnosis of ischemic stroke caused by thromboembolism is made, with an assessment of all indications and contraindications for its use. The latter is determined by a council of specialists, and after their conclusions, with the consent of the patient or his relatives, thrombolysis is possible.

A patient who underwent the sTLT procedure, after the control CT scan and 48 hours of intensive observation, can be transferred for further therapy and rehabilitation to the vascular neurological department and then to the rehabilitation department. After the sTLT procedure, the patient should not get up (bed rest) for at least 12 hours. The patient can be seen by a rehabilitation specialist with the permission of the attending physician in the first 24-48 hours after the sTLT procedure. Mobilization of the patient after sTLT is performed in the absence of contraindications after 48 hours with the permission of the attending physician [8, p. 42].

The main principles of post-stroke rehabilitation are: 1) the earliest possible start of rehabilitation measures (if the patient's health condition allows, then start from the first days); 2) consistency and duration; 3) adequacy and complexity (thanks to the synchronous work of an interdisciplinary team, the most complete recovery of lost functions after a stroke is possible).

In the course of a stroke, several periods are distinguished: 21 days from the onset of the disease constitutes an acute period, within which the acute phase is distinguished - the first seven days, during which the patient must be in the intensive care unit of a specialized stroke center [7, p. 158-162]. The main goal is to preserve life, begin rehabilitation measures to stabilize vital functions (can swallow, stable blood pressure and heart rate, breathe independently, conscious). In this period, pharmacological correction of the disturbed functions of the cardiovascular, respiratory, and nervous systems is

assumed; physiotherapy exercises, posture treatment, breathing exercises, passive limb movements, as well as early verticalization of the patient, taking into account his condition.

In the process of physical rehabilitation of patients with ischemic stroke after thrombolytic therapy at the stationary stage, therapeutic correction by position, exercises for muscle relaxation, with reference to impulses for contraction of paretic muscles, active and passive exercises for paretic limbs, exercises for passive and active counteraction to synkinesis, ideomotor exercises are used ... To effectively restore the functional state of patients with ischemic stroke after thrombolysis, it is important to determine the most advantageous starting position, the dosage of the pace and duration of an individual exercise and the entire exercise, the frequency of exercise repetitions, and the constant complication of exercises and exercises.

Prospects for further research are associated with the development and scientific substantiation of a physical rehabilitation program for elderly patients with ischemic stroke after systemic thrombolysis in a hospital setting.

УДК 347.932

Юридичні науки

РОЗУМНІ СТРОКИ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Ващенко М.А.,

студент інституту права
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м.Київ, Україна

Анотація: статтю присвячено розкриттю змісту та юридичної природи поняття «розумні строки» в цивільному судочинстві. Дослідження здійснено на основі практики вітчизняного судочинства, Європейського суду з прав людини(ЄСПЛ), нормативно-правових актів та міжнародних правових актів. В роботі розглянуті критерії застосування розумних строків у цивільному судочинстві.

Ключові слова: строки, розумні строки, строки розгляду справи, цивільне судочинство.

Словесний зворот “розумні строки” є доволі популярним в цивільному процесуальному законодавстві України. Наприклад пунктом 10 ч.3 ст.2 ЦПК встановлено, що розумність строків розгляду справи судом є одним із принципів цивільного судочинства.ст.121 ЦПК також говорить, про те, що суд має встановлювати розумні строки для вчинення процесуальних дій. Строк є розумним, якщо він передбачає час, достатній, з урахуванням обставин справи, для вчинення процесуальної дії, та відповідає завданню цивільного судочинства. Ст.275 ЦПК вказує, що суд розглядає справи у порядку спрощеного позовного провадження протягом розумного строку, але не більше шістдесяті днів з дня відкриття провадження у справі [1]. В інших правових актах, в тому числі міжнародних використання поняття “розумні строки” також не є рідкістю. Проблема дотримання розумних строків є проблемою не лише нашої держави, але й багатьох інших.

Відповідно до статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, яка згідно з частиною першою статті 9 Конституції України є частиною національного законодавства України, кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення.

Недотримання строків розгляду цивільних, кримінальних справ і справ про адміністративні правопорушення порушує конституційне право на судовий захист, гарантований статтею 55 Конституції України, і негативно впливає на ефективність правосуддя та на авторитет судової влади. Порушення ст.6 Конвенції державами-сторонами становить 43,99% від загальної кількості порушень [2]

У зв'язку з цим постає проблема застосування розумності

строків вітчизняним цивільним судочинством, зважаючи на те, що критерії такого застосування у вітчизняному законодавстві не встановлені. Тому необхідно дослідити практику вітчизняних судів та Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ).

Для тлумачення розумності строків та критеріїв їх застосування необхідно скористатися такими рішеннями ЄСПЛ справа "Папахелас проти Греції" від 25 березня 1999 року, "Горнсбі проти Греції" від 19 березня 1997 року, "Ромашов проти України" від 27 липня 2004 року, "Дубенко проти України" від 11 січня 2005 року, "Нечипорук і Йонкало проти України" від 21 квітня 2011 року та інші.

Щодо перебігу розумних строків, то у цивільних справах перебіг починається з часу надходження позовної заяви до суду, а закінчується ухваленням остаточного рішення у справі, якщо воно не на користь особи (справа "Скопелліті проти Італії" від 23 листопада 1993 року), або виконанням рішення, ухваленого на користь особи (справа "Папахелас проти Греції" від 25 березня 1999 року)[3].

З урахуванням практики Європейського суду з прав людини критеріями розумних строків у цивільних справах є: правова та фактична складність справи; поведінка заявника, а також інших осіб, які беруть участь у справі, інших учасників процесу; поведінка органів державної влади (насамперед суду); характер процесу та його значення для заявника (справи "Федіна проти України" від 02 вересня 2010 року, "Смірнова проти України" від 08 листопада 2005 року, "Матіка проти Румунії" від 02 листопада 2006 року, "Літоселітіс проти Греції" від 05 лютого 2004 року та інші).

Оцінюючи правову та фактичну складність справи, слід враховувати, зокрема, наявність обставин, що утруднюють розгляд справи; кількість співпозивачів, співвідповідачів та інших учасників процесу; необхідність проведення експертиз та їх складність; необхідність допиту значної кількості свідків; участь у справі іноземного елемента та необхідність з'ясування і застосування норм іноземного права.

При цьому судам слід виходити з того, що така обставина, як розгляд цивільної справи судами різних інстанцій, не може сама по собі свідчити про її складність.

Оцінюючи поведінку заявника, а також осіб, які беруть участь у справі, інших учасників процесу, слід звернути увагу на те, що не можна покладати відповідальність за тривалий розгляд справи використання ними процесуальних засобів, передбачених законодавством, для здійснення свого захисту, зокрема, у зв'язку зі зміною позовних вимог, вивченням матеріалів справи, заявленням клопотань, оскарженням ухвалених судових рішень. Разом із тим слід взяти до уваги факти невиконання ними процесуальних обов'язків, наприклад, ненадання чи надання з порушенням строку, передбаченого ЦПК, доказів у справі; неодноразові неявки в судове засідання без поважних причин, якщо це призвело до порушення розумного строку судового розгляду.

Оцінюючи поведінку органів державної влади (насамперед суду), слід враховувати своєчасність призначення справи до судового розгляду; проведення судових засідань у призначений час; строки виготовлення суддею мотивованого судового рішення та направлення його особам, які брали участь у справі; повноту здійснення суддею контролю за виконанням працівниками апарату суду своїх службових обов'язків, у тому числі щодо повідомлення осіб, які беруть участь у справі, про дату та місце судового засідання; своєчасне виготовлення журналу судового засідання та протоколу про окремі процесуальні дії; повноту і своєчасність прийняття суддею заходів щодо учасників процесу та інших осіб у сфері здійснення правосуддя, направлених на недопущення їх процесуальної недобросовісності і процесуальної тяганини у справі, зокрема, щодо контролю за строками проведення експертизи; своєчасну видачу виконавчого документа та направлення його до органу, уповноваженого виконати судове рішення.

Оцінюючи характер процесу та його значення для заявника, слід враховувати важливість предмета розгляду та

ступінь ризику для заявника, наприклад, якщо йдеться про справи, що потребують оперативного прийняття рішення; трудові справи; справи, що пов'язані зі станом здоров'я заявника; справи щодо опіки над дітьми тощо [4].

Отже, поняття та критерії застосування розумних строків активно розкриваються в практиці ЄСПЛ, яка є необхідною для застосування у вітчизняному судочинстві

Література:

1. Цивільний процесуальний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#top>

2. В.ОО,ЛАГУТА КРИТЕРІЇ ВИЗНАЧЕННЯ РОЗУМНИХ СТРОКІВ file:///C:/Users/Admin/Downloads/FP_index.htm_2013_3_55.pdf

3. Про деякі питання дотримання розумних строків розгляду судами цивільних, кримінальних справ і справ про адміністративні правопорушення <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0011740-14#Text>

4. ЄСПЛ нагадав критерії розумного строку розгляду справи <https://yur-gazeta.com/golovna/espl-nagadav-kriteriyyi-rozumnogo-stroku-rozglyadu-spravi.html>

ВОЗМОЖНЫЕ ЭТИОПАТОГЕНЕТИЧЕСКИЕ ФАКТОРЫ КСЕРОСТОМИИ ПРИ ТИРЕОИДЕКТОМИИ

Волошенюк Ю.Ю.,

студент стоматологического факультета

Донецкий национальный медицинский университет

г. Краматорск, Украина

Кафедра физиологии и патологической физиологии

Научный руководитель: Азаров А.А.

Аннотация: В данной работе подробно освещена одна из актуальных теорий относительно ключевых факторов в

возникновении ксеростомии. Научная новизна работы заключается в том, что теория рассматривает проблему ксеростомии на различных структурных уровнях.

Ключевые слова: Ксеростомия, этиопатогенетические факторы.

Актуальность: На сегодняшний день перед современной медициной проблема ксеростомии стоит остро. И хотя вопросы этиологии освещены достаточно подробно, детальных данных о патогенезе сравнительно мало. Не до конца ясны микро и ультраструктурные изменения в тканях слюнных желёз.

Цель исследования: Выявить возможные патогенетические звенья ксеростомии на фоне тиреоидэктомии. Найти и рассмотреть актуальные теории относительно возникновения и течения ксеростомии на разных структурных уровнях.

Материалы и методы: Проводился анализ литературы за последние 10 лет.

Результаты: Среди множества материалов по ксеростомии, особенного внимания заслуживает теория, которая гласит, что ксеростомия на фоне удаления щитовидной железы тесно связана с изменениями в калликреин-кининовой системе. Известно, что щитовидная железа, наравне со слюнными железами содержит в себе тканевые калликреины, такие как KLK3 и KLK2. Указанная теория предполагает, что в связи с тиреоидэктомией нарушается нормальный трафик тканевых калликреинов, что в свою очередь, изменяет функции кинин-калликреиновой системы и её компонентов. Таким образом, нарушаются процессы ремоделирования тканей, дифференцировки и пролиферации клеток, а также главный защитный механизм человеческого организма – воспалительная реакция. Помимо этого, имеют место различные расстройства микроциркуляторного русла, что в конечном итоге приводит к нарушению трофики тканей. Все эти изменения не минуют и слюнные железы. Теория выделяет два основных фактора, способствующих развитию ксеростомии: нарушение воспалительной реакции и микроциркуляторные расстройства.

Нарушение возникновения воспалительной реакции будет вначале вести к незначительным локальным нарушениям, поскольку поступающие извне флоггенные агенты не будут должным образом элиминированы. В последствии, это может вылиться в серьёзные осложнения, грозящие необратимыми изменениями, что может привести к функциональной недостаточности секреторных клеток слюнных желёз.

С другой стороны, нарушение трофики тканей из-за расстройств в микроциркуляторном русле, может привести к явлениям атрофии паренхиматозных клеток слюнных желёз. В конечном итоге всё это может способствовать возникновению ксеростомии.

В пользу этой теории говорят исследования изменений уровня и локализации тканевых калликреинов при стимуляции щитовидной железы тиреотропным гормоном. Как показали результаты, при стимуляции щитовидной железы ТТГ, тканевые калликреины KLK3 и KLK2 перераспределяются от центра на периферию. Это даёт повод полагать, что удаление щитовидной железы и возникающие в следствии этого изменения траффика калликреинов, являются одними из возможных патогенетических звеньев, ведущих к возникновению ксеростомии.

Предположительно, одним из возможных вариантов терапии может стать использование препаратов подобных препарату “Padutin”. Данный препарат был предложен Е. Фреем для лечения микроциркуляторных нарушений у пациентов. Однако, использование подобных препаратов при ксеростомии требует дополнительного изучения.

Выводы: Проблема патогенеза ксеростомии требует особенно детального изучения. Перед современной медициной стоят задачи по исследованию свойств препаратов в перспективе ксеростомии. Современные теории требуют практических подтверждений.

ОБЗОР СРЕДСТВ ПРИМЕНЯЕМЫХ ПРИ КСЕРОСТОМИИ

Волошенюк Ю.Ю.,

*студент стоматологического факультета
Донецкий национальный медицинский университет
г. Краматорск, Украина*

*Кафедра физиологии и патологической физиологии
Научный руководитель: Азаров А.А.*

Аннотация: В данной работе подаётся список средств, применяемых при ксеростомии. Научная новизна заключается в том, что средства рассматриваются с точки зрения целесообразности и эффективности их применения. Также применялся междисциплинарный подход к вопросу, который позволил наиболее полно раскрыть эту тему.

Ключевые слова: Ксеростомия, средства, секреция, терапия.

Актуальность: На данный момент, проблема лечения ксеростомии стоит остро. Количество сведений про средства, применяемые при ксеростомии, сравнительно невелико. Данная работа подробно описывает преимущества и недостатки конкретных групп препаратов, с точки зрения их механизмов действия, учитывая различные патогенетические особенности ксеростомии. Также указываются торговые названия препаратов.

Цель исследования: Описать средства которые могут применяться при ксеростомии. Оценить их достоинства и недостатки с учётом патогенетических особенностей ксеростомии.

Материалы и методы: Проводился анализ литературы за последние 10 лет.

Результаты: На данный момент известен ряд мероприятий, способствующих облегчению ксеростомии. Наиболее оптимальным методом для лечения пациентов с сохранённой функциональной активностью слюнных желёз будет являться стимуляция секреции.

Стимуляция секреции

Данный приём может включать в себя как местные, так и

системные терапевтические подходы. **Местные:** сосание кислых леденцов, жевание резинки либо мяты, а также некоторых инертных веществ по типу парафина. Также известны варианты использования обычной воды.

Достоинства:

- Местное рефлекторное действие (отсутствие общего действия на организм);
- Физиологичное усиление саливации.

Недостатки:

- Лимонная кислота раздражит слизистую при частом использовании;
- Содержащие сахар средства могут усилить риск развития кариеса;
- Ограниченность применения в случае недостаточного количества сохранившейся ткани слюнных желез.

Системные: фармакологических препараты, которые используются для усиления выделения слюны. Используют бромгексидин, анетол тритион и пилокарпина гидрохлорид.

Краткое описание:

Бромгексидин — муколитическое средство, которое используют для лечения хронических бронхитов. Существуют данные, которые свидетельствуют про отсутствие положительных сдвигов во время его использования при ксеростомии.

Анетол тритион — препарат, использующийся для лечения гипофункции слюнных желёз. Главным образом, используется при ксеростомии, вызванной психотропными препаратами, облучением, а также при синдроме Шегрена. Данные об эффективности лечения данным препаратом колеблются в зависимости от исследований.

Пилокарпин — препарат, стимулирующий эндокринную секрецию, парасимпатомиметик. Согласно данным Р. Fox (1987), курс лечения длительностью 6 месяцев (по 9 мг пилокарпина трижды в день) даёт хороший эффект у больных с гипофункцией слюнных желёз, вызванной облучением и у больных с синдромом Шегрена. По результатам многочисленных исследований

выявлено, что пилокарпин – самый эффективный стимулятор секреции из ныне созданных.

Достоинства:

- Большая эффективность в сравнении с местными стимуляторами секреции;
- Отсутствие раздражения слизистой;
- Полное отсутствие риска развития кариеса в виду состава и метода введения.

Недостатки:

- Недостаточное количество данных относительно побочных эффектов пилокарпина;
- Ограниченность применения в случае недостаточного количества сохранившейся ткани слюнных желез.

Препараты искусственной слюны

Как известно, слюна играет важную роль в глотании, пищеварении и даже артикуляции звуков. Помимо этого, она поддерживает микрофлору полости рта в норме. В случае ксеростомии, использование заменителей слюны помогает избежать множества осложнений. Именно по этим причинам препараты искусственной слюны заслуживают особого внимания.

Известны следующие формы выпуска препаратов:

- Оральные спреи;
- Ополаскиватели для полости рта;
- Гели;
- Аппликаторы, пропитанные действующим веществом;
- Рассасывающиеся таблетки.

Хотя средства представленные на стоматологическом рынке на текущий момент не могут сравниться с естественной слюной по составу, они значительно облегчают течение ксеростомии и убирают неприятные ощущения.

Существуют различные по составу средства, однако стоит выделить ключевые компоненты, которые присутствуют практически в каждом препарате.

1) **Карбоксиметилцеллюлоза** (КМЦ) – элемент, увеличивающий вязкость и помогающий смазывать поверхность

полости рта. Снижает ощущение сухости в полости рта.

2) **Глицерин** – бесцветный жир, без запаха. В составе препаратов искусственной слюны, глицерин покрывает язык, зубы и дёсны, что помогает уменьшить потерю влаги и защитить поверхность слизистой полости рта от механических травм.

3) **Минералы** - эта группа будет представлена такими минералами как фосфаты, кальций и фтор. Основная их задача – укрепление зубочелюстной системы.

4) **Ксилит**. Считается, что он увеличивает образование слюны и защищает зубы от бактерий и кариеса.

На сегодняшний день, препараты искусственной слюны крайне редки на фармацевтическом рынке. Однако, уже сейчас можно выделить ряд брендов:

- Aquaoral (спрей);
- Biotene Oralbalance (увлажняющий гель);
- Mouth Kote (спрей);
- Dentaaid Xeros (спрей);
- NeutraSal (ополаскиватель);
- Oasis (увлажняющий спрей);
- XyliMelts (диски, пропитанные действующим веществом).

Достоинства:

- Помогают облегчить течение ксеростомии;
- Исключают осложнения связанные с гипосаливацией.

Недостатки:

- Не соответствуют по составу естественной слюне;
- Не оказывают терапевтического эффекта и могут быть использованы лишь как средства, облегчающие течение ксеростомии;

Выводы: В данном обзоре были подробно представлены основные группы средств, с примерами конкретных производителей брендов. Детальному освещению подвергались как достоинства, так и недостатки множества препаратов.

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ
РОЗВИТКОМ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ
М. КИЄВА НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

О.С. Чубрей

*кандидат історичних наук
доцент кафедри економічної географії
та екологічного менеджменту*

І. В. Герецун

*студентка
географічного факультету*

Б.О. Поліщук

*студент
географічного факультету
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича*

Україна являє собою унікальний комплекс історичних, культурних та природних пам'яток і має значні рекреаційні можливості, що сформувалися завдяки географічному положенню та історичному розвитку нашої держави. Тому вона має значні та реальні перспективи розвитку туристичної галузі, завдяки чому повинна зайняти одне з достойних місць серед країн – світових туристичних лідерів..

З метою створення позитивного іміджу м. Києва як туристичної столиці європейського рівня, популяризації його туристичного потенціалу та розвитку інфраструктури і, як наслідок, збільшення туристичних потоків до міста нами проаналізовано ряд заходів які здійснено управлінням туризму та промоцій протягом в 2016 - 2019 роках. Ці заходи спрямовані на створення конкурентоздатного київського туристичного продукту, збільшення туристичних потоків, перетворенні туризму в одну з найбільш прибуткових галузей економіки Києва, що забезпечить значний внесок у соціально-економічний розвиток міста шляхом збільшення дохідної частини бюджету Києва за

рахунок податкових та валютних надходжень, припливу інвестицій, збільшення кількості робочих місць, а також створення сприятливих умов для відпочинку та зміцнення здоров'я мешканців і гостей міста за умов збереження і раціонального використання культурно-історичної та природної спадщини Києва [1].

Провівши оцінку ефективності діяльності сфери туризму м. Києва в 2019 році нами визначено, що на реалізацію інформаційних заходів задля розвитку туристичної сфери та удосконалення туристичної інфраструктури м. Києва в 2019 році заплановано 73 млн. 769 тис. грн., з бюджету м. Києва -67 млн. 269 тис. грн. Фактичні обсяги фінансування, за звітний період становлять 29 млн. 124 тис. 200 грн, з місцевого бюджету виділено 15 млн. 564 тис. 200 грн. [2].

У зв'язку із загальносвітовою проблемою поширення вірусу COVID-19 та відміною масових заходів в країнах проведення запланованих міжнародних туристичних виставок в 2020 р. відмінено. Управлінням туризму та промоцій проведено роботу в частині формування антикризової програми з розвитку туризму в місті Києві. Здійснювався моніторинг інтернет-ресурсів щодо потенційно привабливих та організаційно допустимих в умовах карантину міжнародних форумів, виставок з туризму, які заплановані на 2020 рік. Під час карантину забезпечено дієву комунікацію з представникам и міжнародних організацій «ІССА», «European Cities Marketing» та Всесвітньої туристичної організації UNWTO щодо отримання актуальної інформації по ситуації в галузі, забезпечено аналіз рекомендацій щодо шляхів пом'якшення впливу Covid-19 на туристичну галузь.

На розвиток туристичної сфери м. Києва в 2020 році заплановано виділити 73 млн. 769 тис. грн., з міського бюджету – 67 млн. 269 тис. грн. Фактичні обсяги фінансування, за звітний період становлять лише 790 тис. грн.

Проаналізувавши фінансові показники туристичної сфери в 2019-2020 роках визначено, що на потреби даної галузі в 2019 році заплановано 73 млн. 769 тис. грн. Про те фактичні обсяги

фінансування становлять 29 млн. 124 тис. 200 грн., що становить лише 39,48 % від запланованих обсягів фінансування.

В ході дослідження нами проаналізовано обсяги фінансування туристичної сфери м. Києва в 2020 році в умовах пандемії Covid 19. Так, на дану галузь в 2020 році заплановано 73 млн. 769 тис. грн., фактичні обсяги фінансування в 2020 році – 790 тис. 600 грн., що становить лише 1,07% від запланованих потреб [2].

Здійснений порівняльний аналіз показників діяльності туристичної сфери м. Києва в умовах пандемії Covid 19. Помітні значні тенденції зменшення фактичних обсягів фінансування туристичної сфери м. Києва в 2020 році в умовах пандемії Covid 19. Так заплановані обсяги фінансування як в 2019 так і в 2020 році не змінювались і становлять 73 млн. 769 тис. грн. Проаналізувавши фактичні обсяги фінансування нами визначено що в 2020 році становлять лише 790 тис. 600 грн., тобто лише 2,71 % від фактичного фінансування 2019 року.

Охарактеризовано особливості управління сферою туризму м. Києва на сучасному етапі. Визначено, що для розвитку туристичної сфери Києва необхідно: вдосконалити стан наявної туристичної інфраструктури; створити нові туристично-привабливі об'єкти в місті; забезпечити належний рівень безпеки для туристів; створити мережу сучасних туристично-інформаційних центрів; покращити систему орієнтування в місті шляхом встановлення туристичних вказівників та пілонів; забезпечити активну іміджеву кампанію міста шляхом проведення прес-турів, рекламних кампаній та участі в міжнародних промоційних виставкових заходах; організувати проведення різноманітних фестивалів, спрямованих на висвітлення туристичної привабливості м. Києва; створити проекти з розвитку галузі в рамках державно-приватного партнерства; спростити (лібералізувати) візову політику.

Література:

1. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР. Дата оновлення: 04.11.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/324/95-вр>.

2. Про затвердження Міської цільової програми розвитку туризму в м. Києві а 2019-2021 роки. URL: file:///C:/Users/Lenovo/Desktop/%D0%A2

УДК 004.05

Інформаційні технології

ОСОБЛИВОСТІ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ В ОЦІНЮВАННІ ЯКОСТІ ЗНАНЬ УЧНІВ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ

Герич Б. М.

*студентка IV курсу факультету
математики та цифрових технологій
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

У сучасному світі педагогічна діяльність спрямована на постійний пошук ефективних шляхів підвищення якості навчальних досягнень учнів. На даному етапі серед низки запропонованих шляхів важливу роль відіграє використання тестових технологій. Такий контроль за навчальною діяльністю учнів є важливим компонентом педагогічної системи і складовою частиною навчального процесу, адже ефективно визначає успішність навчання кожного учня, а також аналіз отриманих результатів та корегування навчального процесу. Тестові завдання дозволяють за короткий час перевірити великий об'єм вивченого матеріалу, швидко діагностувати оволодіння учнями основного рівня підготовки з окремих тем, а також курсу в цілому.

Використання тестів надійно ввійшло в світову педагогічну практику і є відомою й широко розповсюдженою формою перевірки навчальних досягнень учнів. У сучасному інформаційному суспільстві можна зустріти різні тестові оболонки, паперові тести, онлайн-тести та інші види. Крім цього існує і широкий вибір тематики, спрямованості тестування (визначення інтелектуальних здібностей, досягнень, особистісних характеристик). Існують три основні сфери тестування:

а) освіта - в зв'язку зі збільшенням тривалості навчання і ускладненням навчальних програм;

б) професійна підготовка і відбір - у зв'язку зі збільшенням темпу зростання і ускладненням виробництва;

в) психологічне консультування - в зв'язку з прискоренням соціодинамічних процесів [1].

У даний час реалізацію тестового контролю можливо здійснювати залучаючи комп'ютерну техніку. Тому розглянемо комп'ютерне тестування як один з типів тестування. На відміну від інших форм контролю воно має ряд переваг [3]:

- оперативність;
- можливість одночасно здійснювати масовий контроль

навичок та

вмінь усього потрібного контингенту;

- швидке одержання результатів;
- тестування на комп'ютері більш цікаве у порівнянні з

традиційними

формами опитування, створює мотивацію в учнів;

- конкретність і безпосередня практична спрямованість;
- є доступним для широкого кола користувачів;
- швидкий зворотній зв'язок між користувачем та засобом.

Комп'ютерні контролюючі програми дозволяють проводити поточний і підсумковий контроль знань та вмінь. Такі програми можуть проаналізувати результати проведеного тестування у великих групах учнів та забезпечують статичну обробку відповідей.

Розглянемо початкову платформу Kahoot! як одну з можливостей проведення тестування в цікавій та доступній формі. Це онлайн сервіс для створення різноманітних форм тестів та ігор [2]. Отримати доступ до сервісу можна через веб-браузер або додаток Kahoot! у Google Play або App Store. Цей сервіс повен переваг – він яскравий, соціальний, досить простий для вчителя та цікавий для учнів.

Для вчителя Kahoot! – це платформа-конструктор, на якій можна швидко створити навчальну гру за допомогою готових

шаблонів та надіслати цю гру учням. Платформу можна використовувати під час роботи з будь-якими віковими категоріями. Добре підійде як для молодшої школи, так і для дорослих. Для того щоб увійти у віртуальну класну кімнату, учні повинні ввести спеціальний код, який надсилає вчитель.

Платформа дозволяє проводити тестування двома способами:

- віртуальний клас – тестування можна пройти разом із учнями в класі. У

цьому випадку питання та варіанти відповідей з'являються на екрані проектора або комп'ютера вчителя, а учні відповідають зі своїх мобільних телефонів;

- самостійне навчання – учні проходять тестування самостійно, питання та

відповіді з'являються на екрані їхніх комп'ютерів чи смартфонів. Обравши цей спосіб викладач має можливість встановити дату та період часу, протягом якого тестування буде відкритим.

Сервіс дозволяє дізнатися, як відповідав кожен учень, або будувати діаграми успішності всього класу. Такий вид роботи надає можливість педагогу розуміти рівень знань учнів, як всього класу, так і кожного учня окремо, що є зручним у процесі навчання та закріплення знань.

Таким чином, використання сервісу Kahoot! сприяє кращій організації навчання. А особливості тесту, як засобу оцінювання найвдаліше можуть бути корисними для вчителів.

Література:

1. Короткий словник психологічних термінів [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://vocabulary.ru/termin/testirovanie.html>, актуальний на 10.10.2010.

2. Kahoot! URL: <https://kahoot.com/>

3. Мелешко І. Сучасні методи оцінювання знань, комп'ютерне тестування

[Електронний ресурс] / І. Мелешко – Режим доступу до джерела: <http://confesp.fl.kpi.ua/node/1021>.

4. Обрізан К. М. Вимоги до комп'ютерних тестових систем / К. М. Обрізан //

Інформатизація освіти України: стан, проблеми, перспективи: Зб. наук. праць. – Херсон, 2003. – 173 с.

УДК 331.108

Економічні ніуки

СТРАТЕГІЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Гонгало В.О.

студентка

Поліський національний університет

м. Житомир, Україна

У дослідженні увага зосереджена на стратегічних аспектах управління персоналом, розглянуто заходи удосконалення системи управління персоналом на ПрАТ «ВЗП «Хміль»», запропоновано шляхи підвищення ефективності системи управління персоналом на ПрАТ «ВЗП «Хміль».

Ключові слова: *управління персоналом, стратегія управління, персонал.*

Для формування стратегії управління персоналом необхідно чітко зрозуміти, що це за концепція, з яких елементів вона складається і що має місце в загальній системі стратегічного управління підприємством.

Під стратегією розуміється загальний напрямок, комплексна програма дій організації для досягнення її стратегічних довгострокових цілей [2]. Таким чином загальний напрямок є основним (провідним) способом діяльності підприємства; комплексна програма дій - заздалегідь розроблений план дій на певний період, який охоплює всі необхідні дії.

Одне з перших визначень поняття "стратегія управління людськими ресурсами" було запропоновано французьким спеціалістом Хортом у 1988 році [3].

Стратегічне управління персоналом всебічно розглянули

такі вчені та практики, як: Л.В. Батченко, Є.А. Бельтюков, Д.П. Богиця, О.А. Грішнова, В.М. Гончаров, Т.С. Максимова, О.Ф. Новікова, Г.В. Осовська, І.Л. Петрова, М.Д. Прокопенко, Г.Д. Тарасенко, О.М. Уманський, А.А. Чухно, Л.В. Шаульська, Б.М. Генкін.

Таким чином, при формуванні стратегій управління персоналом підприємства на основі координації загальної стратегії підприємства та його людських ресурсів повніше порівняно з іншими підходами враховуються як інтереси працівників, так і підприємства в цілому [1].

Розглянемо стратегію управління персоналом на прикладі підприємства ПрАТ «ВЗП «Хміль».

Провівши аналіз системи управління персоналом підприємства ПрАТ «ВЗП «Хміль», були запропоновані заходи удосконалення системи управління персоналом на даному підприємстві (табл.1).

Таблиця 1

Заходи удосконалення системи управління персоналом на ПрАТ «ВЗП «Хміль»»

Напрями	Засоби
Удосконалення організаційної структури управління ПрАТ «ВЗП «Хміль»»	Запропоновано в загальну організаційну структуру внести зміни у відділі кадрів та створити відділ управління персоналом Розробка «Положення про відділ управління персоналом» Розробка «Кодексу корпоративної культури та організаційної поведінки».
Вдосконалення процесу навчання, підготовки та перепідготовки персоналу	Побудова системи навчання Розробка тренінгу «Креативний менеджмент»
Поліпшення інформаційного забезпечення ПрАТ «ВЗП «Хміль»»	Запровадження програмний продукт «ISF-Персонал».

Джерело: складено автором

Оскільки, особливості діяльності ПрАТ «ВЗП «Хміль» висувають принципово нові вимоги до працівників - керівникам, спеціалістам, в частині організації та змісту їх

підготовки і перепідготовки, а також з метою підвищення інноваційної активності роботи підприємства пропонується проведення тренінгового навчання персоналу компанії на тему «Креативний менеджмент і креативність в менеджменті».

Також важливим є впровадження в ПрАТ «ВЗП «Хміль» інформаційних технологій. З метою додаткового інформаційного забезпечення підвищення конкурентоспроможності підприємству пропонується впровадження ERP- системи, яка дозволить, розвантажить повноваження багатьох підрозділів підприємства.

Щодо інформаційного забезпечення з метою підвищення ефективності системи управління персоналом пропонується запровадити в діяльність ПрАТ «ВЗП «Хміль» програмний продукт ISF-7 - систему управління персоналом та кадрового обліку «ISF-Персонал». Використання сучасних технологій та досвіду, дозволяє зробити управління персоналом досконалим інструментом в руках фахівців.

Отже, з метою підвищення ефективності системи управління персоналом на ПрАТ «ВЗП «Хміль» запропоновано:

1. В загальну організаційну структуру внести зміни у відділі кадрів та створити сучасний відділ управління персоналом. В рамках цього розглядається розробка «Положення про відділ управління персоналом», а також формування «Кодексу корпоративної культури та організаційної поведінки»

2. Для вдосконалення процесу підвищення кваліфікації персоналу в ПрАТ «ВЗП «Хміль» необхідно поліпшити системи навчання персоналу підприємства (розроблена «Програма навчання персоналу, розглянуто тренінг «Креативний менеджмент»).

3. Для поліпшення інформаційного забезпечення ПрАТ «ВЗП «Хміль» впровадити програмний продукт ISF -7 - систему управління персоналом та кадрового обліку «ISF-Персонал».

4. Для удосконалення формування креативних технологій управління персоналом ПрАТ «ВЗП «Хміль», що сприяє підвищенню результативності діяльності підприємства, запропоновано такий механізм як запуск «Банку ідей» на підприємстві.

Література:

1. Борисова Т.М. Конкурентна стратегія на міжнародному ринку : сутність, основні характеристики та види [Електронний ресурс] / Т.М. Борисова // Вісник Хмельницького національного університету. Серія : «Економічні науки»: наук. журн. – Хмельницький: ХНУ. – 2010. – № 2 (т. 1). – С. 156–160. – URL:http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2010_2_1/156-160.pdf
2. Корецький М.Х. Стратегічне управління : навч. посіб. / М.Х. Корецький, А.О. Дегтяр, О.І. Дацій. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 240 с.
3. Чикуркова А.Д. Стратегічне управління персоналом суб'єктів господарювання в аграрному секторі економіки: автореф. дис. д-ра екон. наук : 08.00.04 / А.Д. Чикуркова ; Нац. наук. центр «Ін-т аграр. економіки». – К. , 2011. – 34 с.

УДК 341. 01

Юридичні науки

ВІДШКОДУВАННЯ ЗАВДАНОЇ МІЖНАРОДНО-ПРОТИПРАВНИМ ДІЯННЯМ ШКОДИ (ПРОСТІ ТА СКЛАДНІ ВІДСОТКИ)

Грабович Т. А.,

кандидат юридичних наук

Анотація: У роботі висвітлюється дискусійне питання про застосування простих та складних відсотків як форми відшкодування завданої міжнародно-протиправним діянням шкоди. Встановлено на підставі аналізу сучасної практики, що складні відсотки нараховуються в основному міжнародними інвестиційними арбітражами, які мають широку свободу дій при оцінці шкоди та присудження відсотків з метою забезпечення грошової виплати потерпілій стороні для досягнення повного відшкодування.

Ключові слова: міжнародна відповідальність, відшкодування шкоди, відсотки, Статті про відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння 2001 р.

У міжнародній практиці міцно утвердилася правило, згідно з яким постраждала від міжнародного правопорушення держава має право на відсотки з суми, що становить компенсацію за завдану шкоду. Обов'язок виплати відсотків переслідує двояку мету. По-перше – забезпечення повного відшкодування, по-друге – стимулювання своєчасної виплати відшкодування [1, с. 233].

Одним з аспектів питання про відсотки є можливе присудження складних відсотків. У міжнародній практиці часом виникає питання про виплату складних відсотків (*compound interest*), під якими розуміються відсотки на відсотки, тобто випадки, коли відсотки на певну суму коштів додаються до цієї суми і враховуються при визначенні відсотків [1, с. 235].

Переважає більшість авторитетних джерел підтримує думку, виражену ще арбітром Губером в справі *British Claims in the Spanish Zone of Morocco* стосовного того, що арбітражна практика в питанні компенсації, яка надається однією державою іншій за шкоду, завдану громадянам другої держави на території першої, одностайно відкидає складні відсотки. За цих обставин будуть потрібні особливо вагомі і конкретні аргументи, щоб допустити присудження таких відсотків [2, с. 132].

Разом з тим деякі автори, зокрема, Ф. Манн, висувують аргументи на користь перегляду цього принципу на тій підставі, що «складні відсотки, належним чином сплачені потерпілою стороною, повинні підлягати відшкодуванню як елемент шкоди» [2, с. 132]. Ця думка була підтримана в низці справ арбітражними судами. Хоча практика присудження складних відсотків не велика. Як приклад, в арбітражному рішенні 1982 р. у справі «Амінойл» (Уряд Кувейту проти Американської незалежної нафтової компанії) було покладено зобов'язання виплатити складні відсотки за певний період. Сума складних відсотків склала більше половини всієї остаточної суми відшкодування. При цьому не було дано будь-якого обґрунтування такого рішення [3].

Починаючи з 2001 року, складні відсотки призначаються все частіше, особливо інвестиційними арбітражами [4, с. 537]. За

висловлюванням Е. Лаутерпахта та П. Невілл, існує впізнана тенденція до визнання, що мета забезпечення потерпілої сторони сумою, яка наближається до повної компенсації, передбаченої законом, обов'язково включає застосування складних відсотків як найкраще наближення до відшкодування зазнаних збитків [5, с. 621]. Дж. Кроуфорд визнає таке твердження авторів як занадто загальне, адже в іншому своєму висловлюванні, Е. Лаутерпахт і П. Невілл вказують, що: «з початку 2000-х рр. баланс практики інвестиційних трибуналів змістився у сторону присудження складних відсотків на вимогу позивача, але не завжди. В іншій міжнародній судовій практиці дуже мало прикладів присудження складних відсотків [4, с. 538].

З позиції Лаутерпахта і Невілла немає принципових причин для того, щоб присудження складних відсотків обмежувалося лише практикою інвестиційних арбітражів. Присудження складних відсотків, напевне, частіше відбувається у практиці трибуналів за інвестиційними договорами через велику кількість позовів про позбавлення комерційної власності, яка могла б продукувати дохід, що накопичив би або компенсував позикові гроші, за складною процентною ставкою. Такі справи є очевидними випадками, коли складні відсотки необхідні для забезпечення повного відшкодування [4, с. 538].

До прикладу, у справі *Quiborax S.A., Non Metallic Minerals S.A. and Allan Fosk Kaplún v. Plurinational State of Bolivia* (2015) арбітражний трибунал зазначив, що він «віддає собі звіт в тому, що в коментарі до статті 38 статей КМПІ, на який також посилається відповідач, вказується, що «на загальну думку судів і трибуналів, складні відсотки присуджувати не слід». Разом з тим, як показує огляд арбітражних рішень, вважається, що складні відсотки «краще відображають ... сучасну фінансову практику» і являють собою «стандарт міжнародного права в ... справах про експропріацію». Думка про те, що складні відсотки краще забезпечують повне відшкодування, була висловлена в значній кількості рішень, і цю думку поділяє даний арбітраж» [6, п. 524].

Як свідчить сучасна практика, складні відсотки нараховуються в основному міжнародними інвестиційними арбітражами, які мають широку свободу дій при оцінці шкоди та присудження відсотків з метою забезпечення грошової виплати потерпілій стороні для досягнення повного відшкодування.

Література:

1. Лукашук И. И. Право международной ответственности. М. : Волтерс Клувер, 2004. 432 с.
2. Проекты статей об ответственности государств за международно-противоправные деяния с комментариями к ним. Ежегодник комиссии международного права. 2001. Том II. Часть вторая. A/CN.4/SER.A/2001/ADD.1 (PART 2). С. 32–174.
3. Government of Kuwait v. American Independent Oil Company (Aminoil), ILR. Vol. 66, p. 519.
4. Crawford J. State Responsibility: The General Part. Cambridge: Cambridge University Press, 2013. 912 p.
5. Lauterpacht E., Nevill P. The different forms of reparation: interest. In Crawford J., Pellet A. and Olleson S. (eds.). The Law of International Responsibility. Oxford : Oxford University Press, 2010. P. 613-622.
6. ICSID. Quiborax S.A., Non Metallic Minerals S.A. and Allan Fosk Kaplún v. Plurinational State of Bolivia. Case No. ARB/06/2. Award. 16 September 2015.

АНТИКРИЗОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ У ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID-19

Данілова О.М.,

*доцент кафедри економічної географії
та екологічного менеджменту*

Шенішевська І.М.,

*студентка географічного факультету
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

Анотація: У дослідженні простежено вплив пандемії COVID-19 на туристичний ринок України та світу, розкрито особливості антикризового управління у період карантинних обмежень, окреслено основні проблеми та перспективи розвитку туристичного ринку після виходу з карантину.

Ключові слова: туристична галузь, криза, антикризове управління.

Туристична галузь є однією із найбільш динамічних у структурі світового господарства та стала чи не найпершою, яка відчула на собі наслідки карантину спричиненого пандемією COVID-19. Значна частка готелів, ресторанів, розважальних закладів зазнали великих фінансових втрат унаслідок карантинних обмежень. Зокрема, туристичні бази, готелі, пансіонати, санаторії, курортно-рекреаційні та оздоровчі об'єкти, були змушені майже повністю припинити свою роботу. Згідно попередніх прогнозів у 2020 році очікується падіння обсягу міжнародних туристичних прибутків на 58-78% у порівнянні з минулим роком. У таких умовах компаніям довелося запровадити антикризові заходи, щоб утриматися на плаву та не збанкрутувати.

Щоб зрозуміти, що таке антикризове управління, перш за все, треба проаналізувати значення слова «криза». Поняття кризи бере свій початок у грецькій мові та означає розклад,

занепад, загострення (політичних, економічних, соціальних) протиріч, а також переломний момент хвороби, коли стан хворого поліпшується чи погіршується. Відповідно до загальної теорії криз [1, с.11], під кризою розуміється необхідна фаза в житті будь-якої системи, за якої потенціал попередньої динаміки вже вичерпаний і система або переходить у якісно новий стан, або гине, або змінюється новою, більш прогресивною. З кризою, ідентифікується загроза втрати платоспроможності та банкрутства, його діяльність у неприбутковій зоні чи брак у фірми потенціалу для успішної діяльності. Такий стан вимагає запровадження антикризового управління під яким розуміємо процес скоординованих дій націлених на запобігання розвитку кризи та послаблення його негативних наслідків. Варто зауважити, що антикризове управління буває попереджуваче та кризове. Попереджуваче виникає при появі перших сигналів кризової ситуації та спрямоване на запобігання подальшого розвитку кризи. Кризове ж управління, здійснюється безпосередньо при наявності кризових ситуацій.

Для того, щоб антикризове управління було ефективним потрібно дотримуватись його принципів. Серед науковців немає єдиної думки щодо формування принципів антикризового управління, але й суттєвих відмінностей чи протилежних думок не висловлюється. Різні трактування принципів дають можливість доповнити одне одного та детальніше охарактеризувати антикризове управління. Варто відзначити принципи, визначені І. Бланком [2]:

- 1) готовність до можливого порушення фінансової рівноваги підприємства;
- 2) терміновість реагування на окремі кризові явища у фінансовому розвитку підприємства;
- 3) адекватність реагування підприємства на ступінь реальної загрози його фінансовій рівновазі;
- 4) повна реалізація внутрішніх можливостей виходу підприємства з кризового фінансового становища;

5) використання за потреби відповідних форм санації підприємства для уникнення банкрутства.

Основними напрямками антикризового управління є [3, с. 36]:

- виділення пріоритетних підходів у господарській діяльності тобто своєрідних пунктів зростання, які сприяють підвищенню ділової активності;

- обґрунтоване прогнозування ресурсного забезпечення;

- визначення якісних і кількісних критеріїв оцінки проведеної роботи, а також можливості внесення коректив у дії, впроваджені на підприємстві.

Антикризове управління підприємствами сфери туристичної індустрії в умовах пандемії можна охарактеризувати наступними особливостями: специфічність мети – збереження (або відновлення) суб'єкта господарської діяльності; наявність суттєвих ресурсних обмежень, перш за все фінансових, в умовах в умовах низької фінансової активності та інвестиційної привабливості; орієнтація на зниження витрат; використання в процесі реалізації антикризових дій специфічних інструментів і важелів, методів прийомів та засобів управління, що супроводжуються нестандартними та креативними рішеннями

У 2020 році туристичні підприємства часто застосовували різноманітні маркетингові інструменти антикризового управління. Серед найпоширеніших – зниження цін на послуги. Так, готель «Україна», що знаходиться у м. Ворохта на час пандемії зменшив вартість проживання у номері (з 450 грн/добу до 400 грн/добу) з врахування санітарно-епідеміологічних вимог розміщення та зменшив ціни на харчування. Такі заходи дали змогу прийняти за 3 квартали поточного року 1500 відвідувачів. У порівнянні з минулим роком, це майже вдвічі менше, але це можливість втриматися на плаву в умовах пандемії.

Відомий львівський готель «Bank Hotel» запропонував спеціальну пропозицію, зокрема у період карантину можна було забронювати номер у готелі на період до грудня 2021 року зі знижкою 50%. До слова, вартість номера «Стандарт» у «Bank Hotel» за ніч складає 2130 гривень [4].

Більшість закладів харчування за короткий час переорієнтували надання своїх послуг, зокрема запровадили адресну доставку замовлень та замовлень на виніс.

Серед непопулярних управлінських рішень – оптимізація кількісного складу персоналу, як наслідок звільнення частини працівників, переведення на неповний робочий день тощо.

На нашу думку, після повного виходу з карантину, туристична галузь продовжить розвиватися, частина підприємств, які не були підготовлені до впровадження антикризових заходів збанкрутують, а ті що залишаються на туристичному ринку, удосконалюють свою систему надання послуг, їм вдається покращити ефективність діяльності організації, її репутацію та імідж, оскільки криза – це не тільки крах, а й можливості.

Висновки. Антикризове управління є ефективним менеджментом, який дозволяє підприємству вийти з кризи. Для отримання максимально швидких та ефективних результатів, антикризове управління повинно здійснюватися з дотриманням ряду принципів. Запровадження на туристичних підприємствах антикризового управління стає першочерговою необхідністю його функціонування у нестабільних умовах зовнішнього середовища.

Література:

1. С. С. Гасанов, А. М. Штангрет, Я. В. Котляревський та ін. Антикризове корпоративне управління: теоретичні та прикладні аспекти. Київ : ДННУ “Акад. фін. управління”, 2012. 301 с.
2. Бланк, И. А. Финансовый менеджмент : учеб. курс. Киев : Эльга, 2001. 528 с.
3. Біломістна І. І., Біломістний О. М., Крамська М. С.. Антикризове фінансове управління підприємством в сучасних умовах господарювання. *Фінансово кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*: зб. наук. праць, 2013. № 1 (14). С. 90-96.
4. Sold out certificate. URL: <https://bankhotel.com.ua/antivirus/> (Last accessed: 6.04.2020)

ПРОБЛЕМАТИКА КОНФІДЕНЦІЙНОЇ ІНФОРМАЦІЇ У БАНКІВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇЇ КРИМІНАЛЬНО- ПРАВОВІ НАСЛІДКИ

Довганюк Ольга Вікторівна,

*студентка Коледжу ЧНУ імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

Анотація: *тематика правового регулювання та захисту конфіденційної інформації особистості в умовах сучасного невпинного розвитку інформатизованого суспільства, зокрема у сфері банківської системи, є однією із пріоритетних питань доктринального та законодавчого дослідження. Тому метою написання даної наукової праці є відтворення та аналіз оцінки стану захищеності конфіденційної інформації у банківській сфері.*

Ключові слова: *банківська діяльність, конфіденційна інформація, кримінальні правопорушення.*

В кримінальних правопорушеннях у сфері банківської діяльності предметами протиправних діянь можуть виступати не тільки речі матеріального світу, а й особисті нематеріальні блага. Таким чином, у сучасних умовах, кримінальний закон значною мірою привертає увагу до захисту конфіденційної інформації у системі банківської діяльності.

Засади захисту особистої інформації закріплені Основному Законі В кримінальних правопорушеннях у сфері банківської діяльності предметами протиправних діянь можуть виступати не тільки речі матеріального світу, а й особисті нематеріальні блага. Таким чином, у сучасних умовах, кримінальний закон значною мірою привертає увагу до захисту конфіденційної інформації у системі банківської діяльності.

Засади захисту особистої інформації закріплені Основному Законі держави в ст. 32 Конституції України, згідно із яким ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України [1]. Крім цього, відповідно до ст. 30 Закону України «Про інформацію»

конфіденційною інформацією слід вважати відомості, які знаходяться у володінні, користуванні або розпорядженні фізичних та юридичних осіб і поширюються за їх бажанням відповідно до передбачених ними умов [2]. Конституційний Суд України наголошує, що забороняється не лише збирання, а й зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її попередньої згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту, прав та свобод людини. До конфіденційної інформації, зокрема, належать свідчення про особу: освіта, сімейний стан, релігійність, стан здоров'я, дата і місце народження, майновий стан та інші персональні дані [3]. Це ж саме стосується і законних інтересів клієнта банку. Відповідно до положень ст. 2 Закону України «Про банки і банківську діяльність» клієнтом банку є будь-яка фізична чи юридична особа, що користується послугами банку. Тому приватні особи, організації, працівники банківських установ, які при виконанні своїх повноважень або наданні послуг отримали конфіденційну інформацію, зобов'язані не розголошувати і не використовувати на власну користь або третіх осіб. Дане зобов'язання не зникає і після звільнення або відсутності попередніх повноважень. Конфіденційна інформація особи, після того як вона стає клієнтом банківської установи, користується певними послугами, надаючи про цьому свої особисті дані, виступає інформацією, що має статус банківської таємниці. Отже, власник банківської таємниці — це клієнт банку, тобто фізична чи юридична особа, яка в процесі співпраці з банківською установою надала їй відомості, що можуть становити банківську таємницю, а утримувач банківської таємниці — це особа, яка при виконанні своїх службових обов'язків отримує відомості, що становлять банківську таємницю.

Відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» до банківської таємниці належать наступна інформація:

1. Відомості про банківські рахунки клієнтів.

2. Операції, які були проведені на користь чи за дорученням клієнта, здійснені ним угоди.

3. Фінансово-економічний стан клієнтів.

4. Системи охорони клієнтів.

5. Інформація про організаційно-правову структуру юридичної особи-клієнта, її керівників, напрями діяльності.

6. Відомості стосовно комерційної діяльності клієнтів чи комерційної таємниці, будь-якого проекту, винаходів, зразків продукції та іншої комерційної таємниці.

Дана банківська таємниця поширюється не тільки на взаємовідносини між клієнтом та банком, а й на невизначене коло осіб. До прикладу, отримання правоохоронними органами інформацію, щодо операцій за рахунками осіб, здійснювалося тільки за письмовим запитом та рішенням суду. В період з 2017-2020 року в Державному реєстрі судових рішень зафіксовано близько 130 тисяч ухвал, щодо надання доступу до банківської таємниці [4]. Одна із них: 20 лютого 2018 р. до Київського районного суду м. Харкова надійшло клопотання старшого слідчого у Харківській області Особи_1., погоджене прокурором відділу прокуратури Харківської області Особи_2, по кримінальному провадженню № 32018220000000021 від 02.02.2018, про надання дозволу на тимчасовий доступ до документів та інших носіїв інформації, що складають банківську таємницю, відносно певного переліку клієнтів. При цьому, слідчий суддя надав дозвіл на тимчасовий доступ до оригіналів вищезазначених документів та інших носіїв інформації, що складають банківську таємницю, лише з можливістю їх копіювання [5].

Проте з 1 лютого 2020 року вступили в дію зміни згідно із Законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів"

[6]. Відповідно до якого передбачається спрощення порядку розкриття банками інформації, яка містить банківську

таємницю. Державні органи можуть отримати на письмовий запит без рішення суду доступ до інформації про операції за рахунками осіб, включаючи інформацію про контрагентів, навіть, якщо їх рахунки відкриті в інших банках. Дане нововведення поширюється на: органи прокуратури України, Служби безпеки України, Державне бюро розслідування, Національне антикорупційне бюро та інших, передбачених Законом України «Про банки і банківську діяльність».

Порушивши норми законодавства, щодо зберігання банківської таємниці, суб'єкт притягається до кримінальної відповідальності за ст. 231 «Незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю» (злочин) або ж ст. 232 «Розголошення комерційної або банківської таємниці» (кримінальний проступок).

Родовим об'єктом вищезгаданих кримінальних правопорушень є встановлені суспільні відносини у сфері господарської діяльності. Безпосереднім об'єктом протиправних дій є банківська таємниця клієнта та установи.

Об'єктивна сторона полягає у суспільно небезпечних винних діянь, що виражаються у незаконному отриманні, використанні з метою оголошення чи розголошення без згоди власника банківської таємниці.

Суб'єктивна сторона характеризується прямим умислом.

Особа усвідомлює суспільно небезпечний характер своїх діянь, передбачає і бажає настання суспільно небезпечних наслідків. Мотив кримінальних правопорушень за статтями 231 та 232 ККУ є зазвичай корисливий чи особистий. Метою є використання відомостей, що містять банківську таємницю, на свою або третіх осіб користь.

Суб'єктом є спеціальна особа, якій стала відома банківська таємниця у зв'язку з професійною або службовою діяльністю.

Загалом за даними Генеральної прокуратури України, тільки в період грудня 2019 року було опубліковано 7 справ за незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що

становлять комерційну або банківську таємницю (ст.231) та 5 справ за розголошення комерційної або банківської таємниці (ст.232). Проте небезпека банківської таємниці полягає не тільки у протиправних діяннях працівників банківських установ. Науковець Чернадчук О.В. констатує, що яскравим прикладом порушень може бути передача конфіденційної інформації клієнта, що має статус банківської таємниці, так званим «колекторським організаціям». Дана дія не можлива без письмового дозволу боржника. За інших умов вони істотно порушують законодавчі норми із використанням службового становища [7]. На жаль, на практиці даний момент не враховується при здійсненні колекторської діяльності. Національний банк України роз'яснює, що хоч банківські установи й мають право передавати інформацію про боржника колекторам, проте останні не вправі її розголошувати третім особам. Задля врегулювання колекторської діяльності 12 грудня 2019 року було прийнято Закон України «Про захист прав та законних інтересів боржників при здійсненні колекторської діяльності». Потрібно пам'ятати, що одні із найпоширеніших погроз колекторів, щодо розповсюдження негативної інформації за місцем навчання або роботи з метою створення важкої атмосфери навколо боржника є незаконними та можуть бути притягнуті до відповідальності за кримінальні правопорушення у сфері службової та професійної діяльності. Окрім вищезгаданого, отримання конфіденційної інформації відбувається шляхом шахрайства фізичних осіб. До прикладу, буковинка розповідає, що наприкінці жовтня 2019 року з дзвінка «мобільного оператора» було повідомлення, про попередження блокування sim-картки, назвавши три найбільш використовувані мобільні номери. Протягом деякого часу до потерпілої прийшло декілька повідомлень від кредитної спілки про необхідність внесення оплати. Таким чином на постраждалу оформили майже 20 тис. гривень, а поручителем, без його відомості, став чоловік буковинки. Правозахисники стверджують, що дані діяння можуть розглядатися за статтею 358 ККУ – підроблення офіційних документів [8].

Отже, у процесі написання виокремлювалися тільки найсуттєвіші та недоторканні феномени, з котрими кожного дня стикається суспільство і якими неможливо нівелювати. Адже особиста безпека людини – найвагоміша основа державного регулювання.

Література:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.96 р. № 254/96-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – Ст. 141
2. Закон України «Про інформацію» : за станом на 21 груд. 2019 р. / Відомості Верховної Ради України, 1992 р. - №48 - с. 650
3. Конституційний Суд України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.ccu.gov.ua/>
4. Державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua/>
5. Ухвала Київського районного суду м. Харкова - 2 лют. 2018 р. / Державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/88713248>
6. Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів" : за станом на 28 листоп. 2019 р. / Відомості Верховної Ради України, 2020 р. - №2 - ст.5
7. Чернадчук О.В. Конфіденційність інформації клієнта банку: актуальні питання // Інформація і право - 2016 р. - №1 (16) - с. 37- 43
8. Відділ комунікації поліції Чернівецької області [Електронний ресурс] - Режим доступу : <https://cv.npu.gov.ua/>

ПРЕДСТАВЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ
РОБОТИ З ОГЛЯДУ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПРЕПАРАТІВ В
ФОРМІ ПЕЛЕТ, СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО
МЕТОДІВ ВИРОБНИЦТВА, ДОСЛІДЖЕННЯ
МІКРОСТРУКТУРИ ТА ВЛАСТИВОСТЕЙ ПЕЛЕТ
ОМЕПРАЗОЛУ

Єрхова А.В.

студентка факультету біомедичних технологій

Катинська М. Г.

кандидат фармацевтичних наук,

доцент кафедри фармації

Відкритий міжнародний університет

розвитку людини «Україна»

м. Київ, Україна

В публікації подано результати експериментальної роботи з огляду фармацевтичних препаратів в формі пелет, систематизація інформації щодо методів виробництва, дослідження мікроструктури та властивостей пелет омепразолу від чотирьох виробників - Chemo Iberica, Teva, Київмедпрепарат та Фармак.

Відповідно до складу та мікроскопії, було з'ясовано, що пелети всіх виробників мають резервуарну систему – на поверхні пелет знаходиться тонка кишковорозчинна полімерна оболонка (стійкість пелет до середовища з рН притаманним шлунку була попередньо з'ясована). Пелети виробників Chemo Iberica, Teva, Київмедпрепарат та були виготовлені методом нашарування для введення АФІ. У пелетах від виробника Фармак, АФІ був введений методом прямої пелетизації. Зрізи пелет від різних виробників

Chemo Iberica

Teva

КМП

Фармак

При дослідженні фізичних властивостей pellet різних виробників був визначений діаметр, об'єм, середня маса та щільність у кожного виробника, дані представлені в Таблиці 1.

При дослідженні кишковорозсчинних властивостей pellet були розраховані показники по волого поглинанню та втрати в масі, які свідчать, що під час 2 годинної експозиції що імітує знаходження pellet у шлунку при рН вище за 3,5, pelletи виробництва КМП та Фармак втрачають вище за 25% від початкової дози. Хоча, експериментальні умови тесту відрізняються від фармакопейних (2 години у розчині соляної кислоти з рН 1.2), але відображають ймовірний рівень рН у шлунку людини. Результати по вологопоглинанню та втрати в масі після висушування представлені в Таблиці 2.

Таблиця 1

Виробник	Діаметр	Об'єм	Сер.маса	Щільність
	мм	мм ³	мг	г/мл
Chemolberica	1379,343	1.378	1,96	1,16278
КМП	1127,482	0.752	0,97	1,18367
Teva	1498,8	1.781	1,541	1,13266
Фармак	1488,253	1,3807	2,257	1,058

Таблиця 2.

		Середовище та рН		Teva		Chemolberica		Артеріум/КМП		Фармак	
				Av.	S.D.	Av.	S.D.	Av.	S.D.	Av.	S.D.
Вологопоглинання	Розчин HCl	1.2		38.2	4.0	25.2	4.7	25.9	6.7	48.3	9.5
		2.5		20.8	0.8	21.4	3.1	6.8	1.7	17.2	0.5
		3.5		17.9	1.4	16.9	1.2	2.8	3.7	-3.0	4.2
	Ацетатний буфер	3.5		25.2	0.9	28.9	2.1	15.0	4.0	17.9	1.4
		4.5		36.7	4.9	48.0	5.3	17.5	3.7	-8.6	4.7
Втрата в масі	Розчин HCl	1.2		4.6	1.5	2.6	1.7	20.3	2.9	9.8	0.7
		2.5		4.8	3.4	5.2	2.0	22.2	0.5	13.9	2.3
		3.5		4.3	0.3	3.6	2.6	25.5	1.6	42.5	0.2
	Ацетатний буфер	3.5		6.3	3.5	5.9	0.1	29.3	0.7	18.1	0.2
		4.5		4.3	0.9	4.1	0.4	27.8	0.9	35.5	4.2

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ЗЕРНОВОГО РИНКУ

Захарченко М. І.,*студентка факультету аграрного менеджменту***Чухліб А. В.,***канд. екон. наук, доцент кафедри статистики та економічного аналізу**Національний університет біоресурсів і природокористування України,**м. Київ, Україна*

Зернова галузь відіграє важливу роль в економіці України. Зерно – найцінніший продовольчий ресурс, стратегічна ринкова продукція, джерело грошових надходжень для сільськогосподарських товаровиробників.

Обсяги виробництва продукції зернової галузі постійно зростають. В 2019 р. порівняно з 2014. виробництво зернових і зернобобових підвищилось на 17,7% і становило 75143 тис. т (рис. 1).

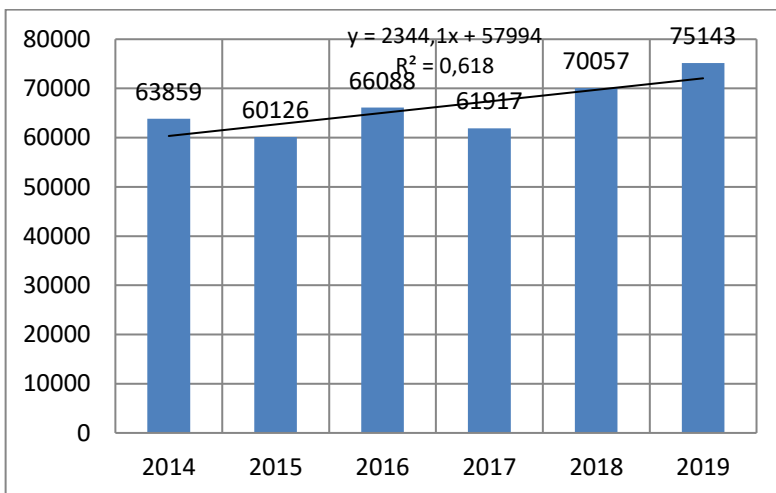

Рис. 1. Виробництво зернових і зернобобових культур в Україні, тис. т

Це зумовлено збільшенням посівних площ під зернові та зернобобові культури на 3,5% і підвищенням урожайності культур на 12,4% (рис. 2,3).

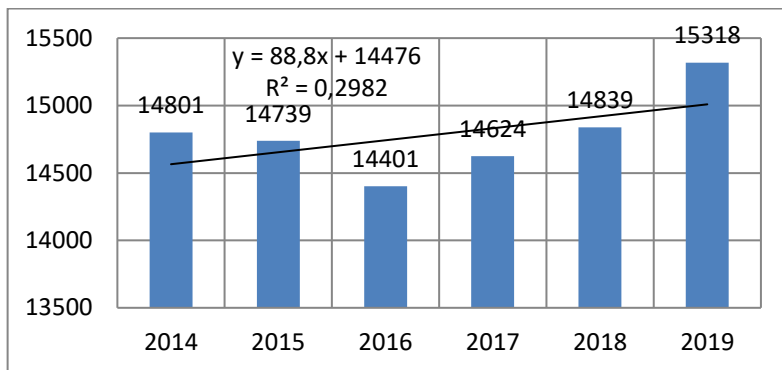

Рис. 2. Уточнена посівна площа зернових та зернобобових культур, тис.га

Протягом 2014 – 2019 рр. площа зернових і зернобобових культур щороку збільшується, в середньому, на 88,8 га, урожайність – на 1,2 ц/га.

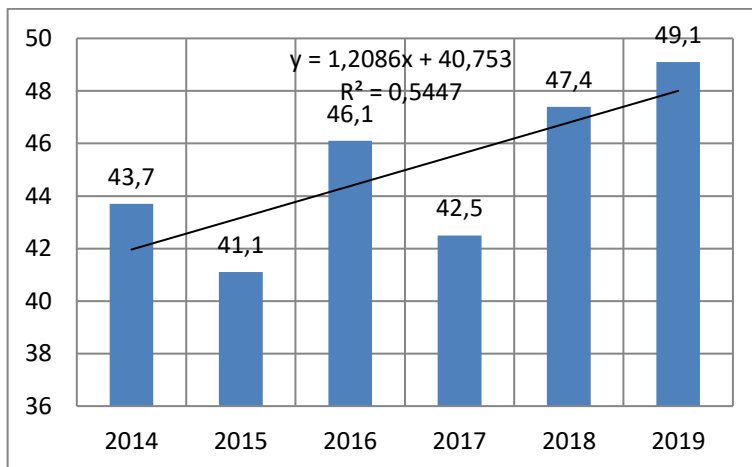

Рис. 3. Урожайність зернових і зернобобових культур, ц с 1 га зібраної площі

Дані таблиці 1 свідчать про позитивну тенденцію розвитку зернової галузі. На сьогоднішній день Україна займає лідируючі позиції серед виробників та експортерів продукції зернової галузі. Так, в грошовому еквіваленті експорт зернових культур в 2019 р. зріс на 48,2% у порівнянні з 2017 р. Цьому сприяло зростання виробництва продукції на 25% та зменшення внутрішнього споживання на 5,3%. Загальний обсяг експорту зернових у 2019 р. склав 56,7 млн. т, що у вартісному виразі складає 9,6 млрд. дол. США. Слід зазначити, що змінився рейтинг найбільших імпортерів українського зерна: Туреччина, Ізраїль та Бангладеш вперше потрапили в цей список, проте Єгипет залишається незмінним лідером - його закупки зерна в 2019 р. склали суму 1,3 млрд. дол. США, що на 97 % більше порівняно з 2018 р.

Таблиця 1

Динаміка зовнішньої торгівлі зерновими культурами України
за 2017-2019 рр., млн. дол. США

Показники	Роки			2019 до 2017, %
	2017	2018	2019	
Обсяг експорту	6501,1	7240,6	9633,6	148,2
Обсяг імпорту	176,8	191,1	180,8	102,3
Обсяг виробництва	11437,8	16033,4	14297,4	125,0
Обсяг споживання	5113,5	8983,9	4844,6	94,7

Серед експортерів пшениці у 2018/2019 м. р. Україна посіла п'яте місце (16,02 млн. т), серед експортерів кукурудзи – 4 місце (30,3 млн. т).

Середні ціни на зернові та зернобобові культури у 2019 р. порівняно з 2015 р. підвищились на 32,8% і становили 3867,5 грн./т.

Таким чином, Україна має реальний потенціал підвищити свої позиції щодо експорту зернових культур. Стратегічна спрямованість розвитку зернового ринку сприятиме його стабілізації та підвищенню конкурентоспроможності зерна на світовому ринку.

Література:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України
URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

УДК 349

Юридичні науки

НАБУТТЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НА ЗЕМЛІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В УКРАЇНІ

*Ищенко А.С.,
студентка юридичного факультету
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Земля визнається основним національним багатством, право власності на яке гарантується і може реалізовуватися як громадянами, так і юридичними особами та державою; саме так зазначає стаття 14 Конституції України [6]. У економіці нашої держави велику роль відіграє аграрний сектор, це пояснюється існуванням значного масиву земель сільськогосподарського призначення. Незважаючи на це, в Україні досі діє мораторій на відчуження цієї категорії земель, який скоріше за все буде скасований наступного року.

З огляду на вищезазначене, проблема регулювання права власності на сільськогосподарські землі залишається актуальною вже більше десяти років. З одного боку, постійно наголошується на тому, що мораторій необхідно якнайшвидше скасувати. З іншого – чимало думок проти скасування мораторію, зокрема у 2020 році фермери активно протестували проти відкриття ринку землі.

Питання мораторію досліджували О.В. Анисенко, О.В. Зигрій, С.В. Степанов, О.С. Лисанець, Т.С. Ожелевська, М.О. Королік. З прийняттям же Закону України, який регулює можливості продажу категорії земель, що розглядається, вказане питання потребує нових досліджень.

Перші ознаки запровадження мораторію проявилися у Законі України «Про угоди щодо відчуження земельної частки (паю)» від 18.01.2001 року. У вказаному акті була встановлена заборона власникам земельних часток (паїв) на укладення цивільно-правових угод, таких як з купівля-продаж чи дарування земельної частки (паю). Не дозволялося й іншим способом відчужувати їх, виняток становило передання у спадщину та викуп для державних та господарських потреб. Така заборона повинна була діяти до врегулювання порядку реалізації прав громадян і юридичних осіб на земельну частку (пай) Земельним кодексом України [2].

Прийнятий 25.10.2001 року Земельний кодекс України натомість у пункті 15 Розділу X лише поширив зазначену вище заборону на інші сільськогосподарські земельні ділянки і продовжив мораторій до 1 січня 2005 року [3]. З того часу він неодноразово був пролонгований, і зараз діє до набрання чинності законом про обіг відповідної категорії земель.

Земельний кодекс України у пункті 15 Перехідних положень наразі забороняє купівлю-продаж сільськогосподарських земельних ділянок комунальної та державної власності, а також будь-яким чином відчуження або зміну цільового призначення для тих земель, що перебувають у приватній власності. Дозволене лише спадкування, а також обмін земельними ділянками на визначених чинним законодавством умовах [3].

Тобто на даний момент отримати у власність земельну ділянку сільськогосподарського призначення можна шляхом: здійснення із земель держави чи територіальної громади безоплатної передачі, але лише в межах норм, встановлених статтею 121 Земельного кодексу України; здійснення приватизації наданих раніше у користування ділянок; успадкування; виділення паю на місцевості. Варто зазначити, що такі можливості взагалі не стосуються іноземців, осіб без громадянства та іноземних юридичних осіб, вони можуть претендувати лише на земельні ділянки несільськогосподарського призначення. Навіть у разі набуття сільськогосподарської ділянки у спадщину, такі особи

відповідно до частини 4 статті 81 Земельного кодексу України протягом року повинні її відчужити [3].

Шанс, що все зміниться надав Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення», прийнятий 31.03.2020 року. Набрати чинності він повинен 01.07.2021 року. Цей акт передбачає внесення низки змін до Земельного кодексу України, у тому числі й тих, що стосуються можливості набуття права власності на землі із досліджуваної категорії громадянами та юридичні особи нашої держави, власне державою та територіальною громадою. Також така можливість також буде надаватися банкам, але лише як виняток, у разі звернення стягнення на предмет застави [1].

За вищезазначеним законом у власності наших співвітчизників зможе перебувати до десяти тисяч гектарів сільськогосподарських земель, але за умови, що до 2024 року не більше 100 гектарів. Українські юридичні особи зможуть набувати таку загальну площу земель, яке не є більшою від загальної площі сільськогосподарських земельних ділянок, які можуть перебувати у власності всіх її учасників (членів, акціонерів), проте максимум встановлений у десять тисяч гектарів. Необхідно звернути увагу, що юридичним особам для здійснення набуття права власності на земельні ділянки доведеться зачекати до 2024 року [1].

Іноземні громадяни й апатриди не зможуть набувати право власності на земельні ділянки досліджуваної категорії в нашій державі. Питання щодо надання такої можливості юридичним особам, які створені та зареєстровані відповідно до законодавства України, учасниками (засновниками) або кінцевими бенефіціарними власниками яких є особи, які не є громадянами України відкладається до вирішення його на референдумі [1]. У разі якщо зазначене питання буде підтримане громадянами України у вказаний спосіб, то іноземні юридичні особи отримають рівні права з українськими щодо отримання у власність земель сільськогосподарського призначення. Щоправда, варто зазначити, що для цього українському законодавцю необхідно буде

попрацювати, адже з визнанням неконституційним Закону України «Про всеукраїнський референдум» у 2018 році нового нормативно-правового акта, який би регулював дане питання, прийнято так і не було. Тому в Україні на даний час відсутні можливості щодо проведення референдуму.

Ще однією умовою щодо продажу буде те, що до 1 січня 2030 року ціна на земельні ділянки сільськогосподарського призначення, які виділені в натурі власникам земельних часток (паїв), не може бути меншою за їх нормативну грошову оцінку [1].

Тож варто відмітити позитивні риси проаналізованого Закону: по-перше, він убезпечує від купівлі більшості земель агрохолдингами, адже встановлює максимальний розмір земель, що можуть перебувати у власності фізичної чи юридичної особи. По-друге, установлюється певний перехідний період до 2024 року, коли землі можуть купуватися лише громадянами до 100 гектарів. По-третє, іноземці та апатриди не зможуть набувати права власності на землі сільськогосподарського призначення в Україні, а іноземні юридичні особи – зможуть лише за рішенням референдуму.

З іншого боку, не все так позитивно, це підтверджує конституційне подання 48 народних депутатів України, переважно від фракції «Батьківщина», до Конституційного Суду України щодо конституційності досліджуваного Закону та окремих положень Земельного кодексу України. У поданні зазначається, що під час розгляду та прийняття закону була порушена, передбачена законодавством процедура [5]. І справді підстави для зазначеного є, адже закон був прийнятий вночі, фактично вже після настання 31 числа, хоча позачергове пленарне засідання було заплановане на 30 березня 2020 року.

Крім того, зазначено що Законом порушується низка інших норм Конституції України, зокрема щодо того, що земля є об'єктом власності Українського народу. У поданні піднімається питання можливості набуття земель банками, при тому що Законом не забороняється іноземним фізичним та

юридичним особам, а також особам, які не мають громадянства, набувати часток у статутному капіталі банків.

14 травня 2020 року до Конституційного Суду України надійшло ще одне подання від 53 депутатів, переважно від фракції «Опозиційна платформа - За життя». Незважаючи на маніпуляції у засобах масової інформації, Конституційний Суд зазначив, що поки що не ухвалював рішення з даного питання.

Якщо проаналізувати світовий досвід, вбачається, що найбільш розвинуті держави все ж не забороняють продаж сільськогосподарських земель, і в них у тій чи іншій формі успішно функціонує ринок землі. Так, у США близько 60 % земель, призначених для сільського господарства перебувають у приватній власності фермерів. У Польщі після вступу до Європейського Союзу було на 12 років заборонено купівлю сільського господарських земель іноземними громадянами, після спливу зазначеного строку – заборона відпала. Німеччина дозволяє продаж відповідних земельних ділянок, і навіть іноземцям, проте з дотриманням встановленої процедури. Натомість ринку землі не існує у Венесуелі, Північній Кореї, Кубі, Таджикистані і Конго.

Підсумовуючи можна зазначати, що недаремно Зигрій О.В. зазначає: «У мораторій вплетені великі бізнес-інтереси, за які роками дискутують політики та аграрні магнати» [4, с. 250]. Питання скасування мораторію є дискусійним, складним та неоднозначним, проте рано чи пізно його треба було вирішити. Прийняття Закону варто відмітити як позитивний аспект, але законодавцю належить здійснити ще значний масив роботи щодо регулювання даного питання. Якщо проаналізований Закон набере чинності, якщо буде створена ефективна система контролю над здійсненням відчуження земель сільськогосподарського призначення, та не буде допущено правопорушень та маніпуляцій у цій сфері, то можна буде сподіватися на здійснення кроку вперед в земельній реформі України.

Література:

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського

призначення» [Електронний ресурс]: Закон України від 31.03.2020 № 552-IX, // Верховна Рада України. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/552-20#Text>

2. Закон України «Про угоди щодо відчуження земельної частки (паю)» [Електронний ресурс]: Закон України від 18.01.2001 №2242-III // Верховна Рада України. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2242-14#Text>

3. Земельний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 25.10.2001 № 2768-III, // Верховна Рада України. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>

4. Зигрій О.В. Деякі питання щодо впливу мораторію на становлення та розвиток ринку землі в Україні // Економіка та суспільство. — №8. — 2017. — С. 250—254.

5. Конституційне подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення». - Режим доступу: http://www.ccu.gov.ua/sites/default/files/3_169.pdf

6. Конституція України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – с. 141. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

РОЗВИТОК ХОСПІСІВ ДЛЯ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ
ПОТРЕБАМИ ЯК РІЗНОВИДУ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ
В УКРАЇНІ

Климова Т.В.,

*доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»*

м. Дніпро, Україна

Колісниченко Т.О.,

*Доцент кафедри міжнародних економічних
відносин, регіональних студій та туризму*

Університет митної справи та фінансів

м. Дніпро, Україна

Анотація: У дослідженні зроблено спробу системного висвітлення та актуалізація проблеми забезпечення хоспісами в Україні та можливості розширення мережі хоспісів, як державних, так і комерційних структур готельного типу зі спеціальною орієнтацією.

Ключові слова: готельний бізнес, багатoproфільні хоспіси, технології гостинності, пансіони сочтанного типу

В умовах сьогодення, коли розповсюдження COVID-19 досить суттєво обмежує можливість подорожувати різними країнами та розвивати туристичний бізнес та технології гостинності, на наш погляд, слід звернути увагу на такий вид готельного бізнесу, як багатoproфільні хоспіси.

Існуючі сучасні тенденції розвитку готельного бізнесу в Україні можна виокремлюють поглиблення спеціалізації готельних і ресторанних закладів та розвиток мережі малих підприємств.

На сучасному етапі розвитку ринкової економіки потрібно розробляти нові стратегії в діяльності готельно - туристичного комплексу. Індустрія, що стрімко розвивається, притягує все нові й нові форми свого існування у тому числі і на перетині межі однієї галузі з іншою.[1]

За даними "Української ліги сприяння розвитку паліа-

тивної та хоспісної допомоги", в Україні кількість паліативних відділень та хоспісів не відповідає цивілізованим вимогам. В цілому в країні функціонують близько 20 установ, які можна ідентифікувати як хоспіси та відділення паліативної допомоги. У них розгорнуто близько 850 хоспісних ліжок, при цьому мінімальна потреба складає 4,5 тис. місць. [2]

У наш час досить велика кількість людей має обмежені можливості, з подібною категорією хворих повинні на протязі всього життя займатися декілька видів вузьких спеціалістів, що в домашніх умовах практично не є можливим. Практика показує, що об'єднані зусилля медичного персоналу, фахівців з психології, реабілітологів, нутріціологів та спеціалістів з фізичної культури дають досить непогані результати в плані відновлення або підтримання життєдайних сил.

За статистичними даними 22% працездатного населення, що по різноманітним причинам отримало інвалідність, потребують поєднаної реабілітації, тобто необхідні спеціалізовані денні пансіони, де можна було б отримувати різнопланову допомогу спеціалістів. Така практика вже існує у великій Британії. Тут створені готелі – пансіони для людей з захворюванням на ДЦП та хворобу Дауна, де вони проживають та виконують посильну для них роботу, причому відчувають себе повноцінними членами суспільства та, що досить важливо, вони не потребують догляду своїх близьких, коли з ними працюють спеціалісти.

В цьому зв'язку, слід звернутися до поняття рекреації, що є похідним від латинських дієслів «оновлювати» і/ або «відновлювати». Значення даного терміну ясно вказує на тісний зв'язок рекреації з функціями, що мають відношення до відновлення або оновлення будь-яких якостей людини, у тому числі й фізіологічних. З точки зору виробленого ефекту рекреація - процес відновлення як психофізичного, так і фізіологічних балансу людського організму.

Згідно визначення рекреації, одне з покликань її є «розширене відтворення сил людини (фізичних, інтелектуальних і емоційних)». Рекреація спрямована на:

- оздоровлення людини шляхом зняття виробничого та невиробничого психічного і фізичного стомлення через рух;
- задоволення і розвиток культурних потреб, пізнання оточуючого світу, свого місця в ньому і сенсу свого існування;
- підвищення загальної культури здоров'я людини при заняттях в оздоровчих центрах. [3]

Як бачимо, призначення хосписів має досить споріднених рис з гостинністю, а тому може бути віднесено до рекреаційних закладів, що правда зі своєю специфікою.

Звісно, що лише медичні заклади не в змозі подолати такого навантаження, але якщо створити достатню кількість хосписів, пансіонів сочтаного типу персоналом, на наш погляд ця проблема винайшла б своє вирішення.

Організація та побудова принципово нових готелів з вузькою спеціалізацією та медичною специфікою, підготовка спеціалістів – реабілітологів, а можливо й аніматорів для хосписів – ось виклик, що ми маємо прийняти, стикаючись із сьогоденням.

Література:

1. Климова Т.В. «Проблеми створення хосписів для осіб з особливими потребами як різновиду готельного бізнесу» "[Текст].Управління економікою: теорія та практика. Сьомі Чумаченківські читання: Зб. наук. праць / НАН України, Ін-т економіки пром-ті.ISSN 2221-1187 / ББК У9 (4УКР)21. Київ, 2018, 296 с., 110-115 с.

2. Медицинские эксперты заявляют о необходимости принятия в Украине стратегии развития паллиативной помощи [Електроний ресурс]-Режим доступу:<https://interfax.com.ua/news/general/121108.html>

3. Т. Климова. Анімація в готельно-ресторанній та туристичній діяльності. Конспект лекцій. [Текст]/Т. Климова// Навчальний посібник . Дніпровський гуманітарний університет. -2019.

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА:
ЕКОНОМІЧНИЙ, ЕКОЛОГІЧНИЙ ТА НАУКОВИЙ
АСПЕКТИ

Конін Пауль Романович

студент Івано-Франківського коледжу

Львівського національного аграрного університету

*Науковий керівник: **Шекета Є.Ю.***

кандидат економічних наук, викладач,

Івано-Франківський коледж

Львівського національного аграрного університету

м. Івано-Франківськ, Україна

Анотація: *розглянуто основні складові цифрової трансформації людства, проаналізовано вплив промислової, науково-технічної та цифрової революції, та їх перехід у якісно новий етап – кіберфізичну революцію, проаналізовано їх вплив на зайнятість та соціально-економічну сферу України.*

Ключові слова: *інформатизація, науково-технічний прогрес, кіберфізична революція.*

Сучасна цифрова трансформація людства стала невід’ємною складовою нашого життя і соціально-економічного розвитку кожної країни. Людську цивілізацію, у ході її існування, супроводжували етапи стрімкого розвитку. Мова йде і про фізичну і психологічну зміну організму людини впродовж тисячоліть, і про культурні, соціальні, наукові і технічні надбання людства. Етапи стрімкого розвитку науки і техніки в певні історичні періоди неминуче спричиняли вплив і на економічну та соціально-культурну сферу певної країни. Процес глобалізації “переніс” наслідки науково-технічного прогресу з меж однієї країни на світовий простір.

Сучасна ера – це час нової кіберфізичної революції, заснованої на неотехнологіях майбутнього, штучному інтелекті і тотальній цифровізації усіх сфер життя і людини і країни в цілому. Історичний аналіз попередніх трьох революцій, а саме:

промислової, науково-технічної і цифрової, дає всі підстави стверджувати, що стрімкий соціально-економічний розвиток і рівень життя людини зростають в тих країнах які спрямовують значні інвестиційні ресурси в людський капітал через освітні і наукові сфери, оскільки через них відбувається “перепрограмування” людських можливостей на істотно новий рівень розвитку, що є основою генерації “нових ідей”.

Станом на 2019 рік Україна за Індексом людського розвитку (ІЛР – 0,750) займає 88 місце зі 189 охоплених дослідженням країн, та останнє місце серед країн на європейському континенті. Лідерами впродовж багатьох років залишаються такі країни як: Норвегія – 0.954, Швейцарія – 0.946, Ірландія – 0.942, Німеччина – 0.939, Гонконг – 0.939, Австралія – 0.938, Швеція – 0.937. Сусідня Польща, яка в 90-х роках стартувала зі схожих економічних позицій, що і Україна, зараз займає 32 місце у світовому рейтингу [1].

XXI століття є періодом надшвидких трансформацій практично у всіх галузях економіки. Немає чітких меж між третьою і четвертою революціями, вони розмиті, оскільки технології, які винайдені в третій хвилі набудуть популярності і масового використання лише у четвертій хвилі. Експерти стверджують, що четверта промислова революція буде відбуватись швидше і масштабніше, ніж попередні революції, тому матиме системні наслідки і змінить усю структуру економіки якісно і кількісно [2, с. 99]. Україні необхідно розробити якісне нормативно-правове забезпечення цифрової трансформації суспільства. Деякі кроки у цьому напрямку беззаперечно вже прокладені, оскільки в нашій країні створено Міністерство та Комітет цифрової трансформації [3], які активно впроваджують цифрові технології в життя пересічного українця. Відтак, Мінцифри започаткував роботу порталу державних електронних послуг ДІЯ, підготував освітні серіали для українців з цифрової грамотності, створив реєстр відкритих державних даних для громадян та бізнесу (опендатабот). Вже кілька років активно функціонують електронні кабінети

Державної фінансової служби України, Державної служби зайнятості України, Державної служби статистики України та інші. Практично на всій території України існує якісний мобільний зв'язок та 4-G Інтернет, що позитивно сприяє інформатизації суспільства. Але одного бажання тут замало. Людина повинна володіти значними фінансовими ресурсами і спрямовувати їх у самоосвіту і оволодіння сучасними цифровими навиками. Для цього в країні має бути ефективна система зайнятості населення, безпечні умови роботи громадян та гідна оплата їх праці, яка є основою добробуту населення країни. Для соціально-незахищених верств населення в країні мають функціонувати соціальні інститути влади, які сприятимуть гідному рівню життя таких людей, і не просто реалізуватимуть їхнє конституційне право на освіту, а будуть надавати всі можливості для їх цифровізації.

Щоб наздогнати економічно-розвинені країни світу, Україні необхідно за допомогою активних фінансових важелів сприяти створенню високотехнологічних екологічно-чистих видів виробництва, на яких орієнтована світова економіка. Світові країни-лідери активно впроваджують нанотехнології в медицині і освіті, значні інвестиційні ресурси спрямовують на розвиток ІТ-сфери та автоматизовані безвідходні види виробництва з високою питомою вагою доданої вартості, альтернативні джерела енергії тощо. Оскільки автоматизація виробництва витісняє людську працю, спричиняючи зростання безробіття, фокус уваги слід спрямувати на створення інноваційних високоінтелектуальних робочих місць, де працівник виступатиме як “генератор нових ідей”, а не як пасивний споглядач дійсності. В Україні є значна кількість напрямів (стартапів) для реалізації цього задуму: наприклад, створення автоматизованих екологічно чистих сміттєпереробних заводів, так як під побутовими відходами вже знаходиться більша кількість території нашої країни, ніж відведена на національні парки і природні заповідники, що через кілька років може обернутися масштабною екологічною катастрофою.

Світ стоїть на порозі нової кіберфізичної революції, і Україні беззаперечно потрібно влитися у цей процес, так би мовити “встрибнути у останній вагон”. Тотальна цифровізація суспільства – вона неминуча. Вже зараз потрібно мислити на перспективу, створювати і розвивати такі види виробництва, на які буде попит і які будуть актуальними в майбутньому, цього можна досягти завдяки активній фінансово-інвестиційній політиці країни, виваженому фінансовому стимулюванню таких процесів, ну і, звичайно, ґрунтовній кооперації освіти, науки і бізнесу.

Література:

1. Бути серед перших. Інформаційний портал Zik. Електронний ресурс. / Режим доступу: https://zik.ua/blogs/buty_sered_per-shykh_981037
2. Жулин О. В. Перспективи і загрози соціально-економічного розвитку України в умовах четвертої промислової революції. / О. В. Жулин // Економіка та управління на транспорті. – 2017. - Вип. 4. – С. 97 – 108. – Електронний ресурс. / Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eut_2017_4_14
3. Міністерство цифрової трансформації України. Офіційний сайт. / Режим доступу: <https://thedigital.gov.ua/>

ПРОБЛЕМА РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ «ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ОБОВ’ЯЗОК» ТА «ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВЕ ЗОБОВ’ЯЗАННЯ»

Коробчей А. Ю.

*студентка Інституту права
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
М. Київ, Україна*

Анотація: Проблема дослідження та розвитку теоретичних основ регулювання цивільних відносин завжди була актуальною для науковців. Сьогодні цивільне законодавство та доктрина

цивільного права вимагає осучаснення та розмежування багатьох категорій. Виникає необхідність, зокрема, у розкритті основних положень про зобов'язання. Використано порівняльний метод та метод системного аналізу для відмежування поняття «цивільно-правового зобов'язання» від «обов'язку», що є важливим для вивчення особливостей обох категорій. Визначено загальні характеристики зобов'язального права, особливості зобов'язальних правовідношень. Основною метою роботи є визначення теоретичного базису загальної концепції зобов'язання в цивільному праві, яка б відповідала сьогоденним вимогам, а також розкриття важливих теоретичних проблем, пов'язаних із зобов'язаннями.

Ключові слова: цивільно-правовий обов'язок, цивільно-правове зобов'язання, правовідношення.

Доктрина цивільного права сьогодні надає відповідь на велику кількість питань, які є важливими для чіткого розмежування категорій, що мають велике значення для кращого розуміння основ цивільного права. На перший погляд поняття «цивільно-правовий обов'язок» та «цивільно-правове зобов'язання» є досить схожими, але обидві категорії є самостійними та абсолютно різними, хоч і змістовно пов'язаними між собою. Поняття цивільного обов'язку зустрічається набагато частіше у літературі та у джерелах законодавства, ніж «цивільно-правове зобов'язання». Разом із правами цивільно-правові обов'язки складають зміст цивільних правовідносин. Виходячи з аналізу доктрини та цивільного законодавства, можна навести наступне визначення:

цивільно-правовий обов'язок – це міра належної поведінки (дії) зобов'язаної особи (тобто боржника у зобов'язанні), яку вона повинна вчинити або не вчиняти на користь кредитора, яка також може забезпечуватися державним примусом для належного виконання [1, с. 1-7].

Зазвичай обов'язки визначаються договорами, які в свою чергу є однією із підстав виникнення зобов'язань. Цивільно-правові обов'язки можуть полягати як у вчиненні активних дій, так і пасивних. Тобто, по-суті, цивільно-правові обов'язки частіше «прив'язані» до особи боржника у зобов'язальних відносинах.

В свою чергу цивільне законодавство наводить чітке визначення категорії цивільно-правових зобов'язань. Згідно зі ст. 509 Цивільного кодексу України зобов'язанням є правові діюшення, в якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої (кредитора) певну дію, активну чи пасивну, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку [2]. Зобов'язаннями є правовідносини щодо виконання робіт, поставки товару, вчинення інших активних дій, а також ними є правовідносини, які виникають із завдання шкоди. Суб'єктами зобов'язань також може бути широке коло осіб [1, с. 3-14].

Виходячи із положень доктрини, юридичним змістом цивільно-правових зобов'язань є права та обов'язки його суб'єктів – кредитора та боржника. З цього попередньо виходить, що цивільно-правові обов'язки є лише складовим елементом змісту цивільно-правових зобов'язань. І тому можна вважати, що без цивільно-правового обов'язку не могло б виникнути цивільно-правового зобов'язання, адже це і є одним з головних його елементів. Тільки в контексті цивільно-правового зобов'язання цивільно-правовий обов'язок набуває форми боргу по відношенню до кредитора [3, с. 642].

У літературі є відомості про те, що неодноразово цивільно-правові зобов'язання намагалися позбавити вираженого матеріального змісту, зробити так, щоб зобов'язання мало нематеріальний характер, відповідно. Але це було неможливо. Не могли виникнути зобов'язальні правовідносини без права кредитора на те, щоб вимагати від боржника виконати його обов'язок. Якби у кредитора не було права вимагати, а у боржника – обов'язку виконати, то не могло б виникнути і зобов'язання.

Ще варто навести приклади із цивільного законодавства. Ст. 527 Цивільного кодексу України говорить про те, що боржник зобов'язаний виконати свій обов'язок, а кредитор – прийняти виконання особисто, якщо інше не встановлене договором або законом [2]. Що ще раз підтверджує те, що обов'язок є лише складовою змісту зобов'язання. Так само, беручи за приклад субсидіарні зобов'язання, при яких сторонами можуть бути один

кредитор та боржник і додатковий боржник (як при відповідальності неповнолітніх). У цьому випадку, навіть якщо обов'язок за боржника виконує додатковий боржник, стороною зобов'язання все одно залишається боржник. Тобто зобов'язання – це створене кредитором та боржником правовідношення, в контексті якого у них взаємно виникають права та обов'язки. І обов'язки тут є лише інструментом, за допомогою якого таке правовідношення має сенс. Адже для кредитора виконання певного обов'язку боржником і є ціллю такого зобов'язання – отримання певної матеріальної вигоди [4, с. 227-233].

Тому, на перший погляд ці два поняття, можливо, і схожі, але важливо розуміти у чому полягає їх відмінність. Категорії «цивільно-правовий обов'язок» та «цивільно-правове зобов'язання» співвідносяться між собою як частина і ціле. Якщо спробувати зобразити їх візуально за допомогою кол Ейлера, то вийшло б так, що «цивільно-правове зобов'язання» виглядало б як велике коло, а всередині нього розмістилось би менше - «цивільно-правовий обов'язок».

Також слід відрізнити між собою обов'язки боржника та обов'язки кредитора у зобов'язаннях. Відмінність між ними полягає у тому, що у кредитора є суто кредиторські обов'язки, серед яких: прийняти товар, прийняти виконання робіт, видати документ, який підтверджує таке виконання; і у тому разі, якщо кредитор не виконає такі свої обов'язки, для нього можуть настати лише наслідки (наприклад ч.2 ст. 613 ЦК – відстрочка зобов'язання для боржника). На боржнику лежить обов'язок виключно по виконанню робіт, наданні послуг, передачі майна, грошей і, на відміну від кредитора, для боржника у разі невиконання його обов'язків існують передбачені законодавством санкції [5, с. 468-469].

Тобто при розмежуванні категорій «цивільно-правовий обов'язок» та «цивільно-правове зобов'язання» першочерговим слід вказати те, що:

- «цивільно-правове зобов'язання» - це в першу чергу правовідношення;

- а «цивільно-правовий обов'язок» - це певна дія, яку боржник зобов'язаний вчинити на користь кредитора у такому правовідношенні.

Література:

1. Обязательственное право / О. С. Иоффе. Иоффе, О. С. 1975. С. 3-13.
2. Цивільний кодекс України (В редакції від 16.10.2020) / Книга 5. Зобов'язальне право.
3. Голубева Н. Ю. Зобов'язання у цивільному праві України: методологічні засади правового регулювання : монографія / Н. Ю. Голубева. – О. : Фенікс, 2013. – 642 с.
4. Зобов'язальне право :теорія і практика. Навч. Посібник/ О. В. Дзера, Н. С. Кузнецова, В. В. Луць, 1998.
5. Голубева Н. Ю. Характеристика елементів зобов'язання [Електронний ресурс] / Н. Ю. Голубева. – Режим доступу <http://www.apdp.in.ua/v59/65.pdf>.

УДК 373.2.091.3:159.955

Педагогічні науки

ВПЛИВ КОНСТРУКТИВНО-БУДІВЕЛЬНИХ ІГОР НА
РОЗВИТОК ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Короленко Л.Є.,

магістрантка

факультету педагогіки та психології

*Науковий керівник: **Воловенко І. В.***

к. філол. н., доцент,

Національний педагогічний університет

імені М. П. Драгоманова

м. Київ, Україна

Анотація: *робота присвячена аналізу особливостей розвитку творчого мислення дітей молодшого дошкільного віку засобами конструктивно-будівельних ігор. Після впровадження розроб-*

леної нами методики занять щодо розвитку творчого мислення дітей молодшого дошкільного віку засобами конструктивно-будівельних ігор рівень розвитку їх творчого мислення збільшився на 15-50%.

Ключові слова: *молодший дошкільний вік, творче мислення, конструктивно-будівельні ігри, заклад дошкільної освіти.*

На сучасному етапі розвитку дошкільної освіти залишається актуальною проблема розвитку творчості дітей дошкільного віку, зокрема, творчого мислення.

Ідея необхідності розвитку творчості дошкільників дістала відображення в законі України «Про дошкільну освіту», Базовому компоненті дошкільної освіти та інших державних нормативних документах. Однак поняття «творчість» як створення культурно-значущого продукту (В. Кудрявцев, С. Рубінштейн та ін.) не завжди може стосуватися дітей дошкільного віку, оскільки вони не створюють нічого суспільно важливого для культури. У багатьох дослідженнях стосовно дітей дошкільного віку використовуються поняття «творчі можливості», «творчі задатки», «первинна творчість», «творче мислення», «творча ініціативність», «творча позиція» тощо. Більшість науковців схиляються до думки про наявність у дітей на початковому етапі їх становлення саме творчого потенціалу, основу якого становить творче мислення.

Актуальність даної проблеми полягає ще й в тому, що в основному достатньо повно розроблені психологічні аспекти розвитку творчості, творчого мислення педагогічні ж основи цього процесу представлені недостатньо детально. Особливо дана проблема торкається періоду початкового становлення особистості, а саме молодшого дошкільного віку.

Об'єктом дослідження є розвиток мислення дітей дошкільного віку.

Предмет дослідження — методика розвитку творчого мислення у молодших дошкільників засобами конструктивно-будівельних ігор.

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні й експериментальному дослідженні особливостей розвитку творчого мислення дітей молодшого дошкільного

віку засобами конструктивно-будівельних ігор.

Досягнення мети дослідження передбачає вирішення таких **завдань**:

- проаналізувати наукову та методичну психолого-педагогічну літературу, у якій досліджується проблема розвитку творчого мислення у дітей молодшого дошкільного віку;

- з'ясувати сутність, структуру, особливості процесу розвитку творчого мислення молодших дошкільників засобами конструктивно-будівельних ігор;

- розробити та експериментально перевірити ефективність методики щодо розвитку творчого мислення у дітей молодшого дошкільного віку засобами конструктивно-будівельних ігор;

Методи дослідження: *теоретичні*: аналіз психолого-педагогічної літератури з досліджуваної проблеми та програмово-методичного забезпечення дошкільної освіти, *емпіричні*: спостереження, бесіда, анкетування, констатувальний, формувальний та контрольний етапи психолого-педагогічного експерименту, аналіз емпіричних даних.

Аналіз вітчизняних і зарубіжних теорій [1-3] дозволив нам виділити ряд методологічних принципів розвитку творчого мислення у дітей молодшого дошкільного віку. На нашу думку, для створення ефективної розвивальної варто застосувати такі принципи:

- *принцип доцільності*, що визначає обґрунтовану необхідність використання певних засобів. При цьому зважають на їх своєрідність і можливість компонування в цілісну та ефективну навчально-виховну систему;

- *принцип історичності*, який свідчить, що кожна система функціонує в часі. При цьому її компоненти виникають, розвиваються і відмирають, тому навчальне обладнання та технології навчання необхідно принаймні кожні п'ять років переглядати та за потреби модернізувати;

- *принцип діяльнісного підходу*, який зумовлює головну роль суб'єкта у навчально-виховному процесі дошкільного навчального закладу;

- *принцип індивідуалізації*, що передбачає пристосування засобів виховання до індивідуальних потреб і можливостей дитини для досягнення поставленої мети.

- *принцип гуманізації* означає сприйняття особистості вихованця як вищої соціальної цінності, визнання його права на свободу, розвиток здібностей та виявлення індивідуальності; створення умов для формування кращих якостей та здібностей дитини, джерел її життєвих сил (у центрі уваги перебуває дитина з її потребами, запитами, можливостями й здібностями).

Результати проведеного під час констатувального етапу експерименту первинного діагностування молодших дошкільників показали, що заняття з використанням конструктивно-будівельних ігор для дітей молодшого дошкільного віку організовані таким чином, що не завжди забезпечують розвиток їх творчого мислення. Тому з цією метою під час формувального етапу експериментального дослідження було розроблено і впроваджено в рамках роботи закладу дошкільної освіти, молодшої групи вихованців, відповідну методику організації освітнього процесу з використанням конструктивно-будівельних ігор, враховуючи ефективність цього засобу для розвитку творчого мислення молодших дошкільників.

Під час формувального етапу експерименту робота з дітьми проводилась у спільній і самостійній діяльності молодших дошкільників. У процесі роботи нами була розроблена методика занять з використанням конструктивно-будівельних ігор, що включала 3 етапи: наслідувальний, конструктивний, творчий. Мета методики: стимулювання розвитку творчого мислення дітей молодшого дошкільного віку, розкриття їх індивідуальності, формування цілісного світобачення, поглиблення творчого та системного сприйняття, створення сприятливих умов для вдосконалення мисленнєвої діяльності, в тому числі й творчої засобами конструктивно-будівельних ігор.

На наш погляд, умовами, що сприяють розвитку творчого мислення дітей молодшого дошкільного віку за розробленою методикою є:

- створення позитивної атмосфери, де панує гуманність, взаємодовіра, взаємодопомога, де кожна дитина почуває себе безпечно;

- створення розвивального середовища, спрямованого на перспективне зростання пізнавальної активності дошкільнят, їх мисленнєвого потенціалу;

- перехід від пасивності до активних способів пізнання в умовах колективної взаємодії дітей, самостійної ігрової діяльності із використання конструктивно-будівельних ігор тощо;

- взаємодія дорослого та дітей задля створення перспективи та переходу на якісно вищий рівень пізнавальної активності дітей, розвитку їх творчого мислення;

- використання завдань на активізацію творчості у пізнанні, ігровій та конструкторській діяльності;

- введення творчих завдань в усі притаманні молодшим дошкільникам види діяльності та надання їм можливості проявити здібності у творчому мисленні в різних видах діяльності (не лише на заняттях із використанням конструктивно-будівельних ігор, а й під час інших занять, наприклад, з малювання, фізичного виховання, розвитку мовлення, елементарних математичних уявлень, експериментування і т. д.).

Режим ігрових занять за методикою: заняття проводяться не більше, ніж 2 рази на тиждень, тривалість одного заняття – 30 хвилин.

До кожного ігрового заняття із використанням конструктивно-будівельних ігор готували наочний матеріал та добірку дидактичних матеріалів: картки із зображеннями моделей, які можна побудувати за допомогою наявних елементів конструктора, які використовуються на цьому занятті з метою розвитку творчого мислення дітей молодшого дошкільного віку; картки послідовних практичних дій; картки з тематичними зображеннями, що стимулювали розвиток творчого мислення молодших дошкільників; іграшки, які відповідають розмірам деталей для полегшення роботи дітьми з конструктивно-будівельними матеріалами під час занять з розвитку творчого мислення тощо.

Ефективність здійсненої нами цілеспрямованої роботи з розвитку творчого мислення дітей молодшого дошкільного віку засобами конструктивно-будівельних ігор перевірялася на контрольному етапі експерименту. Його результати показали, що після впровадження розробленої нами методики занять щодо розвитку творчого мислення дітей молодшого дошкільного віку засобами конструктивно-будівельних ігор рівень розвитку їх творчого мислення збільшився на 15-50%.

Література:

1. Волощенко Н. О. Освітньо-розвивальний потенціал Lego-технологій у розвитку пізнавальної активності дітей старшого дошкільного віку // Освітній дискурс: Педагогічні науки: зб. наук. праць. К.: «Вид-во «Гілея»», 2019. Вип. 11 (3). С. 88-98.
2. Гилфорд Дж. Три сторони інтелекта // Психология мышления. М.: Прогресс, 2006. 328 с.
3. Попович О. М. Підготовка майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Попович Оксана Михайлівна; Мукачівський держ. ун-т ім. ; наук. кер. В. В. Ворожбіт-Горбатюк. - Тернопіль, 2017. – 219 с.

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ РИНКУ КОНДИТОРСЬКИХ ВИРОБІВ

Кулеша А. В.,*студентка факультету
аграрного менеджменту***Чухліб А. В.,***канд. екон. наук, доцент кафедри
статистики та економічного аналізу
Національний університет біоресурсів
і природокористування України,
м. Київ, Україна*

В сучасних умовах не втрачає актуальності питання аналітичної оцінки стану, тенденцій та перспектив розвитку ринку кондитерських виробів.

Для аналізу масштабів виробництва кондитерських виробів використано натуральні показники. За даними Державної служби статистики обсяг виробництва кондитерських виробів у 2018 р. порівняно з 2011 р. зменшився на 18,8% і становив 187,6 тис. т (рис. 1).

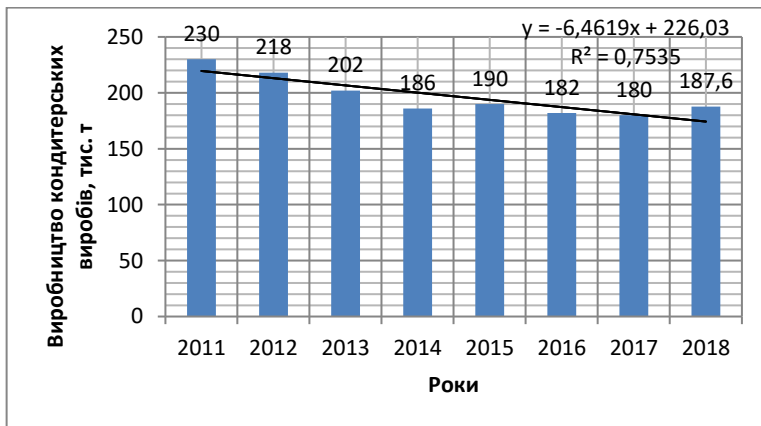

Рис. 1. Динаміка виробництва кондитерських виробів, тис. т

Коефіцієнт регресії лінійного рівняння тренду показує, що щороку спостерігається зниження виробництва кондитерських виробів в Україні, в середньому, на 6,46 тис. т. Найбільший спад виробництва кондитерських виробів (до 180 тис. т) спостерігається в 2017 р.

Основними постачальниками кондитерських виробів на вітчизняний ринок є Туреччина - 80%, Польща – 28%, Китай – біля 10% всіх виробів.

Левову частку світового імпорту складає асортимент цукерок (без додавання какао і шоколаду). Найбільшими у світі імпортерами кондитерських виробів є США (18% світового імпорту в 2019 р.), Німеччина (6,8%) та Велика Британія (5,7%).

Найбільше цукерок експортується до країн ЄС (44% від загального обсягу вітчизняного експорту) і країн СНД (33%) та країн Азії (20%).

Зважаючи на широкий асортимент кондитерських виробів, проаналізовано динаміку виробництва солодошів по двох товарних групах:

- 1) шоколад;
- 2) хлібобулочні вироби.

Динаміку виробництва шоколаду і хлібобулочних виробів наведено на рис. 2,3.

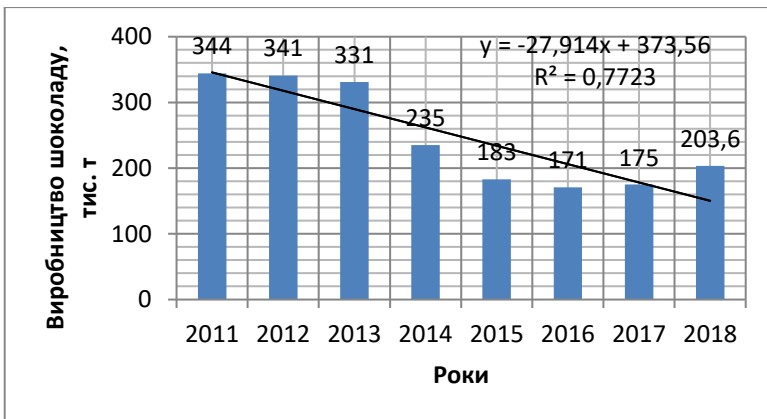

Рис. 2. Динаміка виробництва шоколаду, тис. т

Аналізуючи наведені на рис. 2 дані слід зазначити, що у 2018 р. порівняно з 2011 р. обсяги виробництва шоколаду скоротились на 40,1% і становили 203,6 тис. т. Позитивним моментом є збільшення обсягів виробництва шоколаду упродовж 2016-2018 р.р.

В 2018 р. Україна посідала 27 місце у світовому рейтингу експортерів та 43 місце – в рейтингу імпортерів шоколаду. Основними споживачами вітчизняного шоколаду є США, Німеччина, Франція та Велика Британія.

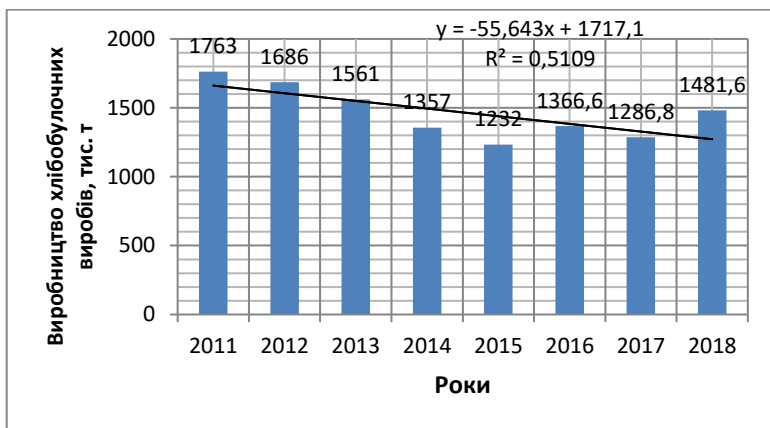

Рис. 3. Динаміка виробництва хлібобулочних виробів, тис. т

Найбільший спад виробництва хлібобулочних виробів в Україні спостерігається в 2015 р. Середнє щорічне зменшення виробництва хлібобулочних виробів складає 55,64 тис. т.

Таким чином, збільшення пропозиції, розширення асортименту якісних кондитерських виробів з врахуванням уподобань споживачів, сприятиме повному забезпеченню потреби внутрішнього ринку та збільшенню експорту на зовнішніх ринках.

Література:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України
URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

САМООСВІТА СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ

Купрата Надія Ярославівна*кандидат філологічних наук,**доцент кафедри мовної та психолого-**педагогічної підготовки ОНЕУ*

Пандемія змінила світ, створила величезні труднощі в усіх сферах людської діяльності, не оминула нікого. Нелегкі завдання постали і перед навчальними закладами, які ніколи не мали таких проблем, не були готові навчати дистанційно тисячі студентів. Мільйони дітей і молодих людей (від 7 до 23 років) сіли за комп'ютери дома. Це небувале явище в історії людства в майбутньому ще не раз буде згадано і проаналізовано. Тотальна дистанційна освіта спонукала сісти за парти батьків, дітей, студентів, магістрів. Безумовно, що найважче зараз тим, хто цього року вступив до вишу чи пішов до першого класу. Першокурсники не готові так багато і наполегливо читати нову інформацію з багатьох абсолютно нових для них дисциплін, годинами слухати лекції і відповідати на практичних та семінарських заняттях. Для першокласників освіта батьків, їхні знання, турбота та величезне терпіння стали тим рятувним жилетом, що допоможе уникнути стресові ситуації у навчанні.

Зараз всі усвідомлюють, яким благом є глобалізація в науковому і навчальному просторі, настільки важливо мати знання з інформатики, володіти різними програмами, комп'ютерними технологіями. Разом з тим, ми зіткнулися із серйозними проблемами в організації освітнього процесу, побачили проблеми дистанційної освіти.

Викладачі терміново удосконалюють свій лекційний і практичний матеріал, змінюють методику і методологію викладання, шукають нові цікаві, яскравіші матеріали, аби зацікавити студентів не тільки дивитися презентації, але й уважно слухати лектора. Вони шукають способи залучати

студентів до дискусії, до активного освітнього процесу, дають поради щодо навчання, пропонують різні форми подачі складного матеріалу, проводять консультації. Дуже важливо при навчанні вселити у студентів впевненість, що вони талановиті, здібні, розумні. Вони впораються з усіма труднощами. Адже тільки віра в себе, у свої сили дає людині крила. Щоб досягти очікуваних результатів, викладачам треба потроїти зусилля, а студентам серйозно зайнятися самоосвітою.

І тут величезну роль відіграє досвід самостійного навчання молоді.

На жаль, у школі самостійній роботі не приділяли належної уваги. Діти не звикли самостійно багато читати, реферувати, аналізувати події і явище. І це ускладнює засвоєння університетських дисциплін, адже феномен самоосвіти може відбутися успішно тільки за умови, коли студент самостійно «ліпить» себе як особистість. Сутність самоосвіти особистості як технології опрацювання навчально-наукового матеріалу проявляється в застосуванні різних прийомів і сучасних методик одержання, систематизації і використання інформації.

Змістовно самоосвіта проявляється в різних видах інформаційної, практичної, культурної діяльності. Важливі функції самоосвіти – загальноосвітня, загальнокультурна, професійна – поєднуються і працюють синхронно. Кожна особистість самостійно обирає різні технології, стратегії і моделі самоосвіти, які співвідносяться з її цінностями, нормами поведінки, вихованням, ідеологічними пріоритетами. Загальна культура людини, її творча активність, розуміння відповідальності освітнього процесу, дають усвідомлення важливості самоосвіти в період пандемії. Цілісний комплекс процесів і засобів формування особистості розкриває задатки і можливості, гартує волю, забезпечує самовдосконалення і самореалізацію студента.

Завдання викладача – допомогти студентам налагодити самоосвіту :

- сприяння засвоєнню в повному обсязі навчальної програми;

- формування самостійності як особистісної риси та професійної якості;
- уміння систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність;
- уміння використовувати здобуті теоретичні знання на практиці;
- формування творчих, креативних навичок;
- орієнтація на активні методи опанування інформації та знань;
- формування здібностей до самоосвіти і саморозвитку.

Самоосвіта – це форма розвитку як інтелекту, так і особистості. Це двигун, який дає потужну силу для самопізнання, саморозвитку, удосконалення себе, своїх здібностей.

У період пандемії, коли діалог викладача зі студентом відбувається онлайн, слід пам'ятати про психолого-педагогічну культуру спілкування, а саме:

- знати психологію студентського віку та особливості конкретної студентської аудиторії;
- об'єктивно оцінювати поведінкові реакції, комунікативну активність окремих студентів, адекватно емоційно відгукуватися на них;
- вміти швидко організувати аудиторію і привернути її увагу до змісту заняття, залучати до активної роботи всіх студентів;
- вибирати такий спосіб своєї поведінки, який найкраще б відповідав особливостям і психічному стану студентів;
- володіти прийомами стимулювання інтелектуальної ініціативи й пізнавальної активності студентів, організації діалогічної взаємодії
- своєчасно коригувати свій комунікативний задум відповідно до реальних умов педагогічної взаємодії;
- аналізувати процес спілкування, встановлювати співвідношення мети, засобів і результатів комунікативної взаємодії.

Отже, самоосвіта студентів в період пандемії є рушійна сила, яка здатна відкрити, розвинути потенціал молодії

людини, розширити її ерудицію та світобачення, нарешті, створити справжню особистість, професіонала, фахівця.

Література:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої школи. Історія. Проблеми. – К.: Либідь, 1998. – 558 с.
2. Алексюк А.М. Педагогіка вищої школи. Курс лекцій: Модульне навчання. Навч. посібник. – К.: ІСДО, 1993. – 220 с.
3. Андреев А.А. Педагогика высшей школы. Новый курс – М.: Московский международный институт эконометрики, информатики, финансов и права, 2002. – 264 с.
4. Безруков В.И. Проектирование управления педагогическими системами: методология, теория, практика: дис. доктора пед наук: 13. 00. 01 / Валерий Иванович Безруков. – М., 2005. – 315 с.
5. Бережнова Е.В. Прикладное исследование в педагогике: монография / Е.В. Бережнова; М-во образования Рос. Федерации, Волгогр. гос. пед. унт. – М.; Волгоград: Перемена, 2003. – 163 с.
6. Бондар В.І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів. – К.: Вересень, 1996. – 129 с.
7. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульнорейтинговою системою навчання для студентів магістратури. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
8. Висща освіта і Болонський процес. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Затверджено МОНУ / Пономарьова Г.Ф., Харківська А.А., Бабакина О.О., Отрошко Т.В., Соловйова І.І. - Харків, 2011. - 369 с.

ЮРИДИЧНА КОНСТРУКЦІЯ ДОГОВОРУ ПРО ВИКОНАННЯ ТРЕТІЙ ОСОБИ

Ляховецька М.В.,
студентка Інституту права
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна

Анотація: У даній роботі здійснено аналіз юридичної конструкції договору про виконання третій особи. Проведено порівняльну характеристику з договором на користь третьої особи. Основна увага приділена з'ясуванню характерних рис суб'єктного складу, а також статусу третьої особи в даному договорі. Крім того, виокремлено особливості, які дозволяють відмежувати договір про виконання третій особи від інших правочинів.

Ключові слова: третя особа, договір, право вимоги, переадресування виконання, інтерес.

Актуальність даної теми зумовлена тим, що юридична природа договорів про виконання третім особам є недостатньо проаналізованою як на рівні цивільного законодавства, так і в доктринальних джерелах. Відсутність чіткого окреслення правової конструкції даного виду договору спричинює проблемність його вільного використання у цивільному обороті та породжує труднощі, пов'язані з відмежуванням від інших правочинів.

Системний аналіз положень цивільного законодавства дозволяє виділити у зобов'язальних правовідносинах інших осіб, які не є суб'єктами зобов'язання – а саме третіх осіб. Останні, як правило, пов'язані або з кредитором, або з боржником певним правовим зв'язком.

Класичним варіантом зобов'язання за участю третьої особи є передбачений нормами Цивільного кодексу України договір на користь третьої особи, за яким відповідно до ч. 1 ст. 636 ЦК боржник зобов'язаний виконати свій обов'язок на користь третьої особи, яка встановлена або не встановлена у

договорі. До того ж право вимоги щодо виконання договору на користь третьої особи належить як особі, що уклала договір, так і третій особі. Без згоди третьої особи сторони не мають права розірвати договір або змінити його — з того моменту, коли така третя особа здійснила вираження наміру стосовно свого права вимоги виконання договору. Також інший порядок розірвання або внесення змін у договір може міститися у положеннях укладеного договору або в нормах закону [1].

Юридична конструкція договору про виконання третій особі є подібною до договору на користь третьої особи, проте має одну визначальну рису, яка суттєво впливає на розмежування відповідних правочинів. В силу правової природи договору про виконання третій особі, в останньої право вимоги за таким договором не виникає. Право вимоги за такими договорами виникає винятково в сторони, яка уклала договір, тому внаслідок укладення такого договору, у боржника виникає обов'язок вчинити дії або утриматися від їх вчинення, якому відповідає винятково право вимоги кредитора, як сторони, яка уклала договір [2]. Отож, за договором про виконання третій така особа фактично немає цивільно-правових засобів захисту проти несумлінного боржника.

Аналіз договору про виконання третій особі доцільно розпочати з визначення передумов його укладення. Як відомо, в основі будь-якого правовідношення лежить інтерес — або ж особи, яка безпосередньо вступає у договірні зв'язки, або ж особи щодо якої виконуються зобов'язання суб'єктів. Саме третя особа є суб'єктом, задоволення інтересів якої є правовою метою укладення договору на користь третьої особи, що в кінцевому підсумку зумовлює виникнення у неї права вимоги щодо належного виконання договору. Натомість договір про виконання третій особі може передбачати як задоволення інтересів цієї особи, так і самого кредитора.

Інтереси кредитора задовольняються в першу чергу в разі його перебування в статусі боржника перед третьою особою. Наприклад, продавець (кредитор) вказує покупцю (боржнику)

на третю особу, якій останній зобов'язаний сплатити певну грошову суму за придбану у нього річ. При цьому продавець (кредитор) за договором купівлі-продажу виступає боржником перед третьою особою за договором позики [3]. Проте варто не забувати про можливість задоволення даним договором певних інтересів третьої особи. Потреби третьої особи є змістом потреб особи, яка укладає договір, тому задоволення потреб третьої особи означає водночас і задоволення потреб сторони, яка укладає договір. Таким прикладом може бути купівля-продаж третій особі квитка в кінотеатр, морозива тощо [2].

Договір про виконання третій особі прямо не передбачений нормами цивільного законодавства, проте впливає із системного аналізу його положень. Даний правочин може бути укладено у будь-якій сфері договірних відносин – надання послуг, виконання робіт тощо. Слід зазначити, що третя особа безпосередньо не є стороною договору, її участь опосередковується вказівкою кредитора на обов'язок боржника здійснити виконання зобов'язання саме третій особі. Цивільне законодавство не містить жодних обмежень щодо правосуб'єктності таких осіб, що не виключає специфічних обмежень стосовно окремих видів договорів.

Що стосується зміни та розірвання договорів про виконання третім особам, то, необхідно, відзначити, що зміна та розірвання таких договорів здійснюється без згоди третьої особи, якій передбачалося виконання такого договору. Як відомо зміна та розірвання договорів на користь третьої особи за загальним правилом здійснюється за згодою третьої особи з моменту вираження нею наміру скористатися наданим їй правом (ч. 3 ст. 636 ЦК України). В силу специфіки такого договору третя особа не може у разі його порушення звернутися із відповідними позовами ні до сторони, яка уклала договір, ні до боржника за таким договором, оскільки правовий зв'язок третьої особи із сторонами такого договору, знаходиться поза межами договірного зобов'язання [2].

Отже, правовий аналіз конструкції договору про виконання третій особі дозволяє виокремити певні риси, які зумовлюють його відмежування зокрема від договору на користь третьої особи. Основною відмінністю є відсутність права вимоги третьої особи, а також відповідно цивільно-правових засобів захисту проти несумлінного боржника. Крім того, інтересом щодо укладення даного виду договору наділений в першу чергу кредитор, що може бути зумовлено, наприклад, перебуванням його у статусі боржника перед третьою особою. Оскільки в третьої особи відсутнє право вимоги до боржника, то вона не бере участі у зміні та розірванні відповідного договору.

Література:

1. Вавженчук С.Я. Деякі проблеми виокремлення договорів на користь контрагента та договорів на користь третіх осіб / С. Я. Вавженчук // Адвокат. – 2009. – № 11 (110). – С. 14–16
2. Кузьмич О.Я. Договір про виконання третій особі у цивільному праві України / О.Я. Кузьмич // Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України / Прикарпат. нац. ун-т ім. В.Стефаника – 2016. – № 40. – С. 75–84.
3. Цивільне право України : у 2 т. / заг. ред. проф. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького // Харків : Право. – 2009. – Т. 2 – С. 21

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФРІЛАНСУ НА РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Мельник В. Є.

студент економічного факультету

Донецький національний університет імені Василя Стуса

м. Вінниця, Україна

Науковий керівник: Панченко І. В.

канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри

менеджменту та поведінкової економіки

Донецький національний університет

імені Василя Стуса

м. Вінниця, Україна

Анотація: у статті досліджено основні показники ринку фрілансу в Україні на період пандемії COVID-19. Проаналізовано кількісну динаміку присутності фріланс-проектів на ринку праці в період карантину за найбільш поширеними напрямками. Визначено види діяльності, що набули значної популярності та спеціальності, що зазнали найбільших втрат під час карантину.

Ключові слова: фріланс, фрілансери, ринок праці, зайнятість.

На сьогоднішній день на ринку праці відбуваються активні реформації, спричинені кризовими процесами світової пандемії коронавірусу. За таких умов виникає велика необхідність у новітніх формах організації праці. Тому під час карантину активно розвивається дистанційна робота, один з видів якої має назву фріланс.

Метою роботи є аналіз основних індикаторів розвитку ринку фрілансу в Україні в умовах пандемії.

Фріланс, як відомо, це специфічний вид організації праці, при якому використовується віддалена робота з фіксованим обсягом робіт. Фрілансер – відповідно – це особа, що працює на умовах фрілансу, тобто позаштатний або самозайнятий працівник, який виконує свої трудові обов'язки переважно у дистанційному режимі [1, с. 174].

Слід зазначити, що бурхливий розвиток фрілансу останнім часом спричинений тим, що в епоху цифровізації, стають більш затребуваними працівники, які мають справу з великим масивом інформації і наданням послуг у вигляді проєктів. Особливістю є те, що працівникам не обов'язково перебувати в офісі під час виконання такої роботи. Для цього виду діяльності потрібні лише ноутбук або комп'ютер, доступ до інтернет-мережі, знання, навички і здібності працівника, а можливість працювати вдома водночас робить фріланс популярним видом безпечного і зручного заробітку в сучасних реаліях ринку праці.

Аналіз ринку фрілансу в Україні в цілому свідчить про позитивну динаміку присутності цього виду зайнятості на ринку праці. Як повідомляє видання «Економічна правда» у березні 2020 року кількість проєктів спочатку скоротилась на 10%, але вже у травні можна було спостерігати не тільки зростання в усіх відношеннях, але і фіксацію абсолютного рекорду. Так, на популярній платформі Freelancehunt кількість опублікованих фріланс-заказів у березні 2020 року становила в середньому від 3600-3800 проєктів за місяць, а в травні цей показник зріс вже до 4200-4300 замовлень [3]. Очікування кризи стало додатковим поштовхом у розвитку фрілансу. З одного боку, підприємці почали економити і замість агентств з високими цінниками стали звертатися безпосередньо до виконавців. З іншого – штат фрілансерів виріс: скорочені дизайнери, копірайтери, SMM-менеджери і маркетологи поповнили ряди "віддалених" працівників. Замовники стали частіше шукати вузькопрофільних фахівців, яких на ринку мало. Таких виконавців ефективніше залучати для роботи над конкретним проєктом. Їх зарплата може становити 2-3 тисячі доларів, а необхідність у їх послугах є не завжди [2].

Фахівці різних спеціальностей по-різному відреагували на коливання ринку. До прикладу програмісти, дизайнери, маркетологи, копірайтери майже не відчули наближення кризи. У них кількість замовлень і заробітна плата особливо не змінилися. Проте архітектори, бізнес-консультанти та фахівці аудіо-відео

монтажу відчули наслідки карантину на собі. Як приклад в лютому сукупний бюджет проєктів з категорії "Архітектура" перевищував 500 тис грн, то в квітні він зменшився до 275 тис грн. Майже вдвічі впали бюджети консалтингу: 759 тис грн у лютому, а в березні – 351 тис грн. Незначне зменшення гонорарів можна спостерігати в операторів, монтажерів, аніматорів і дикторів: 607 тис грн за лютий і 484 тис грн за квітень [2]. В супереч скорочення бюджетів, кількість замовлень майже не змінилась. Це вказує на те, що фрілансери готові братися за проєкти з меншими гонорами.

Найбільше зростання замовлень під час карантину мали розробники мобільних додатків. Фахівці з Android та iOS на початку 2020 року отримали 173 замовлень на 1,6 млн грн, а уже в травні, вони отримали 311 проєктів на суму близько 3 млн грн [2]. Причиною такого збільшення замовлень є карантин, який прискорив перехід бізнесу в онлайн. Оскільки в більшості клієнтами є власники смартфонів, а тому мобільні додатки допомагають просувати свою продукцію та послуги і є важливим і безпечним засобом комунікації.

Отже ринок фрілансу під час пандемії в Україні набув бурхливого розвитку, оскільки із введенням суворого карантину весною 2020 року значна кількість людей втратила стабільні джерела доходу, і вимушена була звернутись до альтернативних видів зайнятості, одним з яких став фріланс, зручність, безпечність та зростаюча популярність і доходність якого створюють зараз нові можливості на вітчизняному ринку праці, трансформуючи його у відповідності до глобальних тенденцій розвитку трудових відносин.

Література:

1. Тертичний О. О. Фріланс як сучасний вид трудових відносин. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. Вип. № 55, 2016. С. 172-178.
2. Коронавірус змінив ринок фрилансу: хто постраждав, хто виграв, як змінились зарплати. URL: <https://cutt.ly/PgCwI8i> (дата звернення – 09.11.2020).

3. Українська правда. Ринок українського фрілансу під час карантину піднявся до рекордних показників - дослідження. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/06/25/662255C> (дата звернення - 11.11.2020).

УДК 004.4`2

Інформаційні технології

ЗАСТОСУВАННЯ ДИНАМІЧНОГО ПРОГРАМУВАННЯ В РОЗРОБЦІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ДОРОЖНІМ ТРАФІКОМ

Михайленко А. М.

*Студент факультету інформатики
та обчислювальної техніки*

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут ім. І. Сікорського»

М. Київ, Україна

Ключові слова: *завантаженість дорожнього трафіку, динамічне програмування, закон експоненціального розподілу.*

Постановка завдання: В силу стрімкого розвитку автомобільної промисловості та значної розбудови міст, перед нами постає проблема управління дорожнім трафіком. В Україні дорожнє покриття далеке від ідеалу – в такому ж стані є і розмітка, з дорожніми знаками та світлофорами. Відповідні служби не завжди враховують дорожню обстановку, що може призвести до значних заторів, або ж до дорожньо-транспортних пригод. Для забезпечення учасників дорожнього руху, необхідно як можна оптимальніше планувати регулювання дорожнього трафіку за допомогою знаків та світлофорів. Нижче буде запропонований метод управління світлофорним регулюванням, заснований на тому, що заздалегідь відомо, за яким законом автомобілі приїжджають на те чи інше перехрестя.

Використані методи: Для дослідження було розглянуте одне з перехресть міста Київ. Ціллю дослідження було з'ясувати, за яким саме законом автомобілі під'їжджають до перехрестя зі

світлофорним регулюванням. В ході спостереження, з'ясувалось, що час між появою двох послідовних автомобілів на смузі – це випадкова величина з експоненціальним розподілом [1]. Середній час очікування нового автомобіля дорівнює $1/\lambda$. Сам же параметр λ може бути інтерпретований, як середнє число нових автомобілів на смузі за одиницю часу.

Результати дослідження: Результатами дослідження стало те, що нам відомий закон, за яким нові автомобілі з'являються на смузі для руху. Тепер же треба врахувати, що перехрестя містить чотири проїжджі частини, з, щонайменше, двома смугами руху (по одній в кожному напрямку). Саму таке перехрестя розглядалось в дослідженні законів проїзду транспортних засобів через нього.

Для вирішення проблеми планування проїзду перехрестя слід звернутись до методу, запропонованого Річардом Белманом в 40-х роках [2]. Метод динамічного програмування описує процес знаходження рішення певної задачі, шляхом вирішення задач, які є «попередніми» для неї. В нашому випадку, для вирішення задачі управління дорожнім трафіком на перехресті, цими «попередніми» задачами є знаходження середнього числа нових автомобілів на смузі, за одиницю часу. Таким чином, знаючи інтенсивність руху в кожному з напрямків, та закон, за яким дана інтенсивність змінюється, можна оптимально керувати переключенням кольору світлофорів.

Для врахування непередбачених ситуацій, таких як поломки, або аварії, слід врахувати коефіцієнт готовності перехрестя. Даних коефіцієнт розраховується на основі середнього часу вирішення проблемних ситуацій і корелює з інтенсивністю потоків.

Висновки: Запропонований метод з легкістю може інтегруватись в сучасні системи світлофорного регулювання. Це дозволить оптимально розподіляти навантаження по смугам руху в кожному з напрямків.

Як можна спостерігати, зараз світлофори дозволяють, або забороняють проїзд транспортних засобів в попутних напрямках.

Це не завжди призводить до оптимального завантаження перехрестя. Значно доцільніше врахувати інтенсивність потоку кожного з напрямків і «розвантажувати» більш інтенсивні потоки, аби не створювати затори.

В сукупності, дослідження закону появи автомобілів на перехресті, та використання методів динамічного програмування, в яких можна врахувати коефіцієнт готовності вирішення проблемних ситуацій може привести до оптимального планування дорожнього трафіку.

Література:

1. Показниковий (експоненціальний) розподіл для неперервних випадкових величин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/fitki/4tichinska_teoriya_jmovirnostej/33.htm

2. Белман Р. Динамічне програмування. — М.: Видавництво іноземної літератури, 1960.

УДК 65.011.4

Економічні науки

РОЗРОБКА КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Мізіна О.В.,

*к.е.н., доц. кафедри управління
і фінансово-економічної безпеки*

*Донецький національний технічний університет
(м. Покровськ, Україна)*

Кошовець А.С.,

*магістрант кафедри управління
і фінансово-економічної безпеки*

Анотація: в роботі досліджується сутнісна характеристика конкурентної стратегії, точки зору на її визначення, у тому числі запропоновано власне визначення. Розглянуто різні концепції щодо формування та використання конкурентних переваг. Надано сучасний погляд на розробку типології конкурентних

стратегій. Приділено увагу факторам, що обмежують можливості фірми.

Ключові слова: *стратегія, конкурентні переваги, фактори впливу, зовнішнє та внутрішнє середовище*

Для успішної діяльності кожного підприємства життєвою необхідністю є вироблення чіткої конкурентної стратегії, яка у подальшому стає базою його конкурентоздатності на обраному ринку. Тому розуміння її сутнісної характеристики стає не лише теоретичним, але й практичним питанням.

Питанням конкуренції та конкурентної стратегії присвячено дослідження багатьох іноземних та вітчизняних дослідників, але особливості українського ринку обумовлюють підвищений інтерес саме до робіт вітчизняних авторів. Серед них можна назвати праці Іванова Ю.Б., Куденко Н.В. та інших [1,2]

Слід нагадати, що проблема економічного суперництва в її окремих аспектах розглядалась навіть на ранніх етапах розвитку наукової думки. Наприклад, робота Адама Сміта «Дослідження про природу і причини багатства народів» взагалі вважається відправною точкою в теорії конкуренції. В роботі він формулює основну функцію конкуренції, яка реалізується за допомогою «невидимої руки», яка «спрямовує» дії учасників ринку для досягнення найбільшого блага для всіх.

Що стосується поняття стратегія підприємства чи фірми, то тут існує достатня множина визначень: від «системи організаційно-економічних заходів для досягнення довгострокових цілей підприємства» до «обґрунтування перспективних орієнтирів діяльності підприємства на основі оцінювання його потенційних можливостей і прогнозування розвитку зовнішнього середовища» та «генерального напрямку розвитку підприємства, який забезпечує узгодження його цілей і можливостей та інтересів усіх суб'єктів»

Науковці пропонують різноманітні тлумачення поняття «конкурентна стратегія». Наприклад, Азоев Г.Л. розуміє під нею «план дій організації, спрямований на досягнення успіху в конкурентній боротьбі на певному ринку» [3], а відомий автор

робіт із стратегічного управління І. Ансофф вказує, що це «стратегія, що концентрується на діях і підходах, які пов'язані із управлінням та спрямовані на забезпечення успішної діяльності в одній специфічній сфері бізнесу (стратегічній зоні)» [4]. Тобто ці та ряд інших авторів у своїх поглядах спираються на те, що стратегія розробляється для певного виду діяльності (ринку, сегменту, сфери бізнесу), метою при цьому є розвиток конкурентних переваг та забезпечення успіху в конкурентній боротьбі.

Деякі автори розглядають стратегію, як базу формування конкурентних переваг лише з точки зору виготовлення конкурентоспроможної продукції або як спосіб довгострокової поведінки в умовах конкуренції, що є обмеженим підходом. За думкою, викладеною в роботі [5], це оминає торгові організації, підприємства зі сфери надання послуг й тому подібні.

Слід підкреслити, що всі автори згодні з тим, що конкурентна стратегія базується на використанні конкурентних переваг: внутрішніх (за М. Портером вони в основному визначаються можливістю забезпечити найнижчі витрати) або зовнішніх (які ґрунтуються, більш за все, на відмітних властивостях товару).

При виробленні конкурентної стратегії важливим аспектом є врахування фактору впливу зовнішнього середовища, оскільки цей фактор найбільш мінливий та найменш контрольований. Зовнішнє середовище, втіленням якого є діючі та потенційні учасники ринку, конкуренти та інші, значною мірою може вплинути на ефективність конкурентної стратегії. Тому безчасного та адекватного реагування на цей вплив взагалі не може йти мова про формування конкурентної стратегії.

Саме тому, найбільш доцільно використовувати наступне визначення поняття конкурентна стратегія – комплекс рішень та дій, спрямованих на утримання досить високого, порівняно із конкурентами, рівня конкурентних переваг у відповідність із поставленими стратегічними цілями, із обов'язковим врахуванням впливу зовнішнього середовища та вчасного та чіткого реагування на зміну ринкового оточення.

Окремим питанням є сучасний погляд на розробку типології конкурентних стратегій. Перш ніж обрати конкретну стратегію, необхідно провести ситуаційний аналіз, що включає аналітичний огляд поточного стану підприємства на ринку, відомості про гравців ринку та їх дії, можливі ризики, сильні та слабкі сторони підприємства у сполученні з можливостями, які надає зовнішнє середовище й т. інше. З різними умовами співвідносяться різні конкурентні стратегії. Традиційними широковідомими конкурентними стратегіями вважають авторитарну (метою є утримання лідерських позицій на більшій частині ринку), сегментаційну (мета – лідерські позиції на визначеній частці ринку), адаптивну (мета – лідерство на локальному ринку за рахунок негайного задоволення потреб покупців) та стратегію інновацій (мета – лідерство у виробництві інноваційної продукції). Але розвиток технологій та сучасний ринковий простір надають нові можливості забезпечення лідерських позицій. Саме тому все більше число дослідників починають виділяти інші сучасні типи конкурентних стратегій. Серед найбільш відомих можна назвати брендову (метою якої є лідерство в свідомості споживачів), інформаційну (мета – лідерство в наявності та використанні інформаційних, перш за все веб-, ресурсів), сервісну (мета – лідерство в частині надання додаткових послуг), логістичну (мета – лідерство в області використання каналів розподілу ресурсів) та інші.

Саме визначена та встановлена стратегічна мета дозволяє окреслити, досягнення якого результату докорінно змінить положення фірми на ринку та забезпечить його стійке положення й успіх у проведенні конкурентної боротьби.

При розробці конкурентної стратегії загалом виокремлюють два основних підходи – орієнтацію на ринок або ресурсну орієнтацію. Ці підходи визначають на чому буде зосереджувати увагу керівництво фірми. Орієнтація на ринок визначається привабливістю галузі та конкурентним положенням фірми в галузі. Тобто основну увагу будуть привертати можливості

використання таких конкурентних переваг, як обраний споживчий ринковий сегмент, ступінь інтеграції та диверсифікації, позиціонування фірми на ринку і т.д.

При ресурсному підході конкурентні переваги шукають, перш за все, у використанні ресурсів підприємства, у тому числі інтелектуальних, якісному управлінні ними, здатності їх комбінування, причому до уваги слід брати й часовий фактор, тобто необхідність діяти швидше конкурентів.

Загально відомо, що при розробці конкурентної стратегії слід враховувати фактори, що обмежують можливості фірми. На даний час у якості таких обмежень найчастіше розглядаються зовнішні фактори, пов'язані з можливостями та загрозами, що існують в галузі, та внутрішні фактори, які втілюються в перевагах та слабкостях самої фірми. Але сучасна теорія менеджменту свідчить, що важливим зовнішнім фактором можуть бути соціальні очікування, так само, як внутрішнім фактором – індивідуальні цінності ключових виконавців. Ці фактори включають мотиваційну складову. Так, набір індивідуальних цінностей враховує запити вищого керівництва та працівників компанії, які реалізують стратегію. А у поєднанні з існуючими перевагами та слабкостями конкретної фірми вони можуть обмежувати вибір стратегії.

Таким чином, вибір конкурентної стратегії повинен ґрунтуватися на чіткій концепції розвитку підприємства при аналізі ряду ключових факторів. Особливий вплив на прийняття стратегічних рішень фірми має діяльність конкурентів – прямих та потенційних. Враховуючі, що дані стосовно конкурентів неможливо отримати в повному обсязі, аналітичне дослідження щодо них слід будувати за схемою, запропонованою М. Портером, яка базується на наступних моментах: мета на майбутнє; поточні стратегії; уявлення про себе; можливості.

Література:

1. Іванов Ю.Б. Теоретичні основи конкурентної стратегії підприємства: Монографія / Ю.Б. Іванов та ін.; За заг. ред. Ю.Б. Іванова; ХНЕУ. - Х.: ВД «ІНЖЕК», 2006 - 383 с.

2. Куденко Н.В. Маркетингові стратегії фірми: Монографія. - К.: КНЕУ, 2002. – 245 с.

3. Азоев Г.Л. Конкуренция: анализ, стратегия и практика. - М.: ЦЭИМ, 2001.- 207с.

4. Ансофф И. Стратегическое управление / И.Ансофф; пер.с англ.; под ред. Л.И. Евенко. - М.: Экономика, 1989.- 519с.

5. Ю.І. Кулиняк. Проблеми визначення сутності конкурентної стратегії організації. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/12865/1/016_Problem%20viznachenn_87_95_714.pdf

УДК 882

Філологічні науки

ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ЛІТЕРАТУРИ НА РОЗВИТОК І ВИХОВАННЯ СУЧАСНОГО МОЛОДОГО ПОКОЛІННЯ

Мірошніченко Л.В.,

кандидат філологічних наук,

Дніпропетровський державний університет

внутрішніх справ

Максимов О. М.,

студент юридичного факультету

Дніпропетровський державний університет

внутрішніх справ

Дніпро, Україна

У сучасному світі, як ніколи, постає глобальна проблема розвитку молодого покоління, адже умови отримання освіти змінилися останнім часом (на жаль, не у кращий бік). Дистанційне навчання не дає можливості живому спілкуванню, а відтак кожна людина усамітнюється в цьому суспільстві, що призведе з часом до погіршення умов комунікації.

Як відомо, книга – це джерело знань, отже, вона є одним із засобів розвитку людини. Наразі, в епоху двадцять першого століття спостерігається проблема небажання молодого покоління

приділяти час для читання будь-якої літератури, в тому числі й історично художньої. Як відомо, ця проблема виникла разом з появою «гаджетів», зокрема комп'ютерів та телефонів. Молодому поколінню цікавіше спілкуватися з друзями в інтернет мережі, аніж прочитати книжку, в якій глибоко розкрита тема та ідея будь-якого твору, а при зустрічі це можна обговорити під час «живого», а не віртуального спілкування, або у школі на уроках, перервах чи у вільний від занять час. На нашу думку, варто замислитися сучасному молодому поколінню над перевагою щодо прочитання історичної художньої літератури, яка допоможе краще вивчити історію держави, сприятиме розвитку логічного мислення, а найголовніше – покращить спілкування людей в суспільстві. Читання історичної та художньої літератури дає змогу «вбити двох зайців одним пострілом», по-перше, це допоможе краще виражати власні думки та поповнювати словниковий запас, по-друге, запобігати розвитку хвороби Альцгеймера, яка на жаль, все частіше з'являється саме серед сучасного покоління, по-третє, розвиваються розумові та комунікативні здібності. Одна з найбільших проблем небажання читати художню або історичну літературу сучасним молодим поколінням є відсутність в шкільній програмі вивчення дійсно цікавих творів, які б відповідали потребам молоді. Авторам підручників варто переглянути це питання і оновити список художньої літератури для прочитання, вона має бути зрозумілою, цікавою і доступною для сучасного читача. На нашу думку, доречним було б вивчення та ознайомлення з творчість різних українських письменників, а саме: П. Загребельного, Є. Кононенко, Марії Матіос, Г. Тарасюк, О. Забужко, С. Зінченко та ін.

Любов до книги має прищеплюватися не тільки в загальноосвітніх навчальних закладах. На думку дослідниці Яніни Данильченко, у статті «Чому діти не люблять читати і як прищепити любов до книги», саме батьки є однією з цих причин, бо «якщо батьки не читають друкованих чи електронних книг, то нема чому дивуватися, що дитина не цікавиться читанням. Іншими словами, батьківський приклад має велике значення, хоча

в нечитаючих сім'ях іноді зустрічаються читаючі діти, але таке явище спостерігається рідко» [1].

Досліджуючи проблему комунікації людей в сучасному світі та отримання освіти серед сучасної молоді, варто замислитися над шляхами її вирішення. Актуальним завданням, на думку Н.В. Примас, для викладачів на сьогодні є «літературне виховання мистецтвом художнього слова, яке і є одним з основних завдань сучасного навчально-виховного процесу» [2].

Література:

1. Данильченко Яніна «Чому діти не люблять читати і як прищепити любов до книги?» / URL: <https://gre4ka.info/zhytia/41686-chomu-dity-ne-liubliat-chytaty-i-iak-pryshchepyty-liubov-do-knyhy>

2. Приймас Н.В. «Мистецтво художнього слова як джерело формування та розвитку особистості» / url: <https://nv-kogri.ucoz.ua/vupysk1/Pryimas.htm>

УДК 81`25

Філологічні науки

ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧО-ПРАВОВИЙ РОЗСЛІД ЮРИДИЧНОЇ КАТЕГОРІЇ «ЧАС ВІДПОЧИНКУ»

(на прикладі України та трьох німецькомовних країн)

Могила К.О.,

студентка катедри
германської філології та перекладу
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна

Анотація: розвідку присвячено вивченню розбіжностей та подібностей назв окремих категорій трудового права в Україні, Німеччині, Австрії та Швейцарії. Вона провадиться на лінгвістично-правовій площині, що уможливорює розмежування назв вивчуваних категорій в окремих країнах.

Ключові слова: переклад юридичних термінів, трудове право, час відпочинку, ономазіологія.

Запропонований розсліd є спробою зіставити окремі категорії трудового права, гіперонімом до яких є словосполука *час відпочинку*. Мовиться передусім про такі виучувані категорії (відповідно до українського законодавства): (1) *перерва для відпочинку й харчування*, (2) *вихідні дні*, (3) *відпустка*, (4) *святкові й неробочі дні*.

Для здійснення цієї розвідки із 11 відповідних законів було виокремлено та проаналізовано терміни, що мають причетність до гіпероніма *час відпочинку*. Необхідно зауважити, що під час перекладу назв відповідних законів та досліджуваних у них термінів до уваги були взяті їхні лексико-семантичні та структурні особливості.

Зіставивши витяги з окремих статей досліджуваних нормативно-правових актів німецькомовних країн (Німеччини, Австрії та Швейцарії) та України, можна зауважити, що кожна з них має особливості щодо часу відпочинку. Мовиться не лише про суттєві відмінності у їхньому правовому регламентуванні, але й про ономасіологічні розбіжності, тобто ті, що стосуються до термінологічного найменування юридичних категорій.

Першою виучуваною категорією цієї розвідки є *перерва для відпочинку*. У «Кодексі законів про працю України» (далі – КЗпП) [1] її повною назвою є *перерва для відпочинку та харчування* (ст. 66, КЗпП). Як у Німеччині, так і в Австрії та Швейцарії існують окремі нормативно-правові акти для правового регламентування перерви під час роботи. Зокрема в німецькому «Законі про робочий час» (нім. «Arbeitszeitgesetz») ця категорія має назву *перерви для відпочинку* (нім. «Ruhepausen») (Глава 2, ст. 4) [2]. Таке ж саме найменування можна побачити і в австрійському «Законі про робочий час» (нім. «Arbeitszeitgesetz») (Глава 3, ст. 11, п. 1–6) [3]. У Швейцарському «Законі про працю» (нім. «Arbeitsgesetz») ця категорія називається *перерви* (нім. «Pausen») (Глава 3, ст. 15) [4]. Цікавою заувагою стане те, що в Україні (ст. 66) [1] та в Німеччині (Глава 1, ст. 2, п. 1) [2] перерва не входить до робочого часу, а в Австрії (Глава 3, ст. 11, п. 6) [3] та Швейцарії (Глава 3, ст. 15, п. 2) [4] – входить.

Під час порівнювання юридичної категорії **вихідні дні** в чотирьох згаданих вище країнах можна простежити суттєві відмінності в її найменуванні. У КЗпП, наприклад, використовується відповідно назва **вихідні дні** (ст. 67) [1], коли в німецькому «Законі про робочий час» – **відпочинок у неділю та в святкові дні** (нім. «Sonn- und Feiertagsruhe») (Глава 3, ст. 9) [2]. В Австрії («Закон про відпочинок від роботи», нім. («Arbeitsruhegesetz» (Глава 2, ст. 3)) ця категорія йменується як **відпочинок у вихідні дні** (нім. «Wochenendruhe») [5]. Вартою уваги є термінологічна словосполучка, що використовується у швейцарському законодавстві, зокрема «Freier Sonntag», тобто **вільна неділя** (Глава 3, ст.20) [4], якщо перекладати дослівно, що можна вважати своєрідним виявом психологічної етноспецифіки швайцарців на рівні державного законодавства.

Категорія **відпустка** в КЗпП має назву **щорічні відпустки** (ст. 74) [1]. У німецькому «Федеральному законі про відпустку» (нім. «Bundesurlaubsgesetz») (ст. 1) [6] та австрійському «Законі про відпустку» (нім. «Urlaubsgesetz») (Глава 1, ст. 2) [7] категорія має ідентичну назву – **право на відпустку** (нім. «Urlaubsanspruch»). У Швейцарії цю категорію регламентує «Федеральний закон про доповнення до Швейцарського цивільного кодексу (П'ята частина: Обов'язкове право)» (нім. «Bundesgesetz betreffend die Ergänzung des Schweizerischen Zivilgesetzbuches (Fünfter Teil: Obligationenrecht)») та вона має найменування **відпустка** (нім. «Ferien») (Глава 2, ст. 329а) [8], однак лексема є відмінною від тієї, що міститься в німецькому та австрійському законах. Оскільки в німецькій мові лексема *Ferien* має два значення, тому й в українській мові існує два лексичних еквіваленти: *канікули* (напр., *шкільні*) та *відпустка*. Також варто зауважити, що згідно з статтею 75 КЗпП України щорічна відпустка триває не менше від 24 *календарних днів* [1]. У німецькому законодавстві – не менше 24 *робочих днів* (ст. 3, п. 1) і при цьому робочим днем вважається кожен календарний день окрім неділі та свят, що передбачені

законом (ст. 3, п. 2) [6]. Австрійський закон передбачає, що відпустка триває 30 *робочих днів*, якщо працівник працює менше 25 років, а, відповідно, після 25 року роботи відпустка триває 36 *робочих днів* (Глава 1, ст. 2, п. 1) [7]. У Швейцарії тривалість відпустки на законодавчому рівні вимірюється не календарними чи робочими днями, а *тижнями* й триває щонайменше 4 тижні, а для працівників віком до 20 років – щонайменше 5 тижнів (Глава 2, ст. 329а, п. 1) [8].

Категорія *святкові й неробочі дні* в КЗпП (ст. 73) [1] відрізняється своєю назвою від тих найменувань, що їх містять проаналізовані закони інших згаданих у цій статті країн. Зокрема в німецькому «Законі про неділі та святкові дні (Закон про святкові дні)» (нім. «Gesetz über die Sonntage und Feiertage (Feiertagsgesetz)») ця категорія має назву *неділя та святкові дні* (нім. «Sonntag und Feiertage») (ст. 1–2) [9]. Окрім того, у німецькому законодавстві розрізняють *законні святкові дні* (нім. «gesetzliche Feiertage») та *церковні святкові дні* (нім. «kirchliche Feiertage») (ст. 1–2) [9]. Австрійський «Закон про відпочинок у святкові дні» (нім. «Feiertagsruhegesetz») містить словосполучку *святкові дні* (нім. «Feiertage») (ст. 1, п. 1) [10]. У швейцарському «Законі про дні відпочинку» (нім. «Ruhetaggesetz») використовується сполучка *державні дні відпочинку* (нім. «öffentliche Ruhetage») та передбачається поділ на *великі святкові дні (свята)* (нім. «hohe Feiertage») та *святкові дні (свята)* (нім. «Feiertage») (ст. 3, п. 3.1) [11].

Отже, проаналізувавши та зіставивши прояви реалізації юридичної категорії, що стосується до часу відпочинку в Україні, Німеччині, Австрії та Швейцарії, можна дійти висновку, що в кожній державі вона є унікальною та значно залежить від специфіки окремої нації. Йдеться не лише про значущу різницю у їхньому правовому регламентуванні, але й про ономасіологічні відмінності, тобто ті, що стосуються до термінологічного найменування юридичних категорій. Перспективні розвідки необхідно присвятити вивченню психолінгвістичної специфіки юридичних термінів.

Література:

1. Кодекс законів про працю України : закон України від 10.12.1971. № 322-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32208>
2. Arbeitszeitgesetz (ArbZG) [Електронний ресурс] // Bundestag. – 06.06.1994. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.gesetze-im-internet.de/arbzg/BJNR117100994.html>
3. Arbeitszeitgesetz (Österreich) [Електронний ресурс]. – 11.12.1969. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.jusline.at/gesetz/azg>
4. Arbeitsgesetz [Електронний ресурс]. – 13.03.1964. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/19640049/index.html#id-3-1>
5. Arbeitsruhegesetz [Електронний ресурс]. – 03.02.1983. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.jusline.at/gesetz/arg>
6. Bundesurlaubsgesetz [Електронний ресурс]. – 08.01.1963. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.gesetze-im-internet.de/burlg/BUrlG.pdf>
7. Urlaubsgesetz [Електронний ресурс]. – 07.07.1976. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.jusline.at/gesetz/urlaubsg>
8. Bundesgesetz betreffend die Ergänzung des Schweizerischen Zivilgesetzbuches (Fünfter Teil: Obligationenrecht) [Електронний ресурс]. – 30.03.1911. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.admin.ch/opc/de/classified-compilation/19110009/index.html>.
9. Gesetz über die Sonntage und Feiertage [Електронний ресурс]. – 08.05.1995. – Режим доступу до ресурсу: http://gaa.baden-wuerttemberg.de/servlet/is/16487/1_3_1.pdf
10. Feiertagsruhegesetz [Електронний ресурс]. – 1957. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.jusline.at/gesetz/fttg>
11. Ruhetaggesetz [Електронний ресурс]. – 18.05.2014. – Режим доступу до ресурсу: https://bgs.so.ch/app/de/texts_of_law/512.41

МІЖНАРОДНІ МЕДІА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ МОЛОДІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Олішевська М.М.,

журналістка

Малої академії літератури
та журналістики «ЮНЕСКО»

м. Івано-Франківськ, Україна

Анотація: міжнародні медіа як чинник формування молоді в умовах пандемії є нагальною темою для вивчення. Розвиток пандемії коронавірусу становить загрозу подальшому розвитку живого спілкування та усних джерел інформації. Попри велику кількість інформації на цю тему, її варто розглянути більш детально, себто подивитися на вплив міжнародних медіа під кутом щоденного отримання інформації, яка, часто-густо, надходить до молодого суспільства за допомогою міжнародних медіа. Де міжнародні ЗМІ замінюють молодому суспільству звичне спілкування, тим самим набираючи обертів, формуючи думку. Через вище вказані аспекти варто зазначити, що перенасичення інформаційного простору в умовах пандемії, а також різнобарвність та відкритість доступу до інформації з будь-якої точки світу призводить до так званого соціального голодування. А тому живе спілкування втрачає пріоритетність у порівнянні з гаджетами тощо. Отже, потрібно замінити кількісну інформацію подану міжнародними ЗМІ на якісну, це можна зробити вводячи у дію фахові аналітичні центри з фільтруванням та спрощенням поданої інформації до інформаційного простору з метою формування здорового молодого ерудованого суспільства.

Ключові слова: засоби масової інформації, пандемія, молодь, свідомість, карантин.

На початку ХХ-го століття медіа-сфера почала активно розвиватися та популяризуватися у сучасному середовищі. Дослідження впливу міжнародних медіа на свідомість сучасної молоді під час пандемії завжди було актуальною темою для

науковців, вчених, аналітиків. Схожу тему розглядали: Городецька О.[8], Сухорукова А.В.[9], Д. А. Крат[10], Карлова В.В.[11], Т.В. Бабіч[12] та інші. З-поміж періодичних видань по цій тематиці актуальною є інформація в аналітичних матеріалах, що публікуються на інтернет-сайтах «Українська правда»[6], «Deutsche Welle»[7] та інші. Дослідження у США ,показало , що 80% молоді вважають, що ЗМІ є головним джерелом інформації для розуміння дій та життя ,керуючих державою особистостей, себто президента країни тощо[3]. З появою новітніх технологій з'явилася діджитал-сфера, яка надалі почала також впливати на формування думок сучасної молоді, цей вплив чітко простежується у час пандемії. Німецький соціолог Н.Луман зауважив, що все, що сучасна людина дізнається про світ та міжнародну ситуацію навколо себе-є характерним для засобів масової інформації.

Карантин позбавив молодь можливості користуватися багатьма звичними ЗМІ і це сильно вплинуло на формування особистостей нового покоління. Таким чином, міжнародні медіа популяризувалися у колі молоді. Проблеми з виходом із карантину можуть бути і у людей, які із задоволенням перебували на карантині і у тих, хто чекає його завершення. Їм варто розтягнути вихід із карантину у часі[4].Та при виході приділити одразу час собі та здоров'ю, а не живому спілкуванню. Проте, попри це через деякий час все ж, варто буде перейти на реальне спілкування, адже це сприяє хорошему настрою та чудовому психологічному стану[4].

Під час складного карантинного періоду ми щодня отримуємо інформацію від преси. І не завжди вона є правдивою. Не маючи змоги перевірити правдивість цієї інформації наш мозок сприймає її на 100% остаточною .[1] А насправді більшість інформації преси - це просто жовтий чи вірусний піар, розповсюджений за допомогою засобів масової інформації. Близько 75% підлітків наразі мають мобільні телефони та 22% заходять на свій улюблений сайт міжнародних ЗМІ близько 10 разів , більше половини відвідують його щоденно не менше ніж 1 раз на день[3].

Важливо зрозуміти, що карантин несе у собі три головні проблеми: ситуація із самим коронавірусом, паніка через вірус, соціально - економічна криза[2].

Тож, наразі, всю інформацію від навколишнього світу ми отримуємо дистанційно. Під час традиційного спілкування інформація, яку ми отримуємо дуже впливає на нас. Відповідно під час дистанційного спілкування зазвичай відбувається дещо схоже:

-Вплив інформації на саму думку залишається

Адже, головна цінність спілкування-«комунікація», яку у себе включає: мовлення, реальне, безпосереднє, опосередковане, міжособистісне, офіційне, неофіційне, безпосереднє усне вербальне, через екрани гаджетів спілкування [5]

З цього можна винести наступне, що ЗМІ починають впливати на людей ще з зовсім раннього віку, тому варто вивчати та розглядати цю тему завжди. Отже, психологія людини здатна змінювати соціальні чинники, а це означає, що може формувати світогляд і сприйняття навколишньої ситуації[1].

Отже, з вище наведеного можна висновувати наступне:

- Варто позбутися інформаційно-переповнених ЗМІ та замінити їх на якісну, фільтровану та спрощену інформацію, яка буде кращою для сприйняття, що дуже важливо для молодого покоління.
- Звести до мінімуму новин побудованих на «жовтому», «чорному» чи «вірусному» піарі, адже це погано впливає на загальну інформацію отриману від міжнародних ЗМІ.
- Зменшити кількість інформації, де передозування інформації, адже це може впливати на її погане сприйняття, що погіршує рівень розуміння ЗМІ.

Література:

1. vlodarka-rda.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2488:2015-02-18-09-18-31&catid=66:2012-03-20-14-19-23-&Itemid=970

2.http://tvoemisto.tv/exclusive/vyyty_zi_shtormu_yak_pryborkaty_koronavirusnu_kryzu_107587.html

3. https://uk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%BF%D0%B-B%D0%B8%D0%B2_%D0%97%D0%9C%D0%86_%D0%BD%D-0%B0_%D1%81%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB-%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8E_%D0%-B4%D1%96%D1%82%D0%B5%D0%B9_%D1%82%D0%B0_%D-0%BF%D1%96%D0%B4%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%BA%D1%96%D0%B2
4. https://zaxid.net/ne_takiy_strashniy_sovid_yak_lyudina_natov-pu_n1502575/amp
5. <https://www.slideshare.net/ikalatovcka/ss-45356000>
6. <https://www.pravda.com.ua/columns/2020/05/25/7253033/>
7. <https://www.dw.com/uk/koronavirus-vidbyvsia-na-psykhitsi-zhyteliv-nimechchyny/a-55565908>
8. file:///C:/Users/ACER/Downloads/Npd_2018_3_37.pdf
9. <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/217-00/17%20-%20Suhorukova.pdf?sequence=1>
10. [file:///C:/Users/ACER/Downloads/Nchnpu_012_2016_4_34-%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/ACER/Downloads/Nchnpu_012_2016_4_34-%20(3).pdf)
11. <http://academy.gov.ua/ej/ej6/txts/07kvvunc.htm>
12. https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiR-8qWmontAhUtBxAIHZezC7oQFj-AGegQIBRAC&url=http%3A%2F%2Fwww.kntu.kr.ua%2Fdoc%2-Fzb_10_2%2Fstat_10_2%2F31.doc&usg=AOvVaw26vCYIdj4qW-x9hYhqZHuC

МОРФОЛОГІЧНІ ЗМІНИ ОРГАНІВ ЖІНОЧОЇ РЕПРОДУКТИВНОЇ СИСТЕМИ ЗА УМОВ ВПЛИВУ ОПІОЇДІВ

Подолук М. В.

*асистент кафедри нормальної анатомії
Львівський національний медичний
університет імені Данила Галицького
м. Львів, Україна*

Анотація: Тяжкість захворюваності та смертності від опіоїдної епідемії у цілому світі є надзвичайно складною проблемою та в значній мірі лягає на жінок репродуктивного віку. Незважаючи на те, що в медичній практиці приділяється велика увага проблематиці вивчення функціональних, метаболічних і психопатологічних порушень на фоні тривалого вживання наркотичних речовин, дотепер практично відсутні дані морфологічних досліджень, на основі яких можна отримати ґрунтовну відповідь на динаміку змін в органах репродуктивної системи.

Ключові слова: репродуктивна система, структура, орган, експеримент, опіоїд,

Впродовж останніх десятиліть динамічно зростає кількість осіб змушених впродовж тривалого часу вживати наркотичні анальгетики. Часто це пов'язано з необхідністю зменшення больового синдрому, особливо у військово-польовій хірургії, онкології, травматології, стоматології. Проте дана закономірність спостерігається і серед осіб молодого та працездатного віку, що не обумовлена лікувальними цілями. Тому не викликають подиву дані поширеності захворювань наркологічного профілю в Україні, що становить близько одного мільйона осіб [1, с.145]. Міжнародна література повідомляє про значну тенденцію до поступового зниження народжуваності у всьому світі протягом останніх п'яти десятиліть [2, с.63; 3, с.4], тому велика увага приділяється виявленню факторів ризику, що піддаються впливу середовища та способу життя, які впливають

на репродуктивну функцію. Згубна роль неправильного способу життя на благополуччя людини, насамперед шкідливі звички, включаючи наркотики, є основним джерелом факторів ризику. Незважаючи на добре охарактеризований вплив на інші сфери здоров'я людини та докази того, що споживання наркотиків, які викликають залежність під час вагітності створює реальні ризики для плоду та новонароджених, вплив на репродуктивну функцію жінки є недостатньо дослідженим. В останні роки науковці надають значну увагу вивченню впливу екзогенних чинників на морфологію та функції органів жіночої статеві системи, зокрема вплив куріння, алкоголю та медикаментів, в тому числі наркотичних анальгетиків – опіоїдів [4, с.563; 5, с.1705; 6, с.265]. Звідси випливає не менш важливе питання, що пов'язане з безпліддям трубного характеру, яке є найпоширенішою причиною жіночого безпліддя [7, с.1]. Загалом, вивчення дії наркотичних середників на організм людини є актуальним впродовж тисячоліть. У Месопотамії опій застосовували в якості заспокійливого та знеболювального засобу, стародавні греки - для смертної кари, щоб зменшити страждання засуджених до страти [8, с.310]. Щодо впливу на репродуктивну систему, в закордонній літературі зустрічаються перші дані про вплив героїну на менструальний цикл жінки [9, с.156], вплив морфіну на структуру яєчників [10, с.2], на матку вагітних щурів [11, с.112], скоротливу активність міометрію під впливом опіоїдів [12, с.370], скоротливість вагітної та невагітної матки під впливом опіоїдів [13, с.14]. Результати досліджень свідчать про порушення менструального циклу або виникнення аменореї, утворення кист у яєчниках, поліморфну запальну інфільтрацію з ділянками апоптозу клітин та стаз крові у судинах як в ендометрії, так і в міометрії, аномальне накопичення крові в судинах зумовлене порушенням венозного відтоку з тканини. Оскільки перевантаження капілярної системи матки пов'язане з розвитком венозного набряку то запальна інфільтрація та набряк викликають несприятливий вплив на імплантацію ембріону в стінку матки. Крім цього науковці спостерігали зниження

скоротливої активності міометрію, у вагітних самок щурів.

Експериментально підтверджено глибокі зміни в стінках матки та маткових труб самок лабораторних білих щурів за впливу опіюду – налбуфіну [14, с.64; 15, с. 43]. На мікро-та ультраструктурному рівні при двотижневому введення опіюду дослідники виявляли структурні зміни усіх оболонок стінки матки та маткових залоз, розлади мікроциркуляції як в рогах, так і в шийці матки, інфільтровану нейтрофілами та лімфоцитами власну пластинку слизової оболонки. У внутрішньоматковій частині маткової труби спостерігали набряк слизової оболонки, згладження складок та локальну десквамація епітелію. Судини мікроциркуляторного русла слизової та серозної оболонок заповнені еритроцитарно-лейкоцитарними агрегатами, що прилягали до стінки ендотелію. Подекуди відзначали перичелюлярний набряк. Основна речовина сполучної тканини навколо гіперемованих судин дещо набухла, інфільтрована лімфоцитами. Через чотири тижні введення налбуфіну спостерігалися гіперпластичні процеси у епітелії слизової оболонки та маткових залозах, збільшення ділянок ендометрію, міометрію стінок та шийки матки, лізис ядер гладких міоцитів, фрагментацію та розпад оболонки клітин. У матковій трубі - набряк слизової оболонки, відшарування епітелію від власної пластинки, залишки клітинного детриту у просвіті труби. Через 6 тижнів введення налбуфіну виявляли некротичні зміни гладких міоцитів матки, адгезію еритроцитів до ендотелію артеріол, епітеліоцити ендометрію перебували у стані вакуольної дистрофії або з ознаками некрозу, мікрокісти, що утворилися з мітохондрій, потовщені сполучнотканинні прошарки між пучками гладких міоцитів міометрію. У слизовій оболонці маткової труби спостерігали розширення просвіту судин мікроциркуляторного русла та заповнення їх просвіту плазмою крові, ділянки в яких базальні клітини відсутні, війкові та секреторні клітини зміненої форми. Слизова оболонка маткової труби неоднакової товщини. У судинах власної пластинки слизової

оболонки дрібні вени та венули, а в дещо меншій мірі, артерії та артеріоли гіперемовані, переповнені еритроцитами.

Підсумовуючи вказане, можна виділити вплив наркотичних речовин на організм людини як серйозну соціально-медичну проблему. Загальні або локальні зміни репродуктивної системи під впливом наркотиків становлять загрозу для репродуктивного потенціалу населення. Фахова література містить малу кількість даних щодо динаміки розвитку структурних змін органів жіночої репродуктивної системи за умов хронічного впливу опіоїдів, тому дослідження структурної організації має потенційно велике значення у практиці акушер-гінекологів та репродуктологів, а також для розробки нових клінічних підходів та методів діагностики, лікування і профілактики при патології репродуктивної системи.

Література:

1. Підвальна У, Джура О, Матешук-Вацеба Л. Морфологічні зміни судинної оболонки очного яблука за умов тривалого впливу наркотичних анальгетиків. *Мир медицины и биологии*, 2017; 3(61): 142-145.
2. Rodriguez-Purata J, Polyzos N. The endometrium during and after ovarian hyperstimulation and the role of segmentation of infertility treatment. *Best Pract Res Clin Endocrinol Metab*. 2018; 33(1): 61-75. doi: 10.1016/j.beem.2018.09.003
3. Cong J, Li P, Zheng L, Tan J. Prevalence and risk factors of infertility at a rural site of Northern China. *PloS One*. 2016; 11(5): 1-11. doi:10.1371/journal.pone.0155563.
4. Kolodny A, Courtwright D, Hwang C, Kreiner P, Eadie J, Clark T, Alexander G. The prescription opioid and heroin crisis: a public health approach to an epidemic of addiction. *Annu Rev Public Health*. 2015; 36: 559-574. <https://doi.org/10.1146/annurev-publhealth-031914-122957>, 1
5. Richardson E, Bedson J, Chen Y, Lacey R, Dunn K. Increased risk of reproductive dysfunction in women prescribed long-term opioids for musculoskeletal pain: A matched cohort study in the Clinical Practice Research Datalink. *Eur J Pain*. 2018; 22(9): 1701-1708. doi: 10.1002/ejp.1256

6. Alderman M, Yoder N, Taylor H. The Systemic Effects of Endometriosis. *Semin Reprod Med.* 2017; 35(3): 263-270. doi:10.1055/s-0037-1603582.

7. Yuan L, Jingying H, Xiujuan C, Chengying L, Xiaochen H, Xiumei X, Zihua C. Predictive value of a modified classification of fallopian tube status on prognosis of tubal factor infertility after laparoscopic surgery. *Medicine*, 2019;98(13):1-6.

8. Gontijo B, Bittencourt FV, Lourenço LFS. [Skin manifestations of illicit drug use]. *An Bras Dermatol.* 2006;81(4):307-317. doi:10.1590/s0365-05962006000400002.

9. Gauden E, Littlefield D, Putoff O, Seivert A. Menstrual abnormalities associated with heroin addiction. *Am J Obstet Gynecol.* 1964; 90: 155-160. doi: 10.1016/0002-9378(64)90475-2.

10. Karami M, Darban Fooladi M, Jalali Nadoushan M, Lakzaei F. Ovarian Polycystic Induction with Morphine in Wistar Rat. *Journal of Basic and Clinical Pathophysiology.* 2014;3(1):1-6. doi: 10.22070/JBCP.2015.158.

11. Dehghan M, Jafarpour M, Mahmoudian A. The effect of morphine administration on structure and ultrastructure of uterus in pregnant mice. *Iranian Journal of Reproductive Medicine.* 2010;8(3):111-118.

12. Kayacan N, Ertugrul F, Arici G, Karsli B, Akar M, Erman M. In vitro effects of opioids on pregnant uterine muscle. *Adv Ther.* 2007;24(2):368-375. doi: 10.1007/BF02849906.

13. Kiselev A, Zaitsev A. The mechanisms of the influence of opioid analgesics on the reaction of the endogenous opiate system of the body and the regulation of contractile activity of the uterus with a nociceptive response in an experiment in rats in a model of induced labor pain. *Journal of Obstetrics and Women's Diseases.* 2015;64(3):11-17.

14. Матешук-Вацеба, Л. Р., Іванків, Я. Т., Подолук, М. В. Ультроструктурна організація м'язової оболонки шийки матки при тривалому впливі опіоїду в експерименті. *Український журнал медицини, біології та спорту.* 2020;1 (23): 62 -66.

15.Podolyuk, M, Ivankiv, Y, Mateshuk-Vatseba, L. Micro-structural changes of the mucous membrane of the fallopian tube during prolonged opioid exposure. Natural and Technical Sciences. 2020; VIII(27): 41-44. <https://doi.org/10.31174/SEND-NT2020-224VIII27-10>

УДК 347,7

Юридичні науки

ПРОЦЕДУРА РОЗГЛЯДУ ТА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕННЯ ПРО СХВАЛЕННЯ АБО ВІДХИЛЕННЯ ПЛАНУ САНАЦІЇ КРЕДИТОРАМИ: ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ РИСИ

Романчук А.Г.

*студентка Інституту права
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Процедура розгляду та схвалення або відхилення плану санації кредиторами регулюється Кодексом з процедур банкрутства, зокрема статтею 52, де детально прописаний порядок, послідовність, повноваження кредиторів даної процедури.

Усі конкурсні кредитори для прийняття рішення про схвалення або відхилення плану санації поділяються на класи. Кредитори, включені до кожної черги, формують окремий клас кредиторів. Кредитор, вимоги якого підлягають включенню до двох і більше черг, підлягає включенню відповідно до двох і більше класів кредиторів.

Вимоги забезпечених кредиторів утворюють окремий клас, до якого включаються вимоги у тій їх частині, яка забезпечена заставою майна. У частині вимог, не забезпечених заставою, вимоги таких кредиторів підлягають включенню до класу незабезпечених кредиторів.

Якщо планом санації передбачається зміна пріоритету вимог забезпечених кредиторів, план санації має бути схвалений кожним таким кредитором.

План санації не може передбачати різний порядок задоволення вимог кредиторів, включених до одного класу.

Прийняття рішення про схвалення або відхилення плану санації приймається кожним класом окремо шляхом голосування.

У голосуванні щодо схвалення плану санації не бере участі клас кредиторів, розмір та порядок задоволення вимог якого за планом санації не відрізнятиметься від того, який був би застосований у разі введення процедури ліквідації.

У разі якщо план санації передбачає розстрочення чи відстрочення або прощення (списання) боргів із сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) чи їх частини, план санації вважається схваленим органом стягнення в частині задоволення вимог з податків, зборів (обов'язкових платежів) на умовах плану санації без необхідності голосування органом стягнення. При цьому податковий борг, який виник у строк, що передував трьом рокам до дня проведення зборів кредиторів, які затверджують план санації, визнається безнадійним та списується, а податковий борг, який виник пізніше, розстрочується (відстрочується) або списується на умовах плану санації, які повинні бути не гіршими, ніж умови задоволення вимог кредиторів, які голосували за схвалення плану санації, а також розмір та порядок задоволення вимог, які були б застосовані у разі введення процедури ліквідації.

План санації вважається схваленим класом незабезпечених кредиторів, якщо за схвалення плану санації віддано більше половини голосів кредиторів, включених до відповідного класу, а також якщо за схвалення плану санації проголосувало не менше половини кредиторів, які мають право голосу у відповідному класі.

План санації вважається схваленим класом забезпечених кредиторів, якщо за схвалення плану санації віддано дві третини голосів кредиторів, включених до класу забезпечених кредиторів, а також якщо за схвалення плану санації проголосувало не менше половини кредиторів, які мають право голосу в цьому класі.

В іншому випадку вважається, що план санації відхилений відповідним класом кредиторів.

Вимоги кредиторів, які є заінтересованими особами стосовно боржника, не враховуються для цілей голосування при схваленні плану санації.

Якщо план санації передбачає задоволення вимог окремого незабезпеченого кредитора негайно після затвердження плану санації, такі вимоги не враховуються для цілей голосування при схваленні плану санації.

План санації може містити умову про надання права одному або декільком забезпеченим кредиторам звернути стягнення на заставлене майно після затвердження плану санації господарським судом. У такому випадку такі забезпечені кредитори (у межах вимог, забезпечених заставою) не беруть участі у голосуванні щодо питання про схвалення, внесення змін або відхилення плану санації.

План санації та протоколи голосування кожного класу кредиторів подаються розпорядником майна до господарського суду протягом одного робочого дня після проведення голосування [1].

Порівняно з попереднім законодавчим актом у справах про банкрутство ЗУ “Про відновлення платоспроможності ” деякі положення стосовно регламентації процедури розгляду та прийняття чи відхилення плану санації кредиторами зазнали змін. Зокрема відповідно до Кодексу з процедур банкрутства рішення про схвалення плану санації не приймають як раніше комітет кредиторів, а збори кредиторів [2].

Вважаю, що коли готували Кодекс, основне посилення було спрямоване на захист саме кредиторів. Для конкурсних кредиторів (щоб не було зловживань) настільки ретельно виписали процедуру санації, що її ще більше ускладнили, ніж вона була до цього. Тобто раніше можна було зайти в процедуру санації, не маючи плану санації. За новим Кодексом це зробити неможливо. Для того щоб перейти у процедуру санації, збори кредиторів обов'язково мають затвердити план

санації. До того ж не просто збори, а певні класи кредиторів, але раніше такого не було. Якщо багато кредиторів, то дуже важко з ними все погодити за 170 днів. Тому в цій частині нові елементи мені здаються не дуже логічними й практичними з позиції реалізації.

Змінено також і строки проведення санації. За новим Кодексом не визначаються строки санації, вони формуються планом санації. У попередньому законодавчому акті строк санації не може перевищувати 12 місяців. В свою чергу, наразі процедуру санації, на відміну від Закону, взагалі не обмежили строком. Хоча, на мою думку, це виправдана зміна законодавства, оскільки до цього часу застосувати процедуру санації, обмежену максимально одним роком, до підприємств з довготривалим циклом виробництва або до сільськогосподарських підприємств було майже не можливо. Сама процедура санації, у відповідності до частини 1 статті 50 Кодексу, може початися тільки після затвердження судом схваленого, у встановлений порядок, всіма запровадженими класами конкурсних кредиторів плану санації. Що на відміну від старого Закону, а саме статті 29, якою надавався трьох місячний строк на схвалення комітетом кредиторів та подачу до суду арбітражним управляючим плану санації, на мою думку є дуже правильним наведенням, що зможе пришвидшить та зробить запуск санації більш продуктивним.

Також у Кодексі не встановлюється ніяких вимог до рішення кредиторів порівняно із Законом, де визначалось, що рішення комітету кредиторів мають бути обґрунтованими, містити викладення обставин та підстав, якими керувалися кредитори під час їх прийняття. З цього питання Кодекс зазнав негативних змін, оскільки відсутність таких вимог дає можливість кредиторам діяти виключно у власних інтересах порушуючи при цьому саму мету- відновлення платоспроможності, що зайвий раз підкреслює прокредиторську позицію законодавця.

Стосовно завершення процедури схвалення плану санації

кредиторами законодавець приймаючи новий Кодекс з процедур банкрутства все ж таки приділив значної уваги моменту можливості визнання боржника банкрутом у разі не подання плану санації. Оскільки в Законі зазначалось, якщо протягом шести місяців з дня винесення ухвали про санацію до господарського суду не буде поданий план санації боржника, господарський суд має право прийняти рішення про визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури. Однак, сам по собі факт неподання до господарського суду плану санації боржника не повинен у всіх випадках вести до визнання боржника банкрутом. В такому разі, в засіданні господарського суду повинні бути з'ясовані причини неподання плану санації боржника та фактичне фінансове становище боржника і реальна можливість відновлення його платоспроможності, виходячи з установлених обставин господарський суд, має вирішити питання [3, с.44]. Таким чином, у цьому питанні Кодекс зазнав позитивних змін і тепер не має привязки до неподання плану санації, а встановлюється, що у разі, якщо план санації не затверджений судом у межах строку, встановленого цим Кодексом, тільки тоді суд ухвалює постанову про визнання боржника банкрутом і відкриття ліквідаційної процедури.

Звичайно ж, редакція Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" значно відрізняється від Кодексу з процедур банкрутства, чинного на даний момент. Кодекс має цілий ряд позитивних моментів, але поряд з цим потребує й значного вдосконалення, оскільки низька нововведень містить також ряд недоліків, прояв яких може відбутися лише в практичному аспекті застосування зміненого Закону.

Література:

1. Кодекс з процедур банкрутства [Електронний ресурс]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19>.
2. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України : від 22.12.2011 № 2343-

XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>.

3. Радзивілюк В.В. Проблеми правової регламентації плану санації боржника //Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – К., 2009. – № 81. –С. 42–44.

4. Право неплатоспроможності (банкрутства) в Україні : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Б. М. Поляков. – К. : ІнЮре, 2011. – 510 с.

УДК 342.7

Юридичні науки

ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЩОДО УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ОBOB'ЯЗKOBOCТІ СУДОВИХ РІШЕНЬ

Самофалова Ю.А.,
*студентка Інституту права
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Відповідно до ст.129¹ Конституції України судові рішення є обов'язковим до виконання. Це положення отримало своє відображення у всіх процесуальних кодексах України як основна засада (принцип) судочинства, а також міститься у Законі України «Про судоустрій та статус суддів» № 1402-VIII.

Зміст зазначеного принципу полягає у тому, що судові рішення, які набрали законної сили, є обов'язковими до виконання всіма органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими та службовими особами, фізичними і юридичними особами та їх об'єднаннями на всій території України.

Проте, на жаль, реалії сьогодення свідчать про те, що примусити боржника виконати рішення суду виявляється досить складно, а коли таким боржником виступає держава в особі її

органів, державних підприємств, установ та організацій - ще складніше. Зазначена вище теза підтверджується численною практикою Європейського суду з прав людини (далі - ЄСПЛ). ЄСПЛ покликаний забезпечити дотримання державами-учасницями Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (серед яких є і Україна) взятих на себе зобов'язань за Конвенцією та протоколами до неї. Переважна більшість справ проти України, розглянутих ЄСПЛ, стосувались скарг заявників за ст.ст. 6 (право на справедливий судовий розгляд) та 13 (ефективні засоби внутрішнього правового захисту) Конвенції, а також ст. 1 Першого протоколу до Конвенції (право власності). У цій переважній більшості справ, які стосуються стверджуваних порушень вказаних вище статей, заявники скаржаться на невиконання чи тривале виконання рішень національних судів, винесених на їх користь [1].

У пілотному рішенні у справі «Юрій Миколайович Іванов проти України» від 15 жовтня 2009 року, заява № 40450/04: «Суд зазначає, що ця справа стосується існуючої проблеми, яка постійно нагадує про себе, породжуючи порушення Конвенції, які найчастіше виявляє Суд у справах проти України; більше ніж половина рішень, винесених Судом у справах проти України, стосуються питання тривалого невиконання остаточних судових рішень, відповідальність за які несуть органи влади України...

...Справа, що розглядається, свідчить про те, що питання тривалого невиконання остаточних рішень та відсутності ефективних засобів юридичного захисту в правовій системі України залишаються не вирішеними попри той факт, що існують відповідні рішення Суду з чіткими закликами до Уряду вжити необхідних заходів для вирішення таких питань» [2; пп.73-74].

Найчастіше затримки виконання рішень національних судів спричинені поєднанням певних факторів, таких як брак бюджетних коштів, бездіяльність державних виконавців та недоліки національного законодавства, що позбавляють заявників можливості домогтися виконання судових рішень. Проте, ЄСПЛ

у своїх рішеннях наголосив, що усі зазначені фактори перебували в межах контролю української влади, і, отже, Україна несе повну відповідальність за таке невиконання [2; п. 85], а державний орган не може посилається на відсутність коштів, щоб не виплачувати борг, підтверджений судовим рішенням [3; п. 40]. Зрозуміло, що за певних обставин затримка з виконанням судового рішення може бути виправданою, але затримка не може бути такою, що зводить нанівець сутність гарантованого пунктом 1 статті 6 права. [4; п.44].

За результатами розгляду справи «Юрій Миколайович Іванов проти України» від 15 жовтня 2009 року ЄСПЛ зобов'язав Україну невідкладно запровадити ефективний засіб юридичного захисту або комплекс таких засобів юридичного захисту, спроможних забезпечити адекватне й достатнє відшкодування за невиконання або затримки у виконанні рішень національних судів [2; п.92]. На початку 2013 р. Україна зробила важливий крок у бік подолання такого негативного явища як заборгованість із виконання судових рішень шляхом прийняття Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень» № 4901-VI, яким встановлено особливості виконання рішень судів, боржниками за якими є державні органи, підприємства, установи та організації. Слід зауважити, що цей Закон № 4901-VI не містить жодних гарантій, а лише визначає порядок виконання таких судових рішень. Більше того, він встановлює механізм, який на практиці видався досить неефективним, про що свідчить збільшення кількості скарг, що надійшли до ЄСПЛ після його прийняття. У своєму рішенні від 12 жовтня 2017 року у справі «Бурмич та інші проти України» (заява № 46852/13 та інші) ЄСПЛ зазначив, що «...незважаючи на значний проміжок часу після ухвалення пілотного рішення у справі Іванов від 15 жовтня 2009 року, Уряду України поки що не вдалося вжити необхідні заходи загального характеру, здатні усунути першопричини системної проблеми, констатованої Судом, і надати ефективний засіб юридичного захисту, спроможний забезпечити усім потерпілим відшкодування на національному рівні» [5; п.124].

Для розгляду цієї справи ЄСПЛ застосував процедуру пілотного рішення у справі «Іванов проти України», оскільки вона була розпочата з тієї самої системної проблеми, встановленої у згаданому пілотному рішенні у справі Іванов.

Більше того, існують непоодинокі випадки, коли не беруться до уваги національними судами рішення ЄСПЛ, якими встановлюються додаткові заходи індивідуального характеру, що покликані відновити настільки, наскільки це можливо, юридичний стан стягувача, який він мав до моменту порушення його права. Показовим є рішення у справі «Бочан проти України №2» від 5 лютого 2015 року, заява № 22251/08, де ЄСПЛ зазначив, що у своїй ухвалі від 14 березня 2008 року Верховний Суд України грубо викривив висновки рішення ЄСПЛ у справі «Бочан проти України» від 3 травня 2007 року (заява N 7577/02) та зауважив, що «обґрунтування Верховного Суду України становило не просто інше розуміння правового документу. Суд вважає, що обґрунтування Верховного Суду України можна тлумачити лише як «грубе свавілля» або «відмову у правосудді» у тому розумінні, що викривлений виклад рішення 2007 року у першій справі «Бочан проти України» (*Bochan v. Ukraine*) призвів до руйнування намагань заявниці домогтися розгляду у рамках передбаченої національним законодавством процедури касаційного типу її майнових вимог на підставі рішення Суду у попередній справі» [6; пп. 63-64]. Таким чином, з огляду на висновки ЄСПЛ щодо характеру та наслідків недоліків ухвали Верховного Суду України від 14 березня 2008 року мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції щодо «справедливого суду».

Вищевикладене є свідченням систематичного порушення державою Україна права своїх громадян на справедливий суд, зокрема права на звернення до суду з позовом стосовно своїх прав та обов'язків цивільного характеру, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод. Як неодноразово наголошував ЄСПЛ у своїх рішеннях: «право на суд було б ілюзорним, якби національна правова система Високої Договірної

Сторони дозволяла, щоб остаточне, обов'язкове для виконання судові рішення залишалося невиконаним на шкоду будь-якій зі сторін» [2; п.51]. На нашу думку, така кількість скарг проти України, які надходять до ЄСПЛ, є сигналом того, що судові рішення все ж таки необхідно виконувати, а їх тривале виконання або невиконання навряд чи сприяє зростанню рівня довіри громадян до державних інституцій, а також підриває авторитет України як правової держави на міжнародному рівні.

Таким чином, з метою запобігання констатації ЄСПЛ порушень прав та основоположних свобод людини, вкрай необхідним видається вжиття заходів загального характеру, а саме внесення змін до чинного законодавства у відповідність до положень Конвенції та протоколів до неї, вирішення питання щодо передбачення державою коштів на погашення заборгованості державних підприємств, встановлення ефективних механізмів виконання рішень судів, де боржником є держава або підпорядковані їй суб'єкти, а також приведення судової практики у відповідність до вимог Конвенції.

Література:

1. Рожок В. О. Деякі питання щодо позиції Європейського суду з прав людини з питань невиконання рішень національних судів [Електронний ресурс] / В. О. Рожок – Режим доступу до ресурсу: https://minjust.gov.ua/m/str_15102 .

2. справа «Юрій Миколайович Іванов проти України», рішення від 15 жовтня 2009 року, заява № 40450/04. – Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_-479#top.

3. справа «Півень проти України», рішення від 29 червня 2004 року, заява N 56849/00. - Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_222#Text .

4. справа «Шмалько проти України», рішення від 20 липня 2004 року заява N 60750/00. - Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_226#Text .

5. справа «Бурмич та інші проти України», рішення від 12 жовтня 2017 року, заява № 46852/13 та інші. - Режим доступу

до ресурсу: <https://rm.coe.int/attachment-1-judgment-burmych-gc-46852-13-ukr-translation-/168078eb76> .

6. справа «Бочан проти України №2», від 5 лютого 2015 року, заява № 22251/08. - Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_a43#Text .

УДК : 618.3-008.6-039.12-092:612.017.1

Медичні науки

ОСОБЛИВОСТІ ЗМІН ІМУННОГО СТАТУСУ У ВАГІТНИХ ПРИ ПІЗНІХ ГЕСТОЗАХ

Соловей В.М.,

*асистент кафедри акушерства,
гінекології та перинатології*

Боришкевич В.С.,

студент 5 курсу

Кривецька А.В.

студентка 5 курсу

*Буковинського державного
медичного університету,
м Чернівці, Україна*

Актуальність. Поширеність виникнення пізніх гестозів складає від 6 до 16% серед усіх вагітностей. Прееклампсія є однією з ключових причин материнської смертності, а в структурі перинатальної смертності становить від 15 до 25%. Прееклампсія стає причиною 40% передчасно народжених немовлят. Остаточного ще досі немає єдиної думки про механізми розвитку прееклампсії, однак існує кілька основних теорій, одна з яких пояснює виникнення стану з порушеннями в імунній відповіді материнського організму на формування плідного яйця. Напрацювання останніх років допоможуть більш поглиблено зрозуміти причини розвитку прееклампсії та визначити тактику допомоги пацієнтці, розробити нові методи патогенетичного лікування.

Мета дослідження. Основною метою нашого дослідження стало проведення ретроспективного аналізу останніх публікацій з

питань імунологічних аспектів розвитку прееклампсії, систематизування даних про особливості змін імунного статусу у жінок з пізнім гестозом та перспективи застосування цих даних у лікувальному процесі.

Матеріали та методи. Було проведено аналіз наукових публікацій та статей ресурсів PubMed, Google Scholar та Cochrane Library за 2015-2020 роки з питань імунопатологічних основ розвитку прееклампсії.

Результати. Одним із ключових етапів формування успішної вагітності є розвиток трофобласта та його інвазія у стінку матки. У жінок з прееклампсією спостерігається порушення процесу інвазії трофобласта, наявне ремоделювання спіральних артерій. Недостатнє проростання трофобласта та неадекватна плацентажія призводить до спазму судин як плаценти так і спіральних артерій, що викликає гіпоксемію та ішемізацію тканин в місці прикріплення. Тривала ішемія призводить до активації анаеробного окислення з накопиченням недоокислених продуктів метаболізму, вільних радикалів. В подальшому в тканинах розвивається оксидантний стрес. У відповідь на такі зміни розвивається активна імунна відповідь з продовженням її у вигляді системної запальної відповіді та накопиченням в першу чергу вазоактивних та ендотеліотоксичних речовин, що в подальшому маніфестує у вигляді артеріальної гіпертензії та протеїнурії – як наслідок ураження ендотелію судинного русла та нирок [1].

При цьому гістологічно в плаценті жінок, у яких було діагностовано прееклампсію, навколо спіральних артерій спостерігалось підвищення кількості NK-клітин та дисбаланс їх субпопуляцій: підвищення рівня цитотоксичних (CD56+) та зниження рівня регуляторних, або цитокінпродукуючих (CD16+) клітин. При розвитку нормальної вагітності в першому триместрі імунний статус жінки змінюється в сторону зростання кількості моноцитів та зміни їхнього фенотипу на прозапальний. У другому та третьому триместрі навпаки, переважають протизапальні процеси. У жінок з прееклампсією, порівняно зі здоровими жінками, рівні цитотоксичних клітин та секретованих ними

прозапальних молекул збільшуються та зберігаються високими протягом всієї вагітності [1,2]. Доведено, що NK-клітини у жінок з преєклампсією є аберантними та мають змінений генетичний матеріал, з переважанням активності генів, відповідальних за експресію цитотоксичних молекул [3, 4, 5]. Також було встановлено, що підвищення рівня цитотоксичних клітин корелює з віком пацієнтки [5].

Іншим важливим моментом є формування у матері особливого імунного статусу – переважання Th₂-лімфоцитів над Th₁-лімфоцитами. Досягнення такого імунного статусу є необхідним для підтримки вагітності та зниження агресивної імунної відповіді організму матері проти плідного яйця, як чужорідного антигену.

На противагу здоровим жінками, у пацієнток з преєклампсією спостерігається дисбаланс Th₂/Th₁-лімфоцитів з переважаннями останніх, що призводить до підвищення рівня прозапальних цитокінів – IL-6, IL-8, TNF- α . Зміни цитокінового статусу в свою чергу призводять до активації так званих Th₁₇-лімфоцитів, які є субпопуляцією CD4⁺ лімфоцитів цитотоксичних і відповідальні за продукцію прозапального інтерлейкіну IL-17, рівні якого зростали у периферичній крові вагітних з преєклампсією. Доведено, що інтерлейкіни типу 6, 8 та 17 безпосередньо чинять вплив на гладку мускулатуру стінок судин, що призводить до вазоспазму та підвищення системного артеріального тиску [6].

Дослідження стану системи комплементу показало, що у 43% жінок з преєклампсією був знижений рівень C4a/b фактору комплементу, який знижується при більшості аутоімунних захворюваннях. З іншого боку, спостерігалось підвищення рівня C5b-9 факторів комплементу, що призводить до надмірної активації всієї системи та запуску процесів опсонізації та лізису.

Неадекватне посилення активності системи комплементу призводить до гіперагрегації тромбоцитів та ураження ендотеліоцитів, що є результатом розвитку тромботичної мікроангіопатії. Найперше в таких умовах страждають судини нирок, з розвитком ниркової недостатності та, у важких випадках, гемолітико-уремічного синдрому [4].

Гіперактивація системи макрофагів та Т-лімфоцитів в свою чергу може стати причиною активації В-клітин та синтезу аутоантитіл, які стають ключовими в патогенезі преєклампсії. У вагітних з гестозом було відмічено підвищення рівня CD20+ лімфоцитів, відповідальних за продукцію антитілагоністів до рецептора ангіотензину-II типу 1, що є вирішальним у патогенезі гіпертензії та ренальних уражень, адже має безпосередній вазоконстрикторний ефект та посилює дисфункцію нирок в доповнення до мікроангіопатії та мікротромбоутворення [7].

Усі вищевказані чинники в кінцевому результаті клінічно проявляються артеріальною гіпертензією та ренальною дисфункцією, які, посилюючи в свою чергу ішемію тканин та оксид антиний стрес, замикають порочне коло патогенезу преєклампсії та посилюють важкість системного запального процесу.

Висновки та рекомендації. Отже, виходячи з результатів аналізу вище наведених наукових досліджень, слід сказати, що імунологічний статус у жінок з преєклампсією дійсно є скомпрометованим, порівняно зі здоровими жінками.

Основу змін імунологічного статусу становить переключення на прозапальний тип функціонування імунної системи. Розвиток патологічних процесів, що стають основою пізнього гестозу, починається ще від моменту плацентації та триває протягом всієї вагітності.

Зміни імунного статусу жінок з преєклампсією є комплексними і включають кілька ланок імунної відповіді – клітинну, гуморальну та систему комплементу. Вони включають в себе дисбаланс прозапальних та протизапальних факторів, генетично детерміновані зміни функцій клітин, активацію синтезу аутоантитіл та розвиток оксидантного стресу.

Основними ушкоджуючими чинниками в такому випадку є прозапальні цитокіни, які синтезуються фенотипово зміненими клітинами, аутоантитіла до рецептора ангіотензину-II типу 1 та вільні радикали. У порівнянні з групою здорових жінок, зростання таких чинників спостерігається не лише на

початкових етапах, а й протягом всієї вагітності, що свідчить про порушення регуляторних моментів імунної відповіді.

Досліджуючи зміни імунного статусу жінок з преєклампсією в порівнянні зі здоровою групою осіб можна наблизитись до вирішення питання патогенетичної терапії пізнього гестозу.

Подальше детальне вивчення імунологічних процесів, які відбуваються в організмі жінки з преєклампсією, дозволить з'ясувати причини появи таких порушень та вирішити питання ранньої прекоцепційної профілактики захворювання, що стане ключовим фактором у боротьбі з материнською та немовлячою смертністю, передчасними пологами та формуванням вад розвитку у плода.

Література:

1. Disruption in the Regulation of Immune Responses in the Placental Subtype of Preeclampsia. Janri Geldenhuys, Theresa Marie Rossouw, Hendrik Andries Lombaard, Marthie Magdaleen Ehlers and Marleen Magdalena Kock, 2018. <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fimmu.2018.01659/full>
2. Immune-modulatory effects of syncytiotrophoblast extracellular vesicles in pregnancy and preeclampsia. Claudia Göhnerab, Torsten Plöschb, Marijke M.Faas , 2017. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/28647398/>
3. Mechanisms of Key Innate Immune Cells in Early- and Late-Onset Preeclampsia. Ingrid Aneman, Dillan Pienaar, Sonja Suvakov, Tatjana P Simic, Vesna D Garovic, Lana McClements, 2020 <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fimmu.2020.01864/full>
4. The Immunogenetic Conundrum of Preeclampsia. A. Inkeri Lokki, Jenni K. Heikkinen-Eloranta and Hannele Laivuori, 2018 <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/30483272/>
5. Innate immune cells in the placental bed in healthy pregnancy and preeclampsia. Marijke M Faas, Paul De Vos, 2018 <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/29748088/>
6. Innate Immune System and Preeclampsia. Alejandra Perez-Sepulveda, Maria Jose Torres, Maroun Khoury, Sebastian Illanes, 2014. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/24904591/>

7. Immune regulation of systemic hypertension, pulmonary arterial hypertension, and preeclampsia: shared disease mechanisms and translational opportunities. Salema Jafri and Mark L. Ormiston, 2017.<https://journals.physiology.org/doi/full/10.1152/ajpregu.00259.2017>

УДК 616

Медичні науки

ОСОБЛИВОСТІ ВИНИКНЕННЯ І ПЕРЕБІГУ ПСИХООРГАНІЧНИХ РОЗЛАДІВ ПРИ ЦУКРОВОМУ ДІАБЕТІ

Татарко С. В.

доктор медичних наук, професор,
зав. кафедри фізіології та патофізіології

Азаров А. А.

ас. кафедри фізіології та патофізіології

Слінченко К. М.

студентка медичного факультету № 1
Донецький національний медичний університет
м. Лиман, Україна

Анотація: Оскільки цукровий діабет одне з найрозповсюдженіших хронічних захворювань, яке призводить до змін в діяльності ЦНС в результаті гострих і хронічних судинних порушень, було доцільно виявити особливості виникнення та перебігу психоорганічних розладів (психоорганічний, енцефалопатичний синдроми) - стану, що характеризується необоротними змінами особистості, з появою психічної безпорадності, зниженням пам'яті, кмітливості, ослабленням волі, афективною лабільністю, зниженням працездатності та здібності до адаптації. За основу роботи було взято дослідження закордонних медиків, де вивчалися психоорганічні розлади у пацієнтів з діабетом 2 типу.

Ключові слова: цукровий діабет, психоорганічні розлади, діабетична енцефалопатія.

Цукровий діабет - хронічне захворювання, яке по праву

можна назвати світовою проблемою. Цукровий діабет займає третє місце (після атеросклерозу і раку) серед хвороб, що є найбільш частою причиною інвалідизації і смертності хворих. Діабет є причиною росту смертності, оскільки призводить до формування ускладнень, що викликають передчасну смерть [3]. За даними ВООЗ 422 мільйони людей в усьому світі страждають від діабету. По останніми офіційними даними МОЗ, за 2017 рік в Україні налічувалося 1,27 млн хворих.

Цукровий діабет відрізняється від більшості ендокринних захворювань наявністю особливої психопатологічної картини хвороби. З розвитком енцефалопатичних змін проявляються ознаки психоендокринного синдрому і може спостерігатися його швидке прогресування з формуванням психоорганічного синдрому [4]. Висока поширеність, хронічний перебіг захворювання, мультифакторна етіологія, різноманіття соматичних, неврологічних і психічних проявів роблять цукровий діабет оптимальною моделлю для вивчення і систематизації психічних порушень у пацієнтів соматичного профілю та розробки технології їх діагностики та лікування.

Мета дослідження: вивчення особливостей виникнення та перебігу психоорганічних розладів при цукровому діабеті.

В ході дослідження були вивчені дані 84 пацієнтів, які страждають на діабет 2 типу. Перша група складалася з 60 пацієнтів, які страждають на цукровий діабет 2 типу. Середній вік пацієнтів склав $40,9 \pm 7,4$ роки. Контрольну групу склали 24 людини з соматичними патологіями без супутніх порушень афективної сфери, середній вік яких склав $42,3 \pm 9,1$ роки.

В роботі використані клініко-психопатологічні, експериментально-психологічні, аналітичні та статистичні методи дослідження. Для оцінки когнітивних функцій використовували техніку «запам'ятовування 10 слів», тест ТМТ (тестовий тест), виключення об'єктів і понять, інтерпретацію прислів'їв і приказок, і піктограму. Результати об'єктивуються з використанням нейрофізіологічних (ЕЕГ, когнітивні викликані потенціали Р300) і лабораторних методів дослідження.

Результати дослідження. На момент первісного обстеження були виявлені органічні психічні розлади у більшості пацієнтів (79,1%). Цукровий діабет призводить до змін в діяльності ЦНС в результаті гострих і хронічних судинних порушень.

Розлади, які розвиваються в мозку поступово і проявляються як когнітивні порушення, мало вивчені, і їх діагностика важка. Найбільш важливими з них є: окислювальний стрес, судинна дисфункція, накопичення кінцевих продуктів гліколізу в різних тканинах, включаючи мозок [4]. Пацієнти з цукровим діабетом 2 типу, мають високий ризик розвитку деменції, яка не тільки відображає тяжкість діабету, але також може бути безпосередньо пов'язана з інсуліновою терапією. Підкреслюється провідна роль артеріальної гіпертонії, пов'язаної з діабетом, у розвитку когнітивних порушень у пацієнтів з діабетом [2]. Діабетична енцефалопатія характеризується повільно прогресуючим клінічно значущим когнітивним дефіцитом.

Ознаки органічного ураження головного мозку різного ступеня тяжкості виявлені у 47 (79,1%) пацієнтів досліджуваної групи. Початковим критерієм виділення стадій психоорганічного синдрому при цукровому діабеті була вираженість інтелектуально-мнестичних та органічних розладів особистості, які можна оцінити за допомогою клінічних і психопатологічних методів. Були ідентифіковані три стадії психоорганічного синдрому у пацієнтів з цукровим діабетом, які відображають тяжкість органічного пошкодження головного мозку: I стадія - неврозоподібні розлади, органічне легкий когнітивний розлад порушення через пошкодження або дисфункції головного мозку - 34 (56,7%); стадія II - органічні розлади особистості - 21 (34,4%), стадія III - деменція - 5 (8,9%) спостережень. Клінічні прояви I та II стадій психоорганічного синдрому при цукровому діабеті мали загальний список соматовегетативних і психічних розладів. Одним з основних факторів як в кількісному (95,8% випадків), так і в якісному відношенні ознак II стадії психоорганічного синдрому було зниження пам'яті, підтверджене патопсихоло-

гічним дослідженням. На перехід психоорганічного синдрому в II стадію вказували зміни особистості за органічним типом. Вони проявилися в посиленні психопатизації пацієнтів, загостренні преморбіда і появи нових, «органічних» рис особистості.

У хворих відзначалися порушення всіх вищих коркових функцій головного мозку. Пацієнти, які страждають на цукровий діабет, в порівнянні з хворими дисциркуляторною енцефалопатією на початкових стадіях психоорганічного синдрому мали кращі показники, особливо короткочасної пам'яті. Достовірних відмінностей по функції «увагу» виявлено не було. Це підтверджує висновок, що короткочасна пам'ять у хворих на діабет страждає в меншій мірі. Виявлено, що на розвиток когнітивних порушень за функціями «пам'ять» і «увагу» впливають ступінь компенсації цукрового діабету та його тривалість понад 10 років.

Когнітивний дефіцит проявлявся переважно у хворих, що мали судинні ускладнення і страждали на артеріальну гіпертонію. Встановлені по ряду клінічних параметрів відмінності виділених стадій психоорганічного синдрому підтверджуються неврологічними і інструментальними (ЕЕГ, КТ, МРТ, когнітивні викликані потенціали Р 300) методами обстеження.

Висновок: Психічні розлади є важливим компонентом клінічної картини цукрового діабету. У більшості пацієнтів вони мають полісиндромну структуру і відзначені в 83,3% випадків. На момент первинного обстеження були виявлені наступні психічні розлади при цукровому діабеті: органічні психічні розлади (83,1%). Тяжкість інтелектуально-мнестических і особистісних розладів можна прийняти за вихідний критерій для виділення етапів формування психоорганічного синдрому при цукровому діабеті. Виділено три стадії розвитку психоорганічного синдрому при цукровому діабеті: неврозоподібні розлади (56,7%), органічні розлади особистості (34,4%), деменція (8,9%).

Література:

1. Хаятов Рустам Батырбекович, Велиляева Алие Сабриевна. Особенности развития и течения аффективных расстройств при сахарном диабете // Достижения науки и образования, 2020.
2. Алгоритмы специализированной медицинской помощи больным сахарным диабетом / под ред. Дедова И.И., М.В. Шестакова. 5-е изд. М.: Медиа Сфера, 2011. 115 с.
3. Атаман О. В. Патологічна фізіологія в запитаннях і відповідях : навч. посіб. /О. В. Атаман. – Вид. 4-те, [стер.]. – Вінниця : Нова Книга, 2010. – 511 с. – ISBN 978-966-382-278-5.
4. Грейда Б. П.Патологічна анатомія і фізіологія при хворобах органів та систем : [навч. посіб.] / Б. П. Грейда, А. М. Войнаровський, Ю. М. Валецький. – Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2004. – 328 с. – ISBN 966-8468-81-3.

АЛГОРИТМИ І ЗАСОБИ ДЛЯ НЕЧІТКОГО ОЦІНЮВАННЯ РЕЙТИНГУ УЧАСНИКІВ ВИБОРЧОЇ КОМПАНІЇ

Улицький А.О.,

студент кафедри програмного забезпечення,

науковий керівник: Федорчук Є.Н.,

к.т.н., доцент

НУ ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА

м. Львів, Україна

Анотація: розглянуто особливості нечіткого моделювання задачі оцінки рейтингу учасників виборчої компанії. Описано алгоритм нечіткого оцінювання за допомогою програмного засобу для побудови сценаріїв моделювання. Приведено результати моделювання.

Ключові слова: рейтинг, нечітке моделювання, виборча компанія, програмні засоби.

Метою публікації є результати дослідження алгоритмів нечіткого моделювання і засобів оцінювання рейтингу учасників виборчої компанії. Для моделювання обрано джерела даних з матеріалами рекламної агітації учасників компанії– рекламні щити, реклама на сайтах. Ці дані характеризуються значною нечіткістю обіцянок і завдань ,значними об’ємами реклами.

Актуальність мети полягає у застосуванні ІТ-технологій для автоматизації складної задачі оцінювання, розробленні ПЗ, яке може доповнювати існуючі засоби і технології оцінювання рейтингу для експертів з моделювання виборчої компанії.

Об’єктом дослідження є процес проведення рекламної передвиборчої компанії. **Предметом дослідження** є методи і алгоритми оцінювання рейтингу учасників виборчої компанії.

Відбір алгоритмів для автоматизації оцінювання рейтингу. Особливості рекламного контенту як даних для моделювання:

- ✓ Нечіткість, неповнота,
- ✓ невідповідність даних очікуванням виборців.

Оцінювання рейтингу проводиться на основі нечіткого

композиційного правила Заде. Формалізація правила для задачі оцінювання має вид:

***Якщо реклама учасника виборчого процесу відповідає багатьом очікуванням виборців,
то він отримує високу оцінку в рейтингу.***

Необхідно обчислити можливий рейтинг окремої партії . Алгоритм обчислення результату на основі операцій нечіткого виведення включає такі операції: фазифікація, нечітке виведення висновків, дефазифікація (рис 1). Ці операції застосовуються до нечітких множин, що є даними для умов у правилі.

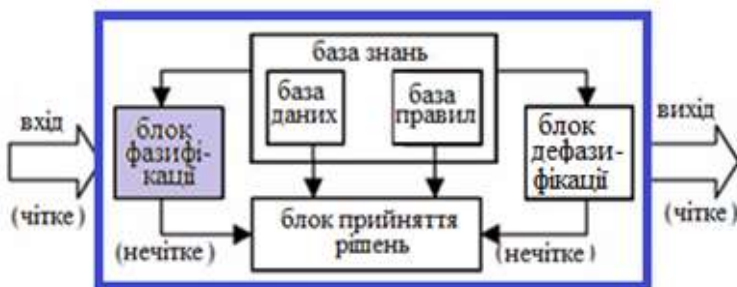

Рис. 1 Схема алгоритму

Для практичної перевірки нечіткого виведення на основі нечіткого правила використано такі множини.

$A = \{(3,0), (6, 0.1), (9, 0.4), (12,0.6), (18,0.8), (21, 1), (27,1)\}.$

Множина А описує відповідність загальної оцінки умісту реклами до сподівань чи побажань виборців. Це узагальнена оцінка (у відсотках) ,яка може подаватись експертами.

$B = \{(59,0), (72, 0.2), (84, 0.4), (91,0.7), (96,0.9), (100, 1)\}.$

Множина В Описує можливі оцінки у балах (у відсотках) для відповідності рекламної інформації до основних побажань виборців.

$A' = \{(3,0); (6,0.2); (9,0.7); (12,0.7); (18,0.6); (21,0.2); (27,0)\}.$

A' – усереднена оцінка(у відсотках) відповідності умісту рекламної інформації окремої партії до сподівань виборців.

Для виведення можуть застосовуватись такі формули нечіткої логіки:

Нечітка мін- імплікація

$$m(u_i, v_j) = \min(m_A(u_i), m_B(v_j)) \quad (1);$$

нечітке розширення класичної імплікації

$$m(u_i, v_j) = \max(m_B(v_j), 1 - m_A(u_j)) \quad (2);$$

нечітка імплікація Лукашевича

$$m(u_i, v_j) = \min(1, 1 - m_A(u_i) + m_B(v_j)) \quad (3),$$

Де U, V , - базові носії нечітких множин, означених вище.

Алгоритм нечіткого виведення використовує матрично-векторні операції для обчислення чіткого значення оцінки рейтингу [1]. Результатом третього кроку (дефазифікації) є перетворення нечітких висновків в оцінку рейтингу кандидата.

Для поданих вище множин із застосуванням формули (1) обчислене значення рейтингу складає 91%. Коректність цього значення визначається даними, поданими у нечітких множинах. Для автоматизації обчислень розроблено відповідне програмне забезпечення, яке може доповнювати існуючі засоби і технології оцінювання рейтингу для експертів з моделювання виборчої компанії.

Література:

1. Федорчук Є.Н. Програмування систем штучного інтелекту. Експертні системи: навч. Посібник/ Федорчук Є.Н.- Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 168с.

АНАЛІЗ ПОНЯТТЯ «ДОБРОВІЛЬНОЇ ЗГОДИ НА СТАТЕВИЙ АКТ» ЗА УКРАЇНСЬКИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ

Устименко О. О.,

здобувач вищої освіти юридичного факультету,

Національний авіаційний університет, м. Київ

Науковий керівник: Лисько Т. Д.,

к.ю.н., доцент

Анотація: Незважаючи на правильність зробленого Верховною Радою України проєвропейського вибору, набрання чинності змін до Кримінального кодексу України щодо добровільної згоди на статевий акт викликало обурення та суперечливу оцінку професійної спільноти. У даній роботі проводиться аналіз понять «добровільної згоди на статевий акт» та «сексуального насильства», досліджується яким чином може бути надано активну згоду на статевий акт, визначається, що відповідно до законодавства утворює склад такого кримінального правопорушення.

Ключові слова: добровільна згода на статевий акт, активна згода на статевий акт, сексуальне насильство.

В Україні 11 січня 2019 року набрали чинності зміни до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо згвалтування і сексуального насильства, в рамках реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами [1]. Таким чином, Україна приєдналася до 10 країн Європи, таких як: Швеція, Німеччина, Велика Британія, Бельгія, де статевий акт без добровільної згоди визнається згвалтуванням. Таке трактування відповідає позиції Європейського суду з прав людини, за якою держава зобов'язана розслідувати кожен статевий акт, здійснений без згоди потерпілої особи, навіть якщо вона не чинила фізичного опору.

Примітка до статті 152 Кримінального кодексу України (далі – КК України) визначає, що згода вважається добровільною, якщо

вона є результатом вільного волевиявлення особи, з урахуванням супутніх обставин [2]. Проте як саме особа повинна дати таку згоду, а партнер отримати її – не вказано. Активна згода на статевий акт – це ствердна, свідома згода на статевий акт за власним бажанням і без примушування. Згоду на статевий акт можна давати усно, мімікою, жестами. Головне – вона не має залишати вагань. Згоду на статевий акт можна скасувати на будь-якому етапі.

Оцінюючи кожну конкретну ситуацію, слідчі повинні будуть враховувати супутні обставини. Особливо це важливо, якщо жертва не погодилася на інтимні стосунки, але і не пручалася, тому що швидше за все просто не могла цього робити.

За чинним законодавством, складом кримінального правопорушення прийнято вважати «проникнення в тіло партнера без добровільної згоди». Тобто, якщо один із партнерів не сказав іншому чітко «так» або просто промовчав перед статевим актом, то це слід трактувати як незгоду, адже мовчання й бездіяльність тепер офіційно не вважається сигналом згоди.

Важливим є також те, що потерпіла особа не зобов'язана в процесі судового розслідування доводити, що вона намагалася чинити опір сексуальному насильству. Адже примусити людину до тих чи інших сексуальних дій можна за допомогою шантажу, погроз зіпсувати або відібрати майно, маніпуляцій матеріальною чи іншою залежністю жертви. Злочинці також можуть використовувати психологічний тиск, ті чи інші психоактивні речовини, або скористатися станом тонічної нерухомості жертви – чимось на зразок ступору, викликаного панікою [3]. Такий стан експерти називають *frozen fright* - «заціпеніння». Наприклад, у Швеції «за даними приймального відділення для жертв зґвалтувань в Стокгольмі, сім з десяти пацієнток при домаганнях ціпеніють» [4].

Статтею 153 КК України визначено, що вчинення будь-яких насильницьких дій сексуального характеру, не пов'язаних із проникненням в тіло іншої особи, без добровільної згоди потерпілої особи є сексуальним насильством [2]. Тобто, навіть без

«проникнення в тіло» особу можна звинуватити в «сексуальному насильстві» – будь-яких діях сексуального характеру, які не пов'язані зі статевим актом, але пройшли без згоди партнера.

Аби пояснити, що означає поняття «добровільна згода на статевий акт» ГО Центр «Жіночі перспективи» зробила переклад та дублювання українською мовою відеоролику «Згода на секс: просто як чай!» від Еммеліни Мей та анімаційної компанії Blue Seat Studios. Даний ролик використовували поліцейські в Англії для підвищення обізнаності про культуру згоди після прийняття законодавства, за яким статевий акт без згоди – це злочин. Поліція на прикладі горнятка чаю пояснює, що таке згода на сексуальні відносини.

У відеоролику персонажі погоджуються або відмовляються випити горнятко чаю за різних обставинах. Голос за кадром у цей момент пояснює кожен з ситуацій. Наприклад, на початку ролику глядачам пропонують уявити, що замість сексу вам пропонують випити чаю. Якщо ви чуєте схвальну відповідь, то зрозуміло, що людина хоче чай. У ролику також розглядається багато показових ситуацію, наприклад, коли людина раніше хотіла чай, але передумала, також наголошується на тому, що непритомні люди чаю не хочуть.

Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що законодавчі зміни є потрібними та доречними, адже вони показують зміну поглядів суспільства про добровільну згоду на статевий акт. Проте для того, аби зміни в законодавстві почали допомагати тим, хто пережив сексуальне насильство, та для того, аби кількість злочинів справді зменшилась, необхідно залучити та додати ці зміни до низки заходів та практик: як юридичних, так і освітніх. Якщо така система інституцій буде відсутня, то зміни в законодавстві самі по собі матимуть радше ілюзорний та теоретичний характер.

Література:

1. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно

жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами : Закон України від 06.12.2017 р. № 2227-VIII, Відомості Верховної Ради України, 2018. № 5. Ст. 34.

2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III, Відомості Верховної Ради України, 2001. № 25-26. Ст. 131.

3. Тонічна нерухомість серед жертв сексуального насильства. URL: <https://psycnet.apa.org/doiLanding?doi=10.1037%2Fa0037953> (дата звернення: 08.11.2020).

4. Закон про сексуальні злочини, який насправді має значення, тепер може стати реальністю. URL: <https://www.rfsu.se/om-rfsu/press/pressmeddelanden/2018/en-sexualbrottslag-som-faktiskt-gor-skillnad-kan-nu-bli-verklighet/> (дата звернення: 08.11.2020).

ЗАБЕПЕЧЕННЯ ЄДНОСТІ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ—ЯК ЗАПОРУКА ПІДТРИМАННЯ СТАБІЛЬНОСТІ СУДОВОЇ ГІЛКИ ВЛАДИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ ПРАВОВОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ

Фурман А.В.,

студентка III курсу інституту права

Київський національний університет

імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

Анотація: *В тезах йде мова про те, що дієвість та ефективність цивільного судочинства, єдність судової практики становлять запоруку довіри громадян до судової гілки влади та держави загалом. Це в свою чергу має сприяти реалізації конституційних принципів правової держави та гарантувати закріплену в Конституції України рівність людей перед законом та судом. Зроблено висновок, що єдність судової практики прямо залежить від однаковості підходів суддів до вирішення тих чи інших цивільних справ, однакового тлумачення та застосування*

норм матеріального та процесуального права, що має бути врегульовано на законодавчому рівні та сприяти реалізації принципу правової визначеності.

Ключові слова: *судочинство, цивільний процес, судова практика, правова визначеність.*

Інститут правосуддя носить засадничий характер та є одним з базових в будь-якому сучасному демократичному суспільстві. Він становить квінтесенцію механізму захисту прав та свобод особи, закріплюючи принципи судочинства як на національному рівні, так і на рівні міжнародно-правових стандартів. Статтею 55 Конституції України встановлено, що права і свободи людини і громадянина захищаються саме судом [1]. Відповідно до статті 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод кожен має право на справедливий суд [2]. В той же час, практична реалізація теоретичних гарантій, які спрямовані на захист прав особи, доволі часто натикається на жорсткий спротив реальності.

Досить актуальною є проблематика неоднакового розуміння й застосування норм матеріального та процесуального права в процесі здійснення цивільного судочинства. Це спричиняє неоднорідність судової практики з конкретних питань та зумовлює порушення низки основоположних прав і свобод громадян, при цьому підриваючи впевненість в здатності судової гілки влади виконувати своє призначення загалом, тобто здатність здійснювати правосуддя.

Варто зауважити, що в правовій науці немає єдиного підходу щодо тлумачення самого поняття «правосуддя». До прикладу В.В. Скомороха зазначає, що правосуддя—це діяльність суддів із розгляду і вирішення справ у судових засіданнях за участю сторін у відповідних процесуальних формах [3, с. 63]. Крім того, заслуговує уваги і позиція І.Є. Марочкіна, він вважає, що правосуддя є найбільш цивілізованим і надійним способом вирішення юридичних справ, що виникають в суспільстві, захисту прав і свобод людини, інтересів громадянського суспільства та держави [4, с. 177].

Складність тлумачення змісту «правосуддя» зумовлена тим, що далеко не кожне судове рішення є втіленням права як такого, враховуючи можливість наявності неправових законів та специфіку тлумачення норм права через призму правосвідомості конкретного судді. С.В. Бігун влучно зауважив, що суддею самостійно визначається, що є правом у кожному конкретному випадку, відповідно до вповноваженого розсуду [5, с. 121].

З цього випливає одна з найбільш суттєвих проблем в цивільному судочинстві—вільне, неоднорідне застосування суддями норм права, що в результаті дає не завжди правильне тлумачення цих норм та різне вирішення аналогічних цивільних справ на практиці.

Верховний Суд України неодноразово зазначав, що у зв'язку з появою нових формулювань, підходів та оцінювальних категорій між нормами Цивільного кодексу та спеціалізованим законодавством виникають певні колізії, а це призводить до неоднакового тлумачення і застосування законодавства судами. Зазначені фактори є причиною помилок, що допускають суди при розгляді спорів. [6].

Власне частковому вирішенню цієї проблеми сприяє сам Верховний суд, оскільки він здійснює узагальнення судової практики та надає роз'яснення з приводу тих чи інших спірних питань, нюансів щодо застосування норм матеріального та процесуального права. Однак, варто зауважити, що такі роз'яснення носять рекомендаційний характер та переважно не можуть охопити все коло цивільних правовідносин, щодо яких виникають спори. Крім того, такі узагальнення та роз'яснення де-факто виникають вже після появи певних труднощів у правозастосуванні та очевидної неоднорідної судової практики. Тобто, для стабільного забезпечення реалізації принципу правової визначеності та єдності практики слід взагалі не допускати виникнення такої ситуації ще на зародковому етапі, а не намагатись врегульовувати її постановами Верховного Суду з конкретних питань.

Таким чином необхідність забезпечення єдності судової практики слід розглядати через призму реалізації принципу правової визначеності. В той же час, беручи до уваги концепцію європейського вектору розвитку нашої держави, слід звернутись до практики Європейського суду з прав людини. Досить вагомим є висновок у справі «Брумареску проти Румунії», де зазначено, що принцип правової визначеності є одним з аспектів верховенства права, і для того щоб судові рішення не суперечило Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, воно має бути розумно передбачуваним. [7]

Отже, підсумовуючи важливість забезпечення єдності судової практики при вирішенні цивільних справ, хоча зазначити, що лише так можна підтримувати належний рівень довіри громадян до судової гілки влади. Цього можна досягнути законодавчими корективами, які б звели до мінімуму можливість по-різному інтерпретувати одні і ті ж норми для однакових правовідносин. Таким чином очевидно постає питання про необхідність законодавчих змін, в тому числі шляхом встановлення заборони формування судами неоднакових підходів до застосування законів. Саме це сприятиме втіленню принципу правової визначеності та прийняттю розумно передбачуваних рішень судами.

Література:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР зобов'язання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#n4239>
2. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
3. Рекомендація №R (84) 5 Комітету Міністрів країнам-членам відносно принципів цивільного судочинства, спрямованих на удосконалення судової влади, від 28 лютого р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_126#Text

4. Марочкин И.Е. Ценность судебной власти / И.Е. Марочкин // Пробл. законності : республік. міжвід. наук. зб. / відп. ред. В.Я. Тацій. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 2003. – Вип. 60.—С. 177-182.

5. Бігун В. С. Здійснення правосуддя в цивільному судочинстві: про право, прав осудність і розсуд (філософсько-правові аспекти) / В.С. Бігун // Актуальні проблеми держави і права. –2010. – С 117-123.

6. Практика розгляду судами цивільних справ про визнання правочинів недійсними : Постанова Пленуму верховного Суду України від 24.11.2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0003700-08#Text>

7. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Брумареску проти Румунії» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/SO2355>

УДК 821.161.2 – 31

Філологічні науки

ТИПОЛОГІЯ ХУДОЖНЬОГО ЧАСУ І ПРОСТОРУ В РОМАНІ ПАНАСА МИРНОГО «ПОВІЯ»

Хачатурян К.Р.

викладач

*Харківського державного
авотранспортного коледжу*

м. Харків, Україна

Анотація: У статті розглянуто основні теоретичні відомості щодо специфіки організації художнього хронотопу, досліджено особливості часопросторової організації в романістики Панаса Мирного.

Ключові слова: *хронотоп, художній простір, художній час.*

В аналізі літературного твору як художнього цілого важливу роль відіграє його відношення до дійсності, реального світу в цілому або того чи іншого його фрагменту або аспекту. До

найбільш фундаментальних об'єктивних характеристик реальної дійсності, які відображаються в реалістичній художній літературі, відносяться час і простір. В залежності від жанру твору, літературного стилю, напрямку це відношення може бути реалізовано на різних рівнях художньої форми, що передбачає різні способи дослідження.

Варто зазначити той важливий факт, що уявлення людей про об'єктивні властивості реального часу і простору є історично змінними, вони еволюціонують під впливом розвитку суспільної свідомості і ускладнення загальної картини світу. Певній системі пануючого в суспільстві світогляду відповідає система уявлень про час і простір. Так, сучасні уявлення про структуру часу і простору значно відрізняються від уявлень, що панували в соціальних науках і суспільній свідомості в попередні епохи. Ці уявлення значно ускладнилися як під впливом розвитку фізики та інших природничих наук, так і в силу ускладнення соціальної реальності. Світ в цілому став більш взаємозалежним, окремі його частини, рознесені в географічному просторі, прийшли в тісну системну взаємодію одна з одною, темпи соціально-економічного розвитку істотно прискорилися, світ став являти собою єдину соціальну систему. Разом з тим, сприйняття часу і простору людиною сучасної епохи набуло гостро проблематичний, драматичний характер, оскільки людство стоїть на межі глобальної кризи, результат якої доки невідомий.

У зв'язку з цим загострилося сприйняття сучасною людиною просторово-часових відносин, які відображаються в мистецтві і, в першу чергу, в художній літературі як найбільш концептуально насиченому способі естетичної рефракції соціальних колізій, що розгортаються в об'єктивності реальності. Про це, зокрема, свідчить неабиякий читацький інтерес до творів реалістичного напрямку, в тому числі, далеко не в останню чергу, зразкам романного жанру.

Однією з визначальних жанрових характеристик роману завжди було художнє надзавдання, що складається у правдивому відображенні актуальних світоглядних і соціальних проблем

епохи. Не випадково однією з вершин романного жанру є реалістичний соціально-психологічний роман, сформований у XIX столітті і представлений кращими зразками українського класичного роману.

Відображення часу і простору в романі не є дзеркальним відображенням реального часу і реального простору, їх точним аналогом. Об'єктивні параметри просторово-часового континууму реальної дійсності набувають специфічного переломлення в структурі твору, що і доводить існування таких категорій, як художній час і художній простір, що посіли належне їм місце в категоріальній системі сучасного літературознавства.

Художній час і простір роману, і – ширше – прозового твору, уміщують у собі величезні виражальні можливості, дозволяючи за допомогою багатой і складноорганізованої, але разом з тим легко доступною сприйняттю читача системи предметних символів висловити різноманітні характеристики, душевного ладу, способу життя і думки героїв. Як пише В. Халізов «літературні твори пронизані тимчасовими і просторовими уявленнями, нескінченно різноманітними і глибоко значущими. Тут наявні образи біографічного (дитинство, юність, зрілість, старість), історичного (характеристики зміни епох і поколінь, великих подій в житті суспільства), космічного (уявлення про вічність і вселенської історії), календарного (зміна пір року, буднів та свят), добового (день і ніч, ранок і вечір), а також уявлення про рух і нерухомість, про співвіднесеність минулого, сьогодення, майбутнього. Не менш різнопланово присутні в літературі просторові картини: «образи замкнутого простору і відкритого, земного і космічного, реального і уявного, уявлення про предметність близьку і віддалену» [1, с. 248].

Вивчення художнього часу і простору, особливостей їх використання в творах певних літературних жанрів, стилів, напрямків, в творчості окремих авторів становить одне з кардинальних напрямків літературознавчої науки.

Підвищення уваги до категорій художнього простору і часу пов'язано з тим зростаючим значенням, яке вони мають

для сучасної людини, його самовизначення в стрімко ускладнюючому світі. Крім того, подана тенденція відповідає напрямку процесів, що відбуваються в літературі ХХ століття. Основним джерелом нових теоретичних ідей в сучасному літературознавстві є аналіз конкретних художніх творів, а модифікації художнього часу і простору (їх структурні особливості, способи експлікації в конкретних мовних засобах, функції, форми відповідності реальним простору і часу) визначаються поетикою того чи іншого літературного напрямку, творчою індивідуальністю автора і задумом цього твору.

Питання художнього часу і простору в літературних творах різних жанрів та стилів, в тому числі романі, розглядалися в роботах таких вчених, як: Р. Альбеткова, М. Бахтіна, В. Бірона, А. Буланова, Г. Волошина, Е. Гея, А. Жука, В. Захарова, В. Кожевнікова, Л. Лотмана, Н. Лейдермана, В. Молчанова, І. Роднянської, В. Молчанова, Н. Тамарченка, Б. Успенського.

Серед зарубіжних вчених, що займаються вивченням художнього часу і простору в романі варто виділити, - П. Рікера, Д. Френка, М. Холквіста (Holquist M.), Р. Гейла (Gale R.), А. Менділова, Г. Мейергофа (H. Meyerhoff), Л. Оуклендера (L.N.Oaklander), Дж. Пуле (G.Poulet), Е. Стейджера (E.Staiger) та інших.

Цікавим об'єктом для вивчення часо-просторової організації є роман Панаса Мирного «Повія» - унікальне явище в мистецтві слова. Й сьогодні він привертає увагу літературознавців не тільки психологічною розробкою характерів, поезією прози, але й глибоким естетизмом, котрий об'єднує в собі авторське сприйняття людини, природи, культури.

В основу фабули роману покладено реальні події, що відбувалися в Україні наприкінці ХІХ – початку ХХ століття. В художній структурі твору особливу роль відіграє організація часу й простору, в котрій знаходить відображення національне світобачення українського народу.

Пореформена доба Панаса Мирного – це не визначений, а головне – збуджуючий час, коли з'являлися надії та ілюзії та – з особливою гостротою – повсякденні питання українського

життя, котрі перепліталися з загальнолюдськими – «вічними», «капітальними». Письменник в теперішньому – в реальному житті України кінця ХІХ бачив нерозв'язані завдання, які грозою стояли в майбутньому. Такі ж соціальні і моральні завдання стоять і перед героями роману «Повія», хоча й переломлюються у свідомості кожного по-різному.

Знайомство реципієнта з героями твору відбувається здебільшого через зображення буденно-побутового часопростору. Саме у ньому з належною повнотою відтворено спосіб життя і мислення головної героїні Христі як людини конкретної епохи, а вже потім акцентовано на опосередкованому чи безпосередньому впливові конкретних історичних подій на її долю. Жанрова специфіка роману спонукала Панаса Мирного обирати з часового потоку найбільш суттєві фрагменти, які реконструюють вже усталені погляди героїв, а для позначення швидкого часоплину обмежуватись лише вказівками на зміну пори року.

Буденно-побутовий хронотоп у романі «Повія» бере участь у створенні образу, він характеризує те середовище, де живе головна героїня.

У назві «буденно-побутовий» відбивається характеристика часу і простору сьогодення. Буденність - це визначення її тимчасової складової, як потоку, що має чітке розподілення на години, хвилини, не просто дні, а дні тижня, місяці. В будинку (ще один елемент структури буденно-побутового хронотопу), де живе Христя, після смерті батька, час зупинився, хоча і продовжує йти в суворій відповідності з встановленими цивілізацією порядком: «Як почула Христя, варячи обід, про батька, то забула про все на світі. Огонь у печі тлів, тлів — та й згас; тепло вибігло у незакритий димар; застиг обід серед черені. Хатні двері забула Здориха причинити; у їх роззявлену дірку ішов з сіней холод: у хаті — хоч вовків гони! А Прісьці і Христі — байдуже, їх гріє горе своїм пекучим огнем, їх діймають сльози своїм гірким теплом... Голова наче у вогні палає, очі горять, Зітхання гаряче, аж губи репаються від нього, аж у роті сохне» [2, с. 15].

Образ дому традиційно асоціюється з ідеєю захисту. Дім відноситься до основоположних архетипів людської культури. Отримавши додаткове семантичне навантаження, домівка перетворюється на зменшену модель світобудови і людського буття. Основна функція будинку-захист і обмеження. Це актуально і для досліджуваного типу дискурсу, проте, в числі сутнісних характеристик концепту актуалізовані амбівалентні риси даного простору. Також інформацію про характеристики будинку дає розгляд ситуацій, коли героїня залишається та повертається.

Негативно розглядаються ті якості будинку, які показують його з побутової сторони: дім— сірий і брудний («У хаті — чорніше сажі: тільки намерзлі вікна, мов полудою заслані очі, сіріють; і тихо-тихо, як у могилі [2, с. 27]»). Негативне сприйняття якостей простору будинку провокує бажання покинути це місце - з'являється мотив залишити дім («Вернулися Пріська і Христя додому — краще б не верталися!.. Христі ще вчувається регіт дівочий, веселі їх вигадки, приповістки... а тут у хаті тихо, аж сумно; мати така понура» [2, с. 36]. Зазначені характеристики дому проєктують його сприйняття простору реальності, заповненого побутом і оціненого негативно, у зв'язку з чим топос бачиться героїні «чужим» - його хочеться покинути. Потім вона хоче повернутися додому, проте там «Сюди через майдан по ліву руч і їх хата стояла, тепер шинок жидів. Христя перехрестилася і пішла» [2, с.572].

Просторова складова характеризується словом «побутовий», оскільки в романі точно описується побут героїв: «Робота моя неважка — витоплю піч, зварю їсти, віддам — і вільна на увесь день і на всю ніч...» або «цілий тиждень Христя за приводом хазяйки, наче в каторжній роботі, коло печі крутилася, уриваючи післяобідній зайвий час на підмазування, витрушування, підмивку-побілку. У суботу усі хати наче в сорочки білі нарядилися; по кутках з-за оберемків роблених квіток у блискучих шатах визирають образи; обличчя святих аж усміхаються; невеличкі лампадки крутяться перед ними на

тоненьких ланцюжках; по вікнах узорчаті запони; сонце пробивається крізь їх невеличкі кружальця... По столах, накритих білими, як сніг, скатертинами, наїдків-напитків — ніжки гнуться... Всюди достаток, розкіш, багатство...» [2, с. 71].

Художній час і художній простір в романі є двома відносно незалежними, але в той же час тісно взаємопов'язаними системами організації мікросередовища і середовища відносно героїв роману з урахуванням системи взаємовідносин між ними.

Література:

1. Хализев В.Е. Теория литературы. 3-е изд., испр. и доп. М., 2002. С. 248.
2. Мирний Панас (П.Я. Рудченко). Зібрання творів: У 7 т. Київ: Наукова думка, 1968 - 1971. Т. 7. 1971. 532 с.

УДК 346

Юридичні науки

ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАПРОВАДЖЕННЯ СТАНДАРТУ ВІРОГІДНОСТІ ДОКАЗІВ У ГОСПОДАРЬСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

Шумський О. А.,

*студент Інституту права
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Анотація: Тези містять положення, які визначають сутність та значення стандарту вірогідності доказів у господарському процесі, особливості застосування стандарту вірогідності доказів на практиці. Також робиться акцент на вирішенні питанні доцільності запровадження даного стандарту доказування у господарському судочинстві.

Ключові слова: вірогідність доказів, стандарт доказування.

Не так давно, у 2019 році, у Господарський процесуальний кодекс України було внесені зміни у ст. 79 глави 5 «Докази і доказування». Дані нововведення полягали у запровадженні нового стандарту доказування – вірогідності доказів. Ці зміни

викликали неоднозначну реакцію у науковій спільноті та внесли корективи в усталену систему вимог, які ставляться до доказів в усіх процесуальних галузях права.

До 2019 року господарське процесуальне право визначало такі вимоги до доказів, як:

- належність доказів – усі докази повинні стосуватися предмета доказування, тобто обставин, які підтверджують заявлені вимоги чи заперечення або мають інше значення для розгляду справи і підлягають встановленню при ухваленні судового рішення;
- допустимість доказів – докази повинні одержуватись у порядку, передбаченому законом; докази повинні підтверджувати ті обставини, які вони підтверджують;
- достовірність доказів – докази мають бути створені (отримані) за відсутності впливу, спрямованого на формування хибного уявлення про обставини справи, які мають значення для справи;
- достатність доказів – докази повинні у своїй сукупності давати змогу дійти висновку про наявність або відсутність обставин справи, які входять до предмету доказування.

На сьогодні така вимога, як достатність доказів, була замінена на вірогідність доказів, яка полягає у тому, що наявність обставини, на яку сторона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень, вважається доведеною, якщо докази, надані на підтвердження такої обставини, є більш вірогідними, ніж докази, надані на її спростування [1].

Перш ніж перейти до відповіді на питання доцільності запровадження стандарту вірогідності доказів, нам необхідно з'ясувати, що ж покладено законодавцем у її основу.

У академічному тлумачному словнику української мови надається наступне визначення поняття «вірогідність»: «слово, з допомогою якого у звичайній мові особа висловлює свою переконаність, що певний стан речей був, є чи буде саме таким, а не іншим». Вона являє собою відповідне бачення певною особою ситуації, яка склалася. Це поняття не вказує на

стовідсоткове розуміння події, яка мала місце. Воно передбачає невелику долю невпевненості особи у правильності її розуміння ситуації.

Щоб зрозуміти сутність вірогідності доказів у господарському судочинстві України, необхідно з'ясувати, що лягло в її основу. Вірогідність доказів бере свій початок із цивільної процесуальної доктрини Великої Британії, де існує такий стандарт як «баланс вірогідностей» (a balance of probabilities). Англійські науковці зазначають, що під поняттям «баланс вірогідностей» необхідно розуміти стандарт доказування, який задовольняє суддю або присяжних, що факти, які розглядаються, ймовірно мали місце, як про це стверджується стороною по справі. Іноді їх називають ще перевагою доказів або ймовірністю існування 51%. Отож ми бачимо, що схоже розуміння було запроваджено й у Господарському процесуальному кодексі України.

Ми бачимо, що стандарт вірогідності доказів прийшов на зміну постулату про те, що в суді встановлюється об'єктивна істина, який має свої витоки із радянської доктрини. Раніше існуючий стандарт достатності доказів базувався саме на цьому постулаті. Стандарт вірогідності, навпаки, базується на європейській доктрині.

Як зазначає А. В. Опанасенко, принцип вірогідності доказів за своєю суттю нагадує терези Феміди. Ці терези на різних чашах містять докази та доводи сторін по справі - позивача та відповідача. Залежно від обсягів та ваги цих доказів чаша позивача або відповідача переважаються в ту, чи іншу сторону, що суд повинен оцінювати справедливо за своїм внутрішнім переконанням [2]. Це вказує на той факт, що вірогідність доказів певним чином є проявом принципу змагальності у господарському судочинстві, який полягає, зокрема, у тому, що учасники справи мають рівні права щодо здійснення всіх процесуальних прав та обов'язків, передбачених ГПК України; кожна сторона повинна довести обставини, які мають значення для справи і на які вона посилається як на

підставу своїх вимог або заперечень, крім випадків, встановлених законом.

Що ж до розуміння сутності вірогідності доказів та її застосування на практиці, то з цього приводу існують суперечливі погляди серед суддів. Наприклад, частина суддів беззаперечно застосовує такий стандарт доказування як вірогідність доказів (постанова Верховного Суду у складі Касаційного господарського суду від 10.05.2018 р. у справі № 908/1581/17) [3]. Проте більшість суддів взагалі не звертаються до даного стандарту доказування, так як вірогідність доказів є для них новелою, для використання якої їм необхідно напрацьовувати певну практику застосування вірогідності доказів.

Можна виділити наступні переваги вірогідності доказів:

- приведення господарського процесуального законодавства у відповідність до перспективного європейського законодавства;
- відхід від застарілих радянських підходів до розуміння інституту доказів та доказування;
- забезпечення виконання таких принципів господарського судочинства, як змагальність та диспозитивність;
- більш повне врахування позицій сторін при ухваленні судового рішення;
- важливим стає те, не скільки доказів буде надано за кількістю, а їх змістовна вага.

Можна виокремити наступні недоліки вірогідності доказів:

- неготовність судової системи до застосування стандарту вірогідності доказів у зв'язку із вкоріненим розумінням вимог до доказів, яке існувало до впровадження даного стандарту;
- відсутність достатнього обсягу судової практики, яка б передбачала застосування стандарту вірогідності доказів.

Такий стандарт доказування як вірогідність доказів є досить перспективною новелою господарського процесуального законодавства, яка в подальшому матиме величезне значення для розвитку інституту доказів та доказування у господарському

процесуальному праві, так як вірогідність доказів у повній мірі відповідає потребам сьогодення. Що ж до існуючих недоліків вірогідності доказів, то їхнє усунення напряду залежить від напрацювання нової практики застосування стандарту вірогідності доказів. Це лише питання часу.

Отже, виходячи із вищезазначеного, запровадження стандарту вірогідності доказів безумовно є доцільним та відповідає сучасним потребам судової практики.

Література:

1. Господарський процесуальний України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12/conv#n2708>.

2. А. В. Опанасенко «Застосування нового стандарту доказування “вірогідність доказів” на прикладі судової практики Господарського суду Одеської області» [Електронний ресурс] // Юридичний портал Протокол. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: https://protocol.ua/ua/zastosuvannya_novogo_standartu_dokazuvannya_virogidnist_dokaziv_na_prikлади_sudovoi_praktiki_gospodarskogo_sudu_odeskoi_oblasti/.

3. Постанова Верховного Суду у складі Касаційного господарського суду від 10.05.2018 р. у справі № 908/1581/17 [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/74508705>.

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Яндола К.О.,*старший викладач кафедри психології та педагогіки
Харківський національний університет
Повітряних Сил імені Івана Кожедуба
м. Харків, Україна***Годованець Р.С.,***курсант льотного факультету
Харківський національний університет
Повітряних Сил імені Івана Кожедуба
м. Харків, Україна*

Анотація: автори статті висвітлюють сутність діджиталізації освітньої діяльності, проведений SWOT-аналіз сильних та слабких сторін, а також можливостей та загроз суцільної діджиталізації освітнього процесу.

Ключові слова: діджиталізація, освіта, освітній процес.

Інформаційний розвиток суспільства висуває нові вимоги до всіх сфер діяльності. Не виключенням є й освітня сфера. Наразі ми можемо спостерігати зміни у ролях учасників освітнього процесу, у формах, методах та засобах навчання. Сучасні здобувачі освіти прагнуть здобувати знання швидко, лаконічно, в тому місці і в той час, в якому вони перебувають. Їх більше приваблюють інтерактивні форм навчання, засновані на постійній взаємодії, з елементами гейміфікації.

Сучасна система освіти відчуває значний вплив глобалізаційних процесів взагалі та діджиталізації зокрема.

Термін «діджиталізація» походить від слова «digitalization», що в перекладі означає перенесення інформації у цифрову форму, тобто перетворення паперових книжок у електронні, фотографії у зображення на екрані тощо.

Діджиталізація освіти передбачає навчання з використанням дистанційних освітніх технологій, застосування цифрових технологій для створення нових можливостей в освітньому процесі.

Діджиталізацію розглядають з одного боку як інноваційну педагогічну технологію, яка передбачає впровадження в освітній процес нових, оригінальних, новаторських способів з використанням інноваційних технологій, що повинно стати поштовхом для виникнення нових методик, прийомів, засобів та оновлення форм викладання.

З іншого боку, діджиталізація розглядається як електронна освіта, яка передбачає застосування різного роду цифрових технологій, що дозволяють створювати електронні, мультимедійні книги та посібники, інтерактивні комплекси, віртуальні лабораторії тощо.

Вважаємо, що саме діджиталізація повинна відігравати суттєву роль у змішаному навчанні, яке на сьогодні також все більше набуває актуальності (особливо враховуючи ситуацію із пандемією).

Серед напрямів діджиталізації сьогодні визначають такі:

- інноваційна діджиталізація: цілеспрямоване, систематичне та послідовне впровадження в освітній процес оригінальних ідей та новаторських прийомів, педагогічних дій та засобів на основі використання цифрової трансформації;
- активна діджиталізація: метод навчання в освітніх закладах, який веде до активної розумової та практичної діяльності на основі цифрової трансформації;
- інтерактивна діджиталізація: спеціальна форма організації освітнього процесу, яка має на меті створення комфортних умов, за яких усі об'єкти освітнього процесу взаємодіють між собою, а також взаємодіють із суб'єктом навчання (у такому випадку викладачі та здобувачі освіти виступають як рівноправні суб'єкти навчання, здійснюючи обмін інформацією на основі цифрової трансформації).

Впровадження діджиталізації може відбуватися у різних формах (в залежності від ступеня оцифровки інформації). Так, мінімальна форма передбачає, що лише незначна частина навчальної інформації подається в цифровому форматі. Середня, коли значна частина навчальної інформації подається

в цифровому форматі, і до того адміністрування здійснюється переважно дистанційно. Повна діджиталізація передбачає абсолютне адміністрування та комунікації між учасниками освітнього процесу в цифровому форматі, тобто весь освітній процес здійснюється в он-лайн режимі.

Проведений нами SWOT-аналіз впровадження діджиталізації в освітній процес говорить про наступне (табл. 1).

Таблиця 1

SWOT-аналіз впровадження діджиталізації в освітній процес

Переваги	Недоліки / труднощі
1	2
<i>Для здобувачів освіти:</i> збільшується активність та зацікавленість здобувачів освіти до нового матеріалу; доступ до інформації в зручному місці та необхідний час; можливість обрати власний темп навчання та необхідні інформаційні ресурси <i>Для викладачів:</i> можливість створення інтерактивних завдань; можливість швидкого розповсюдження значних обсягів інформації; можливість контролювати рівень засвоєння знань за допомогою програмних засобів автоматично; можливість контролювати час для виконання певних завдань; скорочується обсяги використання паперових документів	<i>Для здобувачів освіти:</i> різний рівень цифрової грамотності учасників освітнього процесу; необхідність збільшення рівня відповідальності за кінцевий результат освітньої діяльності; обмеженість технічних можливостей <i>Для викладачів:</i> знижується рівень контролю за виконанням завдання; значні трудовитрати для створення інтерактивних занять; відсутність необхідних технічних засобів; необхідність постійного підвищення рівня цифрової грамотності
Можливості	Загрози
розширення сфери застосування сучасних технологій та досягнення синергетичного ефекту; використання технології розширеної (або доповненої) / віртуальної / змішаної реальності,	слабо контрольований освітній процес (функція контролю набуває формальних ознак, фактор часу переважає над змістовністю); через відсутність «реального викладача» нерозуміння окремих

що дозволяють віртуально переміщуватися у часі та просторі; проєктування нового та реконфігурація існуючого освітнього середовища; використання штучного інтелекту в організації навчання та освітньому процесі; поширення технології адаптивного навчання; гейміфікація; використання нових технологічних можливостей для отримання масових знань та набуття hard-skills; підвищення ефективності розвитку окремих soft-skills	частин навчального матеріалу, що може призвести до систематичних помилок; зниження навичок «живого» спілкування та командної роботи
---	---

Отже, процес діджиталізації є вже незворотними. Це означає, що учасникам освітнього процесу необхідно навчитися грамотно та ефективно використовувати його переваги для підвищення результативності освітньої діяльності та якості підготовки фахівців, які здатні працювати в умовах розвинутої комп'ютеризації, що є на сьогодні ознакою загальної культури випускника закладу вищої освіти.

Література:

1. Дигіталізація як сучасна тенденція розвитку інституту освіти: Матеріали I Міжнародної наукової конференції ІКС-2012, Львів: «Львівська політехніка», 2012. – 384с.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.